

Hallitus 16.2.2018

Kokoustiedot

Aika 16.2.2018 klo 10.03 - 12.09
Paikka Kuntatalo, Toinen linja 14, Helsinki

Osanottajaluettelo

Varsinaiset jäsenet

Puheenjohtaja	Paatero Sirpa	SDP
I varapuheenjohtaja	Rautio Sari	Kok.
II varapuheenjohtaja	Tölli Tapani	Kesk.
	Kokko Annika	Kok.
	Rautava Risto	Kok.
	Sankelo Janne	Kok.
	Lehtonen Harri	SDP
	Lyly Lauri	SDP
	Lehtosalo-Lönnberg Eeva-Kaisa	Kesk.
	Taponen Merja	Kesk.
	Lumela Meri	Vihr.
	Rantanen Tuomas	Vihr.
	Kankaanniemi Toimi	PS
	Korhonen Martti	Vas.
	Nylander Mikaela	RKP

Varajäsenet puolueittain sijaantulojärjestyksessä

Autto Heikki	Kok.
Korhonen Ari	SDP
Lepola Kaisa	SDP
Röppänen Neeta	SDP
Pelttari Pekka	Kesk.
Karjalainen Mira	Kesk.
Hertell Sirpa	Vihr.
Saario Mari	Vihr.
Reijonen Minna	PS
Blomqvist Thomas	RKP

Valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Puheenjohtaja	Pekkarinen Mauri	Kesk.
I varapuheenjohtaja	Räsänen Joonas	SDP

Muut läsnäolijat

Koskinen Jari	toimitusjohtaja
Reina Timo	varatoimitusjohtaja
Tainio Hanna	varatoimitusjohtaja
Wikberg Kristina	johtaja, ruotsinkieliset ja kansainväliset asiat
Eriksson Nina	kokouksen sihteeri
Leivo Timo	talous- ja hallintojohtaja
Vuorimo Pirjo	johdon assistentti
Nevasola Riitta	hallintoassistentti

Hallitus 16.2.2018

Asiat

- 1 Kokouksen avaus
- 2 Hallituksen kokoonpano, kokouksen osanottajien ja päätösvaltaisuuden toteaminen
- 3 Hallituksen pöytäkirjan tarkastaminen ja tarkastajan valinta
- 4 Hallituksen sihteerin ja varasihteerin valinta
- 5 Esityslistan hyväksyminen
- 6 Kuntaliiton strategian ja toiminnan esittely
- 7 Hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestys
- 8 Hallituksen tehtävät ja työskentelytapa sekä varajäsenten sijaantulojärjestys
- 9 Hallituksen työvaliokunnan asettaminen
- 10 Hallituksen kokoukset vuonna 2018
- 11 Kuntaliiton hallituksen seuraaviin kokouksiin suunnitellut asiat
- 12 Kuntaliiton hallituksen seuraava kokous
- 13 Muut asiat
- 14 Kokouksen päättäminen

Hallitus 16.2.2018

1 Kokouksen avaus

Suomen Kuntaliitto r.y:n (jäljempänä Kuntaliitto) sääntöjen 21 §:n mukaan hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Koska hallituksen puheenjohtaja valitaan valtuuskunnan järjestäytymiskokouksessa 15.2.2018, lähetetään järjestäytymiskokouksen esityslista niille henkilöille, joiden on ennakoitu tulevan valituiksi liiton hallituksen jäseniksi ja varajäseniksi.

Kuntaliiton 15.2.2018 valittu puheenjohtaja avaa Kuntaliiton hallituksen kokouksen.

Ehdotus

Todetaan.

Päätös

Kuntaliiton puheenjohtaja Sirpa Paatero avasi kokouksen klo 10.03.

2 Hallituksen kokoonpano, kokouksen osanottajien ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Liite 1, 2 § Allekirjoitettu läsnäololista

Kuntaliiton sääntöjen 17 §:n mukaan valtuuskunnan tehtävänä on valita hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä nimetä jäsenistä puheenjohtaja ja kaksi varapuheenjohtajaa.

Sääntöjen 19 §:n mukaan hallitukseen kuuluu 15 jäsentä ja 15 varajäsentä. Hallituksen puheenjohtaja on yhdistyksen puheenjohtaja. Hallitukseen kuuluvista vähintään yhden jäsenen ja yhden varajäsenen on edustettava ruotsinkielistä väestöryhmää. Hallituksen jäsenten toimikausi päättyy, kun valtuuskunta on valinnut seuraavan hallituksen.

Kuntaliiton valtuuskunta valitsee kokouksessaan 15.2.2018 hallituksen puheenjohtajat ja jäsenet ja nimeää puheenjohtajiston.

Liiton hallitus on päättänyt kokouksessaan 6.6.2013, että varajäsenet osallistuvat hallituksen kokouksiin ja että heillä on läsnäolo- ja puheoikeus, mutta äänioikeus vain asianomaisen varsinaisen jäsenen poissa ollessa.

Sääntöjen 21 §:n mukaan hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä.

Sääntöjen 21 §:n mukaan valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä yhdistyksen hallituksen määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluun.

Hallituksen jäseniä ja varajäseniä sekä muita läsnäolijoita pyydetään allekirjoittamaan läsnäololista, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

Ehdotus

Kuntaliiton hallitus päättää

- merkitä tiedoksi valtuuskunnan 15.2.2018 tekemän päätöksen Kuntaliiton hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä puheenjohtajiston valinnasta hallituksen kokouksessa jaettavan luettelon mukaisesti

Hallitus 16.2.2018

- todeta tähän kokoukseen osallistuvat hallituksen jäsenet ja varajäsenet suoritetun nimenhuudon mukaisesti
- todeta, että kokous on päätösvaltainen.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

3 Hallituksen pöytäkirjan tarkastaminen ja tarkastajan valinta

Kuntaliiton säännöissä ei ole määräyksiä hallituksen pöytäkirjan tarkastamisesta.

Edellinen hallitus päätti 6.6.2013, että hallituksen pöytäkirjan allekirjoittavat hallituksen (kokouksen) puheenjohtaja ja sihteeri ja että pöytäkirjan tarkastaa yksi kussakin kokouksessa valittava jäsen.

Hallituksen työjärjestysluonnoksen mukaan (kts asia 7) pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja sihteeri. Pöytäkirjan oikeellisuuden tarkastaa kokouksen siihen valitsema jäsen.

Ehdotus Hallitus päättää, että

- hallituksen pöytäkirjan allekirjoittavat kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri ja että pöytäkirjan tarkastaa yksi kussakin kokouksessa valittava jäsen aakkosjärjestyksen mukaisesti A-kirjaimesta alkaen,
- tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajaksi valitaan hallituksen jäsen...

Päätös Hallitus päätti, että hallituksen pöytäkirjan allekirjoittavat kokouksen puheenjohtaja ja sihteeri ja että pöytäkirjan tarkastaa yksi kussakin kokouksessa valittava jäsen aakkosjärjestyksen mukaisesti A-kirjaimesta alkaen.

Hallitus päätti myös, että tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajaksi valittiin hallituksen jäsen Toimi Kankaanniemi.

4 Hallituksen sihteerin ja varasihteerin valinta

Ehdotus Hallitus päättää nimetä hallituksen sihteeriksi hallintoasiantuntija Nina Erikssonin ja hänen varahenkilökseen talous- ja hallintojohtaja Timo Leivon.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

5 Esityslistan hyväksyminen

Ehdotus Hallitus päättää hyväksyä kokouksen esityslistan.

Hallitus 16.2.2018

Päätös Hallitus hyväksyi kokouksen esityslistan muutoksitta.

6 Kuntaliiton strategian (Onnistuva Suomi tehdään lähellä) sekä liiton toiminnan esittely

Liite 1, 6 § Kuntaliiton strategia

Liite 2, 6 § Kuntaliiton toimintasuunnitelma ja talousarvio 2018

Liite 3, 6 § Kuntaliiton tilinpäätös 2016 ja tilintarkastuskertomus

Liite 4, 6 § Kuntaliiton vuosikertomus 2016

Suomen Kuntaliitto ry on Suomen kuntien ja kaupunkien muodostama yhdistys. Kuntaliiton toiminnassa ovat mukana myös maakuntien liitot, sairaanhoitopiirit, erityishuoltopiirit sekä koulutuksen ja muiden alojen kuntataustaiset organisaatiot.

- Kuntaliiton tärkeimmät tehtävät ovat kuntien ja koko kunta-alan edunvalvonta, palvelutoiminta ja kehittämistyö. Vahvuutenamme on monialainen osaaminen ja kuntien toiminnan ja toimintaedellytysten kokonaisnäkemys

Kuntaliiton voimassa oleva strategia vuosiksi 2017-2021 on hyväksytty liiton valtuustossa 24.11.2016. Kuntaliiton visio *"Onnistuva Suomi tehdään lähellä"* on tarkoitettu suunnan näyttäjäksi liitolle sekä koko kuntakentälle ja yhteiskunnallemme.

"Onnistuva Suomi tehdään lähellä" viestii siitä, että kestävätkä ratkaisut hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi syntyvät parhaiten alhaalta ylöspäin läheisyysperiaatteen mukaisesti paikallisyhteisöissä, kunnissa, kaupungeissa, kaupunkiseuduilla ja maakunnissa – kunkin omista lähtökohdista ja toimintaympäristön ominaispiirteistä käsin. Tulevaisuuden kunnilla ja maakunnilla tulee olla riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset sekä vapaus tehtäviensä toteuttamiseen. Asukkaiden mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lähellä oleviin asioihin on onnistuvan Suomen vision kivijalka.

Kuntaliitolla on strategiassa kolme painopistettä:

1. Askeleen edellä

Ennakoiva edunvalvonta, kehittäminen ja palvelu tuottavat parhaan lisäarvon Kuntaliiton jäsenille. Siksi Kuntaliiton tavoitteena on vahvistaa ennakointikykyään kaikessa toiminnassa. Kuntaliitto tukee kuntia muutoksen hallinnassa sekä ennakoinnissa. Edunvalvonnan keskeisenä tavoitteena on huolehtia proaktiivisesti siitä, että tulevaisuuden kunnilla on avainrooli elinvoiman, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäjänä.

2. Yhteistyötä yli rajojen

Kuntaliiton tavoitteena on, että kunnat ja maakunnat muodostavat asukkaiden ja yhteisöjen parhaaksi toimivan kokonaisuuden. Kuntaliitto haluaa edistää toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti. Myös Kuntaliiton sisällä vahvistetaan kuntien ja uusien maakuntien toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamme perustuu kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

3. Uudistava kulttuuri

Tulevat vuodet edellyttävät vahvaa muutoksen hallintaa kunnissa ja maakunnissa. Samalla Kuntaliitto haluaa tukea uudistavan ja kokeilevan

Hallitus 16.2.2018

toimintakulttuurin syntymistä, jonka kautta taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä voidaan saavuttaa. Samalla haluamme edistää jatkuvasti uudistavaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria myös Kuntaliitossa.

Kuntaliiton strategia on valmisteltu aikana, jolloin kuntien, Kuntaliiton ja koko julkisen hallinnon toimintaympäristössä on varsin paljon epävarmuustekijöitä etenkin maakunta ja -sote-uudistuksesta johtuen. Kuntaliitto arvioi tilannetta jatkuvasti ja varautuu päivittämään strategiansa mikäli tilannekuvassa tapahtuu muutoksia.

Liiton toiminnan ohjauksen ja seurannan keskeiset välineet ovat strategian lisäksi toimintasuunnitelma, talousarvio, Kuntaliitto-konsernin tilinpäätös ja toimintakertomus sekä liiton operatiivista toimintaa kuvaava vuosikertomus.

Vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa Kuntaliiton strategia konkretisoidaan edunvalvonnan, kehittämistoiminnan ja asiantuntijapalvelujen tavoitteiksi.

Asiaa selostetaan kokouksessa.

Ehdotus

Hallitus päättää merkitä tiedoksi liiton toiminnan ohjausta koskevat asiakirjat.

Päätös

Merkittiin, että asiaa selostivat kokouksessa kehityspäällikkö Jarkko Majava ja toimitusjohtaja Jari Koskinen. Merkittiin tiedoksi liiton toiminnan ohjausta koskevat asiakirjat.

Merkittiin, että tämän asian käsittelyn jälkeen hallintoasiantuntija Nina Eriksson selosti asiaa 7 ja 8.

Kokoustauko ryhmäkokousten ajaksi alkoi klo 11.20.

7

Hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestys

Liite 1, 7 § Luonnos Suomen Kuntaliiton hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestykseksi

Kuntaliiton sääntöjen 21 §:ssä on määräyksiä hallituksen työskentelystä, mm. päätösvaltaisuudesta ja läsnäolo- ja puheoikeudesta, ja 22 §:ssä on määräyksiä esittelystä. Hallituksella ja työvaliokunnalla ei ole ollut kokous- ja päätöksentekomenettelyä tarkemmin ohjaavaa työjärjestystä. Hallitus on toimikauden ensimmäisessä kokouksessaan päättänyt joistakin menettelytavoista.

Kuntaliiton toimistossa on valmisteltu liitteenä oleva luonnos hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestykseksi. Luonnos on käsitelty työvaliokunnassa 1.2.2018. Työjärjestystä sovelletaan hallituksen ja soveltuvin osin työvaliokunnan työskentelyssä, jollei liiton säännöissä määrätä toisin tai hallitus päättä muuta. Jos työjärjestyksen määräyksessä mainitaan työvaliokunta, määräystä ei sovelleta hallitukseen.

Työjärjestykseen on sisällytetty asiayhteyden mukaisesti liiton sääntöjen 21 ja 22 §:ssä olevat määräykset. Työjärjestyksestä käy ilmi, mikäli määräykset tulevat suoraan säännöistä.

Työjärjestyksessä on mm. seuraavat määräykset:

Hallitus 16.2.2018

- 4.4 §: Kokouskutsu ja mahdollisuuksien mukaan liiteaineisto on julkaistava eksaitissa seitsemän päivää ennen kokousta.
- 5 §: Kokouksen kieli on suomi. Kokouskutsut ja pöytäkirjat laaditaan suomeksi.
- 6.1 §: Hallituksen varajäsenillä on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksessa, mutta äänioikeus vain varsinaisen jäsenen ollessa esteellinen tai estynyt. Hallituksen varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia vaan ryhmäkohtaisia. Puolueiden hallitusryhmien on ilmoitettava varajäsenten sijaantulojärjestys etukäteen toimikaudeksi kerrallaan. Sijaantulojärjestys vahvistetaan hallituksen järjestäytymiskokouksessa.
- 9.1 §: Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei kokous päätä toisin. Kokouksessa voidaan ottaa käsiteltäväksi ja päätettäväksi myös sellainen asia, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Ehdotus Hallitus hyväksyy liitteen 1 mukaisen Suomen Kuntaliiton hallituksen ja työvaliokunnan työjärjestyksen.

Päätös Kokous jatkui klo 12.01. Kokouksen alussa suoritettiin uusi nimenhuuto ja todettiin, että kokous on edelleen päätösvaltainen.

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

8

Hallituksen tehtävät ja työskentelytapa sekä varajäsenten sijaantulojärjestys

Hallituksen tehtävistä on määrätty liiton sääntöjen 20 §:ssä.

Hallituksen kokousasiakirjat julkaistaan Kuntaliiton ekstranet-palvelussa (eksaitti). Liiton säännöt, ohjeita ja informaatiota hallituksen kokouksiin liittyvistä matka- ja majoitusjärjestelyistä, matkalaskukäytännöstä sekä periaatteet kokouspalkkioista ja ansionmenetysten korvaamisesta on koottu aineistoksi hallituksen eksaitti-työtilaan. Valtuusto on 23.11.2017 päättänyt Kuntaliiton luottamushenkilöiden palkkiot sekä ansionmenetyskorvaukset 1.1.2018 alkaen.

Edelliset liiton hallitukset ovat toteuttaneet käytäntöä, jonka mukaan hallituksen varajäsenet osallistuvat hallituksen työskentelyyn ja että heillä on läsnäolo- ja puheoikeus kokouksissa. Jos varsinainen jäsen on estynyt tai esteellinen, päätöksentekoon kutsutaan samaa puoluetta edustava varajäsen puolueen ilmoittamassa järjestyksessä. Puolueiden hallitusryhmien tulisi sopia ja ilmoittaa varajäsenten sijaantulojärjestys.

Hallituksen tulisi päättää kokousohjelman rungosta ja aikataulusta. Vakiintuneen käytännön mukaan hallituksen kokouspäivä on ollut torstai ja kokous on alkanut klo 10. Kokouksen yhteydessä on pidetty ryhmäkoukset.

Hallituksen työvaliokunnan kokous voidaan ajoittaa pidettäväksi ennen hallituksen kokousta esimerkiksi klo 8.30–10.00.

Hallitus 16.2.2018

Seuraavaa toimintavuotta koskeva Kuntaliiton hallintoon liittyvien kokousten kokousohjelma tuodaan hallituksen hyväksyttäväksi syyskauden alussa.

Puolueiden hallitusryhmien on ilmoitettava hallituksen varajäsenten sijaantulojärjestys etukäteen toimikaudeksi kerrallaan. Sijaantulojärjestys vahvistetaan hallituksen järjestäytymiskokouksessa.

Ehdotus

Hallitus päättää

- vahvistaa varajäsenten sijaantulojärjestyksen siinä tapauksessa, että varsinainen jäsen on esteellinen tai estynyt, puolueiden ilmoituksen mukaan seuraavasti:
- että hallituksen kokouspäivä on torstai ja kokous alkaa klo 10, sekä että kokouksen yhteydessä pidetään pääsääntöisesti ryhmäkokoukset.
- merkitä tiedoksi, että hallituksen kokousasiakirjat sekä käytännön järjestelyjä koskevat ohjeet löytyvät hallituksen eksaitista.

Päätös

Vahvistettiin varajäsenten sijaantulojärjestys siinä tapauksessa, että varsinainen jäsen on esteellinen tai estynyt, puolueiden ilmoituksen mukaan seuraavasti:

Kokoomus: Mäkinen Tapani, Arve Minna, Talvitie Mari-Leena ja Autto Heikki.

SDP: Korhonen Ari, Lepola Kaisa ja Röppänen Neeta.

Keskusta: Pelttari Pekka, Seppälä Topi ja Karjalainen Mira.

Vihreät: Hertell Sirpa ja Saario Mari.

Päätettiin, että hallituksen kokouspäivä on torstai ja kokous alkaa klo 10 sekä, että kokouksen yhteydessä pidetään pääsääntöisesti ryhmäkokoukset.

Merkittiin tiedoksi, että hallituksen kokousasiakirjat sekä käytännön järjestelyjä koskevat ohjeet löytyvät hallituksen eksaitista.

9

Hallituksen työvaliokunnan asettaminen

Kuntaliiton sääntöjen 23 §:n mukaan hallitus voi asettaa keskuudestaan työvaliokunnan, jonka tehtävänä on valmistella hallituksen käsiteltäviä asioita sekä huolehtia muista hallituksen sille antamista tehtävistä.

Liiton aikaisempien hallitusten päätöksillä työvaliokunnan tehtävänä on

- päättää Kuntaliiton kunniamerkkien myöntämisestä
- päättää liiton luottamushenkilöiden ulkomaan matkoista (valtuusto, hallitus, neuvottelukunnat)

Hallitus 16.2.2018

- valmistella ja päättää liiton kansainvälisten asiain kannanotoista ja suuntaviivoista niiltä osin kuin ne eivät kuulu liiton muiden toimielinten käsiteltäväksi
- päättää liiton omistajapoliittisista linjauksista hallituksen päätösten mukaisesti.

Työvaliokuntaan on edellisellä toimikaudella kuulunut kuusi jäsentä ja varajäsentä siten, että kukin hallituksessa edustettuna ollut puolue nimesi siihen edustajansa.

Ehdotus

Hallitus päättää

- asettaa keskuudestaan työvaliokunnan jäsenet ja varajäsenet seuraavasti:

Varsinainen jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

- todeta, että työvaliokunnan tehtävänä on liiton säännöissä määrättyjen tehtävien lisäksi
 - päättää Kuntaliiton kunniamerkkien myöntämisestä
 - päättää liiton luottamushenkilöiden ulkomaan matkoista
 - valmistella ja päättää liiton kansainvälisten asiain kannanotoista ja suuntaviivoista niiltä osin kuin ne eivät kuulu liiton muiden toimielinten käsiteltäväksi
 - päättää liiton omistajapoliittisista linjauksista hallituksen päätösten mukaisesti.

Päätös

Hallitus päätti asettaa työvaliokunnan jäsenet ja varajäsenet seuraavasti:

Varsinainen jäsen

Henkilökohtainen varajäsen

Paatero Sirpa, SDP
Rautio Sari, Kok.
Tölli Tapani, Kesk.
Lumela Meri, Vihr
Korhonen Martti, Vas.
Kankaanniemi Toimi, PS
Nylander Mikaela, RKP

Lyly Lauri, SDP
Kokko Annika, Kok.
Taponen Merja, Kesk.
Rantanen Tuomas, Vihr.
Honkasalo, Veronika, Vas.
Reijonen Minna, PS
Blomqvist Thomas, RKP

Hallitus päätti todeta, että työvaliokunnan tehtävänä on liiton säännöissä määrättyjen tehtävien lisäksi

- päättää Kuntaliiton kunniamerkkien myöntämisestä
- päättää liiton luottamushenkilöiden ulkomaan matkoista
- valmistella ja päättää liiton kansainvälisten asiain kannanotoista ja suuntaviivoista niiltä osin kuin ne eivät kuulu liiton muiden toimielinten käsiteltäväksi

Hallitus 16.2.2018

- päättää liiton omistajapoliittisista linjauksista hallituksen päätösten mukaisesti.

10

Hallituksen kokoukset vuonna 2018

Liite 1, 10 § vuoden 2018 kokousohjelma

Liiton hallitus hyväksyi 24.8.2017 Kuntaliiton hallintoon liittyvien kokousten kokousohjelman vuodelle 2018. Kokousohjelma on esityslistan liitteenä 1, 10 §. Uusi hallitus voi luonnollisesti harkita vuoden 2018 kokousohjelmaa uudelleen.

Kuntaliiton hallintoon liittyvien kokousten ajoittumiseen vaikuttavia asioita ovat liiton omat toimintaprosessit (toimintasuunnitelman ja talousarvion valmistelu sekä konsernin toiminnan ja talouden seuranta) ja liiton sääntömääräisten asioiden käsittelyaikataulu sekä liiton kannalta tärkeät edunvalvontaprosessit kuten valtion talousarvion valmistelu.

Ehdotus Hallitus päättää pitää kokouksensa vuonna 2018 liitteenä 1, 10 § olevan kokousohjelman mukaisesti.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

11

Kuntaliiton hallituksen seuraavien kokouksiin suunnitellut asiat

Hallituksen lähiajan kokouksiin on suunniteltu valmisteltaviksi seuraavat, tässä vaiheessa tiedossa olevat asiat.

15.3.2018 klo 10

- Kuntaliiton talouskatsaus
- Selvitys vireillä olevista EU- ja kansainvälisistä asioista
- Jäsenten valinta CEMR:n valtuuskuntaan
- Jäsenten valinta UCLG:n valtuuskuntaan

19.4.2018 klo 10

- Kuntaliiton talouskatsaus
- Suomen Kuntaliiton ja Kuntaliitto-konsernin vuosikertomus ja tilinpäätös vuodelta 2017
- Neuvottelukuntien toimintakertomukset 2017
- Kuntaliiton jäsenluettelo ja yhteistyöjäsenet 2017
- Kuntaliiton valtuuskunnan kevätkokous 23.-24.5.2018

Ehdotus Merkitään tiedoksi.

Päätös Merkittiin tiedoksi.

Hallitus 16.2.2018

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja

Sihteeri

Sirpa Paatero

Nina Eriksson

Käsitellyt asiat 1 § - 14 §

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka

Allekirjoitus

Toimi Kankaanniemi

16.2.2018

Suomen Kuntaliiton hallitus

Varsinaiset jäsenet

Puheenjohtaja

Sirpa Paatero

SDP

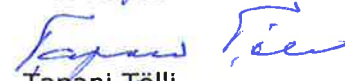
I varapuheenjohtaja

Sari Rautio

Kok.

II varapuheenjohtaja

Tapani Tölli

Kesk.

Jäsenet

Toimi Kankaanniemi

PS

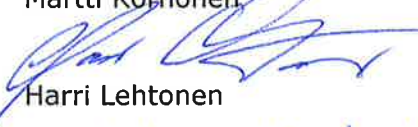
Annika Kokko

Kok.

Martti Korhonen

Vas.

Harri Lehtonen

SDP

Eeva-Kaisa Lehtosalo-Lönnberg

Kesk.

Meri Lumela

Vihr.

Lauri Lyly

SDP

Mikaela Nylander

RKP

Tuomas Rantanen

Vihr.

Risto Rautava

Kok.

Janne Sankelo

Kok.

Merja Taponen

Kesk.

16.2.2018

Varajäsenet

Minna Arve Kok.

Heikki Autto Kok.

Thomas Blomqvist RKP

Sirpa Hertell Vihr.

Veronika Honkasalo Vas.

Mira Karjalainen Kesk.

Ari Korhonen SDP

Kaisa Lepola SDP

Tapani Mäkinen Kok.

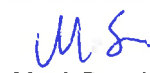
Pekka Pelttari Kesk.

Minna Reijonen PS

Neeta Röppänen SDP

Mari Saario Vihr.

Topi Seppälä Kesk.

Mari-Leena Talvitie, Oulu Kok.

16.2.2018

Valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Mauri Pekkarinen

Kesk.

Joonas Räsänen

SDP

Markku Markkula

Kok.

16.2.2018

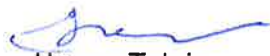
Muut läsnäolijat

Jari Koskinen

Timo Reina

Hanna Tainio

Kristina Wikberg

Nina Eriksson

Timo Leivo

Esa Nieminen

Pirjo Vuorimo

Riitta Nevasola

16.2.2018

Muut läsnäolo-oikeutetut

Jenni Airaksinen

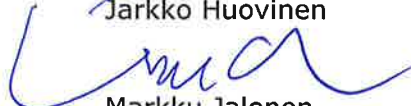
Kauko Aronen

Linda Grönqvist

Marja Honkakorpi

Jarkko Huovinen

Markku Jalonen

Tommi Karttaavi

Pi Krogell-Magni

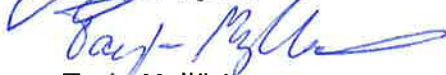
Lauri Lamminmäki

Hannele Lindfors

Jarkko Majava

Tarja Mylläinen

Terhi Päivärinta

Henrik Rainio

Arto Sulonen

16.2.2018

Kunnallissihteerit

Tiina Elo, Vihr.

Arto Heinonen, SDP

Mikko Koikkalainen, Vas

Annika Kokko, Kok.

Heimo Konttinen, PS

Helena Pakarinen, Kesk.

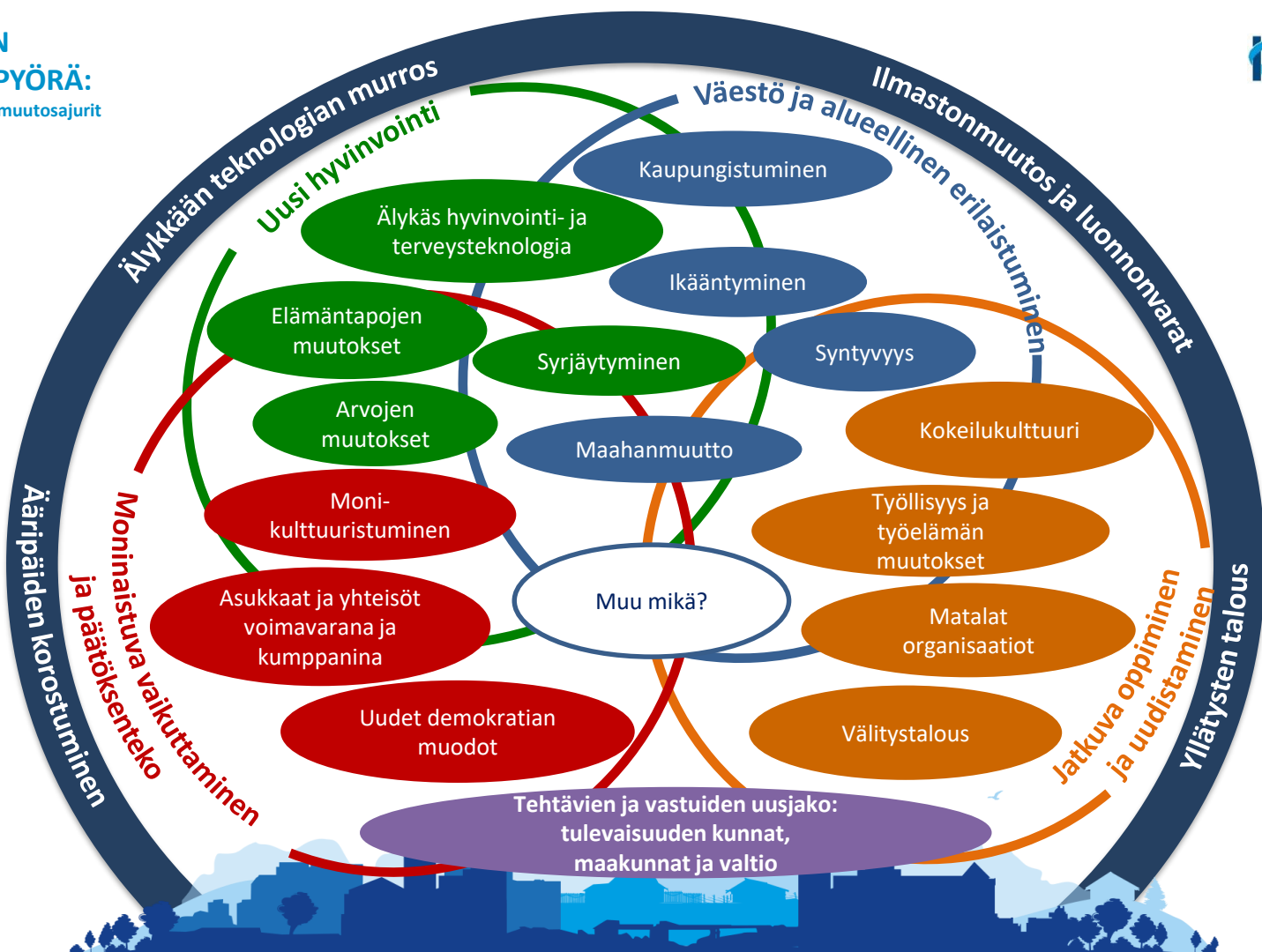
Mikko Rekimies, KD

Minna Österholm, RKP

ONNISTUVA SUOMI TEHDÄÄN LÄHELLÄ

Strategia valtuustokaudelle 2017-2021

Painopisteet

Missio

Teemme kuntien ja maakuntien kanssa kestäväää tulevaisuutta

Visio

Onnistuva Suomi tehdään lähellä

Askeleen edellä

Yhteistyötä yli rajojen

Uudistava kulttuuri

Edunvalvontaa

Kehittämistä

Asiantuntijapalveluja

MISSIO:

TEEMME KUNTIEN JA MAAKUNTIEN KANSSA KESTÄVÄÄ TULEVAISUUTTA

- Kestävän tulevaisuuden tekemisellä tarkoitamme sitä, että keskeinen tehtävämme on sovittaa yhteen erilaisten kuntien ja maakuntien tarpeisiin sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä ratkaisuja.
- Kestävyydellä tarkoitamme myös sukupolvet ylittävää oikeudenmukaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja asukkaiden yhdenvertaisuutta.
- Kuntien ja maakuntien kanssa tarkoittaa sitä, että toimintamme perustuu vahvaan kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

VISIO: ONNISTUVA SUOMI TEHDÄÄN LÄHELLÄ

- Onnistuva Suomi "tehdään lähellä" viittaa siihen, että kestävätkä ratkaisut hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi syntyvät parhaiten tekoina alhaalta ylöspäin läheisyysperiaatteen mukaisesti paikallisyhteisöissä, kunnissa, kaupungeissa, kaupunkiseuduilla ja maakunnissa – kunkin omista lähtökohdista ja toimintaympäristön ominaispiirteistä käsin.
- Kunnilla ja maakunnilla tulee olla riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset sekä vapaus tehtäviensä toteuttamiseen. Onnistuvan Suomen visiossa valtion makrotasoinen ohjaus jättää liikkumavaraa paikallisiin olosuhteisiin perustuvalle harkinnalle, kehittämiselle ja innovaatioille.
- Asukkaiden mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lähellä oleviin asioihin on onnistuvan Suomen kivijalka. Onnistuvan Suomen kehityksen avaimet ovat meistä jokaisen käsissä: sekä pienillä että suurilla paikallisilla teoilla on merkitystä.
- Onnistuva Suomi on jatkuvasti uudistuva, paikallisesti globaali, verkostoitunut ja älykkääseen teknologiaan nojaava hyvinvointiyhteiskunta. Älykäs teknologia ja tietoverkot vahvistavat paikallisuuden ja globalisaation yhteisvaikutuksia.

PAINOPISTEET: **Askeleen edellä** **Yhteistyötä yli rajojen** **Uudistava kulttuuri**

VAIKUTTAVA KUNTALIITTO

ASKELEEN EDELLÄ

Huolehdimme edunvalvonnassamme siitä, että kunnilla on avainrooli elinvoiman, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäjinä. Tuemme kuntia ja maakuntia muutoksen hallinnassa sekä ennakoinnissa.

YHTEISTYÖTÄ YLI RAJOJEN

Huolehdimme siitä, että kunnat ja maakunnat muodostavat asukkaiden ja yhteisöjen parhaaksi toimivan kokonaisuuden. Edistämme toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti.

UUDISTAVA KULTTUURI

Tulevat vuodet edellyttävät vahvaa muutoksen hallintaa kunnissa ja maakunnissa. Samalla tuemme uudistavan ja kokeilevan toimintakulttuurin syntymistä, jonka kautta taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä voidaan saavuttaa.

UUDISTUVA KUNTALIITTO

ASKELEEN EDELLÄ

Ennakoiva edunvalvonta, kehittäminen ja palvelu tuottavat parhaan lisäarvon jäsenistöllemme. Siksi vahvistamme ennakointikykyämme kaikessa toiminnassamme.

YHTEISTYÖTÄ YLI RAJOJEN

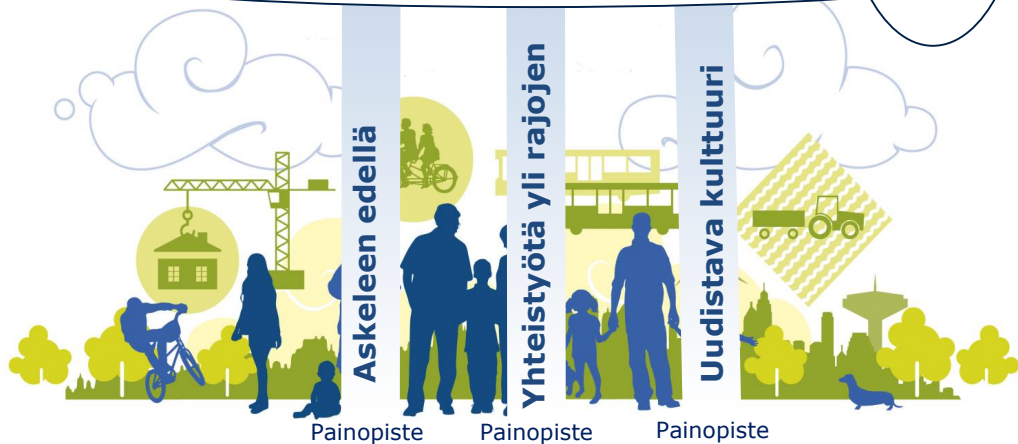
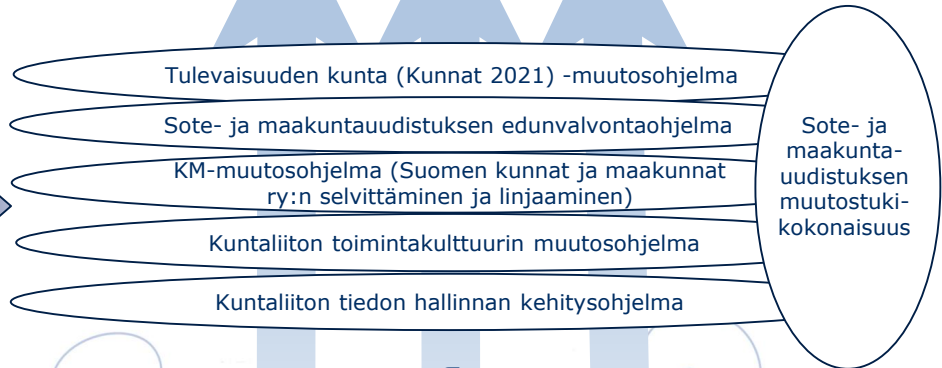
Vahvistamme Kuntaliitossa toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamme perustuu kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

UUDISTAVA KULTTUURI

Jatkuvasti uudistuvat tavat vaikuttaa, kehittää ja palvella löytyvät rohkeudesta uudistua. Siksi edistämme jatkuvasti uudistavaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria Kuntaliitossa.

Visio: Onnistuva Suomi tehdään lähellä

Strategiset ohjelmat

Missio: Teemme kuntien ja maakuntien kanssa kestäväää tulevaisuutta

Liite 2, 6 §

**SUOMEN KUNTALIITTO RY:N
TOIMINTASUUNNITELMA
2018**

**KT KUNTATYÖNANTAJAT
TALOUSARVIO
2018**

Suomen Kuntaliitto ry:n hallituksen kokous 19.10.2017

Sisällysluettelo**Sivu**

1	Suomen Kuntaliitto ry:n toimintasuunnitelma 2018	3
1.1	Strategia 2017-2021	3
1.2	Toimintasuunnitelman 2018 vuositavoitteet ja niiden toteuttaminen	6
2	Suomen Kuntaliitto ry:n talousarvio	11
2.1	Yleistä	11
2.2	Tuotot	12
2.3	Henkilöstökulut	12
2.4	Muut kulut	12
2.5	Suomen kuntasäätiö sr:n vaikutus Suomen Kuntaliitto ry:n budjettiin	13
2.6	Sijoitus- ja rahoitustoiminta	13
2.7	Tutkimus- ja kehittämistoiminta	14
2.8	Investoinnit	18
3	KT Kuntatyönantajien talousarvio	15
3.1	Yleistä	15
3.2	Myytävät palvelut ja tuotteet	15
3.3	Kuntien maksuosuudet	16
3.4	Toiminnan kustannukset	16

Liitteet

- 1 Suomen Kuntaliitto ry:n ja KT Kuntatyönantajien jäsenyydet yhteisöissä
- 2 Suomen Kuntaliitto ry:n kuntakohtaiset jäsenmaksut sekä KT Kuntatyönantajien kuntakohtaiset maksuosuudet
- 3 Suomen Kuntaliitto ry:n maksullisten palvelujen ja tuotteiden laskutusperusteet vuonna 2018
- 4 Suomen Kuntaliitto ry:n sijoituspolitiikka (luonnos)
- 5 Suomen Kuntaliiton sijoituspolitiikan analyysi

1 SUOMEN KUNTALIITTO RY:N TOIMINTASUUNNITELMA

1.1 Strategia 2017-2021

Kuntaliiton uusi strategia vuosille 2017-2021 ”Onnistuva Suomi tehdään lähellä” hyväksyttiin valtuuston syyskokouksessa 2016.

Kuntaliiton uuden strategian toteuttamista tehdään aikana, jolloin kuntien, Kuntaliiton ja koko julkisen hallinnon toimintaympäristössä on varsin paljon epävarmuustekijöitä etenkin sote- ja maakuntauudistuksesta johtuen.

Kuntaliitto ennakoi toimintaympäristön muutosta jatkuvasti ja varautuu päivittämään strategiaansa tarvittaessa mikäli tilannekuvassa tapahtuu muutoksia. Muussa tapauksessa strategian välitarkistus tehdään vuoden 2019 syksyllä.

Seuraavassa esitellään Kuntaliiton strategiaperusta ja painopisteet.

Missio eli Kuntaliiton perustehtävä

Missio vastaa kysymykseen miksi Kuntaliitto on olemassa, mitä teemme ja kenelle.

Teemme kuntien ja maakuntien kanssa kestäväää tulevaisuutta.

Kestävän tulevaisuuden tekemisellä tarkoitamme sitä, että keskeinen tehtävämme on sovittaa yhteen erilaisten kuntien ja maakuntien tarpeisiin sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä ratkaisuja. Kestävyydellä tarkoitamme myös sukupolvet ylittävää oikeudenmukaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja asukkaiden yhdenvertaisuutta. *Kuntien ja maakuntien kanssa* tarkoittaa sitä, että toimintamme perustuu vahvaan kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

Visio

Visio on suunnannäyttäjä; tulevaisuuden tila (n. 10 vuoden aikajänteellä), jonka haluaisimme saavuttaa Kuntaliiton toiminnan myötävaikutuksella. Sen tulee olla ytimekäs, innostava ja muutosta aikaansaava ilmaisu.

Onnistuva Suomi tehdään lähellä.

Onnistuva Suomi "tehdään lähellä" viittaa siihen, että kestävät ratkaisut hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi syntyvät parhaiten tekoina alhaalta ylöspäin läheisyysperiaatteen mukaisesti paikallisyhteisöissä, kunnissa, kaupungeissa, kaupunkiseuduilla ja maakunnissa – kunkin omista lähtökohdista ja toimintaympäristön ominaispiirteistä käsin.

Kunnilla ja maakunnilla tulee olla riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset sekä vapaus tehtäviensä toteuttamiseen. Onnistuvan Suomen visiossa valtion makrotasoinen ohjaus jättää liikkumavaraa paikallisiin olosuhteisiin perustuvalla harkinnalla, kehittämiselle ja innovaatioille.

Asukkaiden mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lähellä oleviin asioihin on onnistuvan Suomen kivijalka. Onnistuvan Suomen kehityksen avaimet ovat meistä jokaisen käsissä: sekä pienillä että suurilla paikallisilla teoilla on merkitystä.

Onnistuva Suomi on jatkuvasti uudistuva, paikallisesti globaali, verkostoitunut ja älykkääseen teknologiaan nojaava hyvinvointiyhteiskunta. Älykäs teknologia ja tietoverkot vahvistavat paikallisuuden ja globalisaation yhteisvaikutuksia.

Painopisteet ja strategiset tavoitteet

Painopisteet ovat valintoja, joiden mukaisesti toimimalla Kuntaliitto saa aikaan muutosta, joka johtaa kohti visiossa kuvattua tulevaisuuden tilaa. Painopistevalintamme ovat:

**Askeleen edellä
Yhteistyötä yli rajojen
Uudistava kulttuuri**

Painopisteet on avattu strategisiksi tavoitteiksi A) jäsenkentässämme syntyvän vaikuttavuuden näkökulmasta sekä B) Kuntaliiton sisäisen uudistumisen näkökulmasta:

A) VAIKUTTAVA KUNTALIITTO**B) UUDISTUVA KUNTALIITTO**

<p>Askeleen edellä: Huolehdimme edunvalvonnassamme siitä, että kunnilla on avainrooli elinvoiman, osamisen ja hyvinvoinnin edistäjinä. Tuemme kuntia ja maakuntia muutoksen hallinnassa sekä ennakoinnissa.</p>	<p>Askeleen edellä: Ennakoiva edunvalvonta, kehittäminen ja palvelu tuottavat parhaan lisäarvon jäsenistöllemme. Siksi vahvistamme ennakointikykyämme kaikessa toiminnassamme.</p>
<p>Yhteistyötä yli rajojen: Huolehdimme siitä, että kunnat ja maakunnat muodostavat asukkaiden ja yhteisöjen parhaaksi toimivan kokonaisuuden. Edistämme toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti.</p>	<p>Yhteistyötä yli rajojen: Vahvistamme Kuntaliitossa toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamme perustuu kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.</p>
<p>Uudistava kulttuuri: Tulevat vuodet edellyttävät vahvaa muutoksen hallintaa kunnissa ja maakunnissa. Samalla tuemme uudistavan ja kokeilevan toimintakulttuurin syntymistä, jonka kautta taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä voidaan saavuttaa.</p>	<p>Uudistava kulttuuri: Jatkuvasti uudistuvat tavat vaikuttaa, kehittää ja palvella löytyvät rohkeudesta uudistua. Siksi edistämme jatkuvasti uudistavaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria Kuntaliitossa.</p>

1.2 Toimintasuunnitelman 2018 vuositavoitteet ja niiden toteuttaminen

Kuntaliiton strategia konkretisoidaan tässä toimintasuunnitelmassa vuositavoitteiksi. Tavoitteet viedään Kuntaliiton toimintasalkussa edunvalvontatoimenpide-, kehittämisprojekti-, palvelu- ja verkostotoimintatasolle. Toimintasalkku-järjestelmän avulla strategian ja toimintasuunnitelman toteutumista voidaan arvioida jatkuvasti. Strategian ja toimintasuunnitelman perusteella toiminta resursoidaan talousarvioksi. Kuntaliiton yksiköt laativat myös omat yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmansa, joissa tavoitteet tarkennetaan kunkin oman toimialan näkökulmasta. Seuraavassa on esitetty toimintasuunnitelman vuositavoitteet strategian painopisteittäin.

Askeleen edellä

A. Huolehdimme edunvalvonnassamme siitä, että kunnilla on avainrooli elinvoiman, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäjinä. Tuemme kuntia ja maakuntia muutoksen hallinnassa sekä ennakkoinnissa.

B. Ennakoiva edunvalvonta, kehittäminen ja palvelu tuottavat parhaan lisäarvon jäsenistöllemme. Siksi vahvistamme ennakkointikykyämme kaikessa toiminnassamme.

Vuositavoitteet 2018: millä keinoin edistämme painopisteen toteutumista?	Miten toteutetaan? (salkutettavat edunvalvonta- ja kehitysprojektit, verkostot, palvelut)
Erialaisten kuntien tarpeiden tunnistaminen tulevaisuuden kuntia rakennettaessa.	<ul style="list-style-type: none"> Sote- ja maakuntauudistuksen edunvalvontakokonaisuus; esim. kuntien kiinteistöt sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen, kompensatiomallit, aluekehitys- ja kasvupalvelu-uudistus (elinkeinot, työllisyys, osaamispalvelut). Tulevaisuuden kunta 2021-ohjelmatyö Asiakkuusmallin kehittämisen jatkaminen eri kuntaryhmien tarpeista käsin
Tulevaisuuden kaupunkien roolin ja kehittymisen tukeminen.	<ul style="list-style-type: none"> Käynnistetään kaupunkipoliittinen ohjelmatyö ja prosessi, jossa täsmennetään painopisteet, konkretisoidaan tavoitteet ja projektoidaan konkreettinen tekeminen. Ohjelmatyössä otetaan huomioon mm. seuraavia asioita: <ol style="list-style-type: none"> Kaupunkien merkityksen tunnistaminen ja näkyväksi tekeminen Kaupunkien tulevaisuustyön ja kansainvälistymiskehityksen tukeminen Rakentavan vuorovaikutuksen tukeminen sekä kaupunkien ja valtion välillä että kaupunkiseuduilla Kaupunkien edunvalvonta Älykäs kaupunkikehitys-, kiertotalous- ja turvallisuusteemojen sisällyttäminen ohjelmatyöhön. Kehitetään kaupunkipoliittisen työryhmän työtä edelleen.
Tarjoamme muutostukea kunnille ja kuntayhtymille, suunnitteluvaiheen projektiorganisaatioille, väliaikaishallinnolle sekä muodostuville maakunnille	<ul style="list-style-type: none"> Muutostuki-kokonaisuus

Kestävä maahanmuutto ja onnistunut kotouttaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Huolehdimme kuntien edunvalvonnasta maakunta- ja kasvupalvelu-uudistukseen liittyvässä uuden kotoutumislain valmistelussa ja varmistetaan kestävä taluspohja. • Ennakoimme yhdessä kuntien kanssa kotouttamisen uusia toimintatapoja.
Edistetään hyvää hallintotapaa ja eettistä johtamista sekä julkisten instituutioiden laatua ja luotettavuutta.	<ul style="list-style-type: none"> • Tulevaisuuden kunta 2021 / USO-projektin teemoiksi • Korruption vastaiset ohjeistukset ym. • Yhdenvertaisuus-projekti ja tasa-arvon edistäminen
Kuntaliiton yhteisen ennakkointimallin kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutetaan kokeilu, jonka kokemusten perusteella mallin jatkokehittäminen / jalkauttaminen.
Kuntien hyvinvointitehtävän, sivistystehtävän sekä elinvoiman edistäjäroolin kirkastaminen eri toimintaympäristöt huomioiden.	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat 2021-ohjelma, sen osaprojektit ja edunvalvonta: <ul style="list-style-type: none"> • Kunnat hyvinvoinnin edistäjinä -projekti • Sivistyskunta-projekti • Kunnat elinvoiman johtajina -projekti • Elinvoimainen toimintaympäristö-verkosto tuke- massa pienten kuntien ja maaseudun elinvoiman edellytyksiä • Kuntien ilmastotyön (hillintä ja sopeutuminen) edistäminen
Vaikutamme siihen, että erilaisiin toimintaympäristöihin soveltuvia työllisyyden hoitomalleja kokeillaan kaupungeissa, kaupunkiseuduilla ja maakunnissa.	<ul style="list-style-type: none"> • Työvoima- ja yrityspalvelujen kunta- ja alueelliset kokeilut
Vaikutamme perusopetuksen uudistamiseen kokonaisvaltaisella näkökulmalla kuntien avainrooli ja erilaisuus huomioiden.	<ul style="list-style-type: none"> • Edunvalvontatoimenpide
Vaikutamme toisen asteen koulutuksen uudistamiseen kuntien avainrooli huomioiden	<ul style="list-style-type: none"> • Lukiokoulutuksen uudistamiseen liittyvä edunvalvonta • Ammatillisen koulutuksen omistajaohjaus-projekti
Edistämme kuntien edellytyksiä hoitaa maankäyttö, asuminen ja liikenne yhtenä kokonaisuutena	<ul style="list-style-type: none"> • MAL-sopimukset ja MAL-verkosto
Edistämme liikennepolitiikan pitkäjänteisyyttä Suomessa	<ul style="list-style-type: none"> • Liikenteen rahoitus ja liikennepolitiikan pitkäjänteisyys
Kirkastetaan kunnan roolia asumisen järjestäjänä	<ul style="list-style-type: none"> • Ennakoiva edunvalvontatoimenpide: mm. selvitetään asumisen tukijärjestelmään ja asumisen hintaan liittyvät tekijät kuntien edunvalvonnan näkökulmasta.
Kuntien korjausvelan hillintä	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan korjausvelan määrittelyä kunnissa • Kartoitetaan vaihtoehtoisia tapoja investointien rahoittamiseksi • Kannustetaan kuntia toimitila- ja palveluverkkosuunnitelmiin

	<ul style="list-style-type: none"> • Edistetään Valtion asuntorahaston pääomien käyttömahdollisuuksia
Kuntatalouden sopeuttamisen keinovalikoiman kirkastaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Konserniyhteistyötä hyödyntäen ja kehittäen. • Kuntien ja kuntayhtymien tehostamistoimenpiteiden kartoitus ja profilointi
Valmistaudumme eduskuntavaaleihin ja valmistelemme Kuntaliiton hallitusohjelmataavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • Hallitusohjelmalinjausten valmistelu; linjaukset 2018 syyskauden valtuustossa keskusteltavaksi

Yhteistyötä yli rajojen:

A. Huolehdimme siitä, että kunnat ja maakunnat muodostavat asukkaiden ja yhteisöjen parhaaksi toimivan kokonaisuuden. Edistämme toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti.

B. Vahvistamme Kuntaliitossa toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamme perustuu kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

Vuositavoitteet 2018: millä keinoin edistämme painopisteen toteutumista?	Miten toteutetaan? (salkutettavat edunvalvonta- ja kehitysprojektit, verkostot, palvelut)
Kunta-maakunta-yhteistyön kehittäminen ja työnjaon kirkastaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Sote- ja maakuntauudistuksen edunvalvontakokonaisuus • Yhdyspintatyö eri muodoissaan, kuten Kunnat 2021-ohjelma • KM-ohjelman jatkaminen • Osana EU-edunvalvontaa ja kansainvälistä toimintaa Kuntaliitto ottaa erityisesti huomioon vaikutukset tulevaisuuden kuntiin ja uusiin maakuntiin sekä niiden yhteistyöhön. • Kuntien roolin ja yhteistyön terävöittäminen ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, turvallisuudessa ja varautumisessa. Yhteistyöedellytysten luominen kuntien ja pelastuslaitosten välille
Kaupunkipolitiikka: Rakentavan vuorovaikutuksen tukeminen sekä kaupunkien ja valtion välillä että kaupunkiseuduilla	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkipoliittinen ohjelma, ks. "Askeleen edellä"
Tuetaan kuntien uusia yhteistyöra-kenteita	<ul style="list-style-type: none"> • Tulevaisuuden kunta 2021-ohjelman osana tehtävää työtä
Tuemme maakuntavaalien toteuttamista ja viestimme maakunnallisen demokratian merkityksestä	Maakuntavaalikampanja
Vahvistetaan liiton yksiköt ylittävien valmistelutyöryhmien työtä edunvalvonnallisissa asioissa ("nyrkit")	Johtoryhmän linjaukset ryhmistä ja niiden toiminnasta

Vahvistetaan liiton yhteisen projekti-toimiston roolia sisäisen ja ulkoisen kehittämisen tuki- ja palvelutehtävässä	Selvitetään ja toteutetaan mahdolliset muutokset
Jatketaan "lintsipäivä"-tyyppisten henkilöstön virkistystilaisuuksien järjestämistä osana työhyvinvointityötä.	HR:n perustoimintaa
Vahvistetaan Kuntaliiton roolia verkosto- ja kehitysalustana	Verkostomallin kehitystyön jatkaminen ja syventäminen, fasilitointiosaamisen vahvistaminen.

Uudistava kulttuuri:

A. Tulevat vuodet edellyttävät vahvaa muutoksen hallintaa kunnissa ja maakunnissa. Samalla tuemme uudistavan ja kokeilevan toimintakulttuurin syntyä, jonka kautta taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä voidaan saavuttaa.

B. Jatkuvasti uudistuvat tavat vaikuttaa, kehittää ja palvella löytyvät rohkeudesta uudistua. Siksi edistämme jatkuvasti uudistavaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria Kuntaliitossa.

Vuositavoitteet 2018: millä keinoin edistämme painopisteen toteutumista?	Miten toteutetaan? (salkutettavat edunvalvonta- ja kehitysprojektit, verkostot, palvelut)
Edistämme kokeiluihin liittyvää edunvalvontaa ja projekteja. Tarjotaan uudistamisesta ja kokeiluista tietoa kunnille.	<ul style="list-style-type: none"> Tulevaisuuden kunta 2021-ohjelma Uskalla kokeilla-ohjelma ja MeUskaltajat-verkosto Työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliset kokeilut Kokeilulainsäädäntö
Etsitään aktiivisesti uudenlaisia yhteistyökumppanuuksia uudistavan ja kokeilevan kulttuurin kirittäjiksi: järjestöt, yritykset jne.	<ul style="list-style-type: none"> Uskalla kokeilla-ohjelma ja MeUskaltajat-verkosto Viestintä- ja yhteiskuntasuhteiden perustoimintaa
Asukkaat keskiöön: Tuemme demokratian uudistamista sekä hallinnon ja kansalaisten välisen dialogin vahvistamista	<ul style="list-style-type: none"> Asukkaat maakuntauudistuksen keskiöön-projekti Uskalla kokeilla-ohjelma Kunnat 2021-ohjelma
Edistämme tulevaisuuden kunnan toiminnan kehittämistä digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntäen.	<ul style="list-style-type: none"> Tulevaisuuden kunnan digitalisointi -projekti
Uudistetaan Kuntaliiton organisaation toimintaa ottamalla käyttöön uusia käytäntöjä, lisäämällä sisäistä yhteistyötä sekä uusia tapoja tehdä työtä. Jatketaan KM-ohjelman valmistelua.	<ul style="list-style-type: none"> Toimintakulttuurin muutosohjelma: <ul style="list-style-type: none"> Jory-valmennukset, EKJ-valmennus, Muutoksentehtävät-valmennus ja verkosto Kuntavaihto-käytäntö pilotoinnista normaaliksi toiminnaksi yksiköissä KM-muutosohjelma

Generalistisen tiedon ja osaamisen tarve kasvaa, joka on huomioitava rekrytoinneissa	<ul style="list-style-type: none">• HR-suunnittelu, KM-ohjelma
Edistetään asiakaslähtöistä toimintakulttuuria asiakkuusmallin kehitystyötä jatkamalla	<ul style="list-style-type: none">• Asiakkuusmallin kehittämistyö ja jalkauttaminen
Kehittämme Kuntaliiton ja Kuntaliittokonsernin tiedon hallintaa ja tietotuotteita kokonaisuutena palvelemaan yhä paremmin kuntien ja maakuntien tiedolla johtamista	<ul style="list-style-type: none">• Tiedon hallinnan kehittämisohjelma

2 SUOMEN KUNTALIITTO RY:N TALOUSARVIO VUODELLE 2018

2.1 Yleistä

Kuntaliiton tuloksen pitkän aikavälin sopeuttamisen (vuodet 2013-2017) tavoitteena vuodelle 2017 oli -2,5 milj. euron operatiivinen tulos, joka katetaan sijoitus- ja rahoitustuotoilla.

Vuoden 2018 budjetissa esitettävä operatiivinen tulos on -1,4 milj. euroa.

AVAINLUKUJA (milj. euroa)	Operatiivisen toiminnan tulos	Henkilöstö- kulut	Muut kiinteät kulut
Toteutunut 2015	-2,9	13,4	13,6
Toteutunut 2016	-2,8	13,2	13,6
Budjetti 2017	-1,3	13,3	10,2
Budjetti 2018	-1,4	14,0	10,3

Tuloslaskelma (1000 euroa)	Budjetti 2018	Budjetti 2017	Toteutunut 2016 *)	Toteutu- nut 2015
TUOTOT				
Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat	1 526	1 229	2 869	2 757
Ulkoinen rahoitus	2 426	2 108	2 229	2 463
Jäsen- ja palvelumaksut	18 945	18 937	18 943	18 928
Tuotot yhteensä	22 897	22 274	24 041	24 147
KUSTANNUKSET				
Palkat ja palkkiot	-11 353	-10 777	-10 717	-10 582
Eläke- ja muut henkilösivukulut 1)	-2 626	-2 479	-2 527	-2 856
Henkilöstökulut yhteensä	-13 978	-13 257	-13 244	-13 438
Poistot	-27	-27	-31	-28
Muut henkilöstökulut ja koulutus	-641	-569	-489	-473
Matkat	-697	-695	-647	-606
Ulkopuoliset palvelut	-2 399	-2 881	-3 284	-2 559
Markkinointi, suhdetoiminta ja edustus	-367	-270	-180	-133
Muut toimintakulut 2)	-6 212	-5 845	-8 938	-9 800
Muut kulut yhteensä	-10 315	-10 259	-13 538	-13 570
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	-24 321	-23 543	-26 813	-27 036
Toiminnallinen tulos	-1 423	-1 269	-2 773	-2 889
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	1 600	1 600	2 948	6 529
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	177	331	176	3 640

*) 2016 toiminnan tulos, ilman poikkeavia eriä:

1) Eläkevastuun muutos	+ 1,4 milj. euroa
2) Ekokem-osakkeiden myyntivoitto- ja lahjoitus säätiölle	- 7,9 milj. euroa
Kuntatalo Oy:n osakkeiden lahjoitus säätiölle	- 30,9 milj. euroa

2.2 Tuotot

Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokratuotot yhteensä on budjetoitu vuodelle 2018 1,5 milj. euroksi vuoden 2017 budjetin ollessa 1,2 milj. euroa.

Tukipalvelu- ja vuokratuotot ovat vuoden 2018 budjetissa 0,5 milj. euroa eli jatkavat edellisen budjetin tasolla.

Ansio- ja kunniamerkkien myynnin arvioidaan vuoden 2018 budjetin olevan 0,5 milj. euroa (budjetti vuonna 2017 0,4 milj. euroa, vuoden 2016 myynti 0,7 milj. euroa). Asiantuntiapalvelujen myyntiä on vuoden 2018 budjetissa 0,5 milj. euroa (budjetti vuonna 2017 0,4 milj. euroa, vuoden 2016 myynti 0,4 milj. euroa).

Ulkoinen rahoitus, joka koostuu tutkimus- ja kehittämistoiminnan projekteista on vuoden 2018 budjetissa 2,4 milj. euroa vuoden 2017 budjetin ollessa 2,1 milj. euroa. Projektitoiminnalle on tyypillistä merkittävä vuosittainen vaihtelu.

Kuntien jäsenmaksut ovat vuoden 2018 budjetissa samalla tasolla kuin vuoden 2017 budjetissa eli 17,1 milj. eurossa. Sairaanhoidopiirien, maakuntaliittojen, koulutuskuntayhtymien ja erityishuollon kuntayhtymien yhteistyöjäsenmaksut vuodelle 2018 on budjetoitu samalle 1,9 milj. euron tasolle kuin ne ovat toteutuneet vuonna 2017.

2.3 Henkilöstökulut ja henkilöstö

Vuoden 2018 budjetin henkilöstökulut ovat 14,0 milj. euroa vuoden 2017 budjetin ollessa 13,4 milj. euroa.

Vuoden 2018 henkilöstöbudjetissa on keskimäärin 164,6 henkilötyövuotta. Vuoden 2017 ennakoitua olevan keskimäärin 159,1 työvuotta budjetin ollessa keskimäärin 161,6 henkilötyövuotta.

Suomen Kuntaliiton henkilöstön työpanos

B2018	B2017	2016	2015	2014	2013
164,6	161,6	156,7	169,3	177,3	195,9

Osa henkilöstön työpanoksen vähennyksestä vuosina 2013-2016 on henkilöstön siirtoa konserniyhtiöihin. Näiden henkilöiden kuluveloitukset sisältyvät muihin toimintakuluihin.

2.4 Muut kulut

Muut henkilöstökulut, matkat, markkinointi-, suhdetoiminta- ja ulkopuoliset palvelukulut ovat vuoden 2018 budjetissa 4,1 milj. euroa vuoden 2017 budjetin ollessa 4,4 milj. euroa.

Muut toimintakulut vuoden 2018 budjetissa 6,2 milj. euroa (vuoden 2017 budjetissa 5,7 milj. euroa, vuoden 2016 toteuma 8,9 milj. euroa) koostuu pääosin konserniyhtiöiden palveluveloituksista Kuntaliitto Palvelut Oy:ltä ja FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä, jotka ovat yhteensä 4,5 milj. euroa. Loput 1,7 milj. euroa

koostuvat kokous- ja neuvottelukuluista (0,5 milj. euroa), ulkoisista ict-kuluista (0,4 milj. euroa) ja muista hallintokuluista (0,9 milj. euroa). Muita hallintokuluja ovat esimerkiksi jäsenmaksut ja vakuutukset.

FCG Finnish Consulting Group Oy:ssä toimivan Kuntaliitto-konsernin talous- ja palkkahallinnon sekä sisäisen tietotekniikan palvelukeskuksen veloitusten väheneminen sekä tehdyt kehittämis- ja tehostumistoimenpiteet ovat vaikuttaneet kustannuksia alentavasti jo vuosina 2016-2017 ja näkyy myös vuoden 2018 budjetissa.

2.5 Suomen kuntasäätiö sr:n vaikutus Suomen Kuntaliitto ry:n budjettiin

Kuntaliiton budjetissa 2018 on otettu huomioon Suomen kuntasäätiön tuki Kuntaliiton käytössä oleviin toimitiloihin.

2.6 Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Suomen Kuntaliitto ry:n hallitus vahvistaa sijoituspolitiikan vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Sijoituspolitiikan mukaan Kuntaliitto toteuttaa sijoitussalkun sijoituspäätökset pääosin ammattimaisia varainhoitopalveluja tarjoavien yhteistyökumppaneiden kautta. Vastapuoli- ja varainhoitajariskin hajauttamiseksi käytetään vähintään kahta varainhoitoyhteistyökumppania.

Sijoitukset tehdään pääsääntöisesti rahastojen kautta. Varainhoidosta raportoidaan säännöllisesti hallitukselle. Kustannustehokkaan hinnoittelun varmistamiseksi varainhoitajat kilpailutetaan vähintään viiden vuoden välein.

Kuntaliitto kilpailutti varainhoitopalvelut keväällä 2017 yhdessä Suomen kuntasäätiö sr:n kanssa. Kilpailutuksessa varainhoitajiksi valittiin OP Varainhoito Oy, SEB Varainhoito Suomi Oy ja Evli Pankki Oyj.

Kuntaliiton sijoituspolitiikka on päivitetty syksyn 2018 aikana (liite 4).

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos vuosina 2016 - budjetti 2018 on seuraava:

(1000 euroa)	Budjetoitu 2018	Budjetoitu 2017	Toteutunut 2016
Sijoitussalkku	1 600	1 600	1 628
Osingot			1 918
Rahoitus			- 598
YHTEENSÄ	1 600	1 600	2 948

2.7 Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuoden 2018 budjetissa Kuntaliiton oma panostus tutkimus- ja kehitystoimintaan on 1,2 milj. euroa ja ulkopuolinen rahoitus on 2,4 milj. euroa. Kuntaliiton oma panostus koostuu liiton oman henkilöstön työstä ja ostetuista palveluista.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta on keskeinen keino liiton strategiatavoitteiden toteuttamisessa. Toiminta suuntautuu entistä vahvemmin liiton menestystekijöitä toteuttaviin projekteihin. Päätökset kehityspanosten kohdentamisesta tehdään joustavasti strategia- ja toimintaympäristön tilanne huomioiden.

Tiukentunut rahoitustilanne näkyy ulkopuolisen projektirahoituksen määrässä. Toimintaa tasapainotetaan aktiivisen kehityssalkunjohtamisen avulla.

2.8 Investoinnit

Tietotekniikkainvestoinnit toteutetaan FCG Finnish Consulting Group Oy:n kautta, ja kustannukset veloitetaan palvelumaksuina. Vuoden 2018 budjetissa on huomioitu työsuhdeautojen vaihtotarpeet.

3 KT Kuntatyönantajien talousarvio

3.1 Yleistä

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain (254/93) 5 §:n mukaan työmarkkinalaitoksen talousarvion hyväksyy Kuntaliiton valtuusto.

KT Kuntatyönantajien toiminnan kustannukset vuonna 2018 ovat 7 148 100 euroa. Toimintatuloja on arvioitu kertyvän 2 515 000 euroa. Kuntien maksuosuuksina peritään talousarvion mukaan 4 633 100 euroa.

Tuloslaskelma (1000 euroa)	Budjetti 2018	Budjetti 2017	Toteutunut 2016	Toteutunut 2015
TUOTOT				
Myytävät palvelut ja tuotteet	2 515	2 060	2 010	1 863
Kuntien maksosuudet	4 633	4 931	6 211	4 274
Tuotot yhteensä	7 148	6 991	8 221	6 137
KUSTANNUKSET				
Palkat ja palkkiot	-3 611	-3 456	-3 363	-3 093
Eläke- ja muut henkilösivukulut	-822	-826	-919	-818
Henkilöstökulut yhteensä	-4 434	-4 282	-4 282	-3 911
Poistot			-248	-11
Muut henkilöstökulut ja koulutus	-179	-170	-211	-119
Matkat	-120	-120	-148	-107
Ulkopuoliset palvelut	-700	-752	-571	-677
Markkinointi, suhdetoiminta ja edustus	-158	-100	-96	-34
Muut toimintakulut	-1 558	-1 567	-2 664	-1 278
Muut kulut yhteensä	-2 715	-2 709	-3 691	-2 215
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	-7 148	-6 991	-8 221	-6 137
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	0	0	0	0

3.2 Myytävät palvelut ja tuotteet

Myytävät palvelut ja tuotteet jakautuvat vuonna 2018 seuraavasti: asiantuntija- ja koulutuspalvelut 1 395 000 euroa, julkaisu- ja tilausmyyntitulot 950 000 euroa ja muut tulot 170 000 euroa.

3.3 Kuntien maksuosuudet

Kuntien maksuosuuksien kehitys on ollut viime vuosina seuraava:

	Talousarvio	Tilinpäätös (1000 €)
2012		3 114
2013		3 983
2014		3 789
2015		4 274
2016		6 211
2017 B	4 931	
2018 B	4 633	

Maksuosuudet peritään kunnilta puoliksi niiden verotettavien tulojen mukaan, jotka kunnassa on määrätty edellisenä vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa ja puoliksi saman vuoden tammikuun 1. päivän asukaslukujen mukaisessa suhteessa. Lopulliset kuntakohtaiset maksuosuudet lasketaan tilinpäätöksen yhteydessä.

3.4 Toiminnan kustannukset

KT Kuntatyönantajien toiminnan kustannusten kehitys on ollut viime vuosina seuraava:

	Talousarvio	Tilinpäätös (1000 €)
2012		5 476
2013		5 589
2014		5 933
2015		6 137
2016		8 221
2017 B	6 991	
2018 B	7 148	

Talousarvion suurin kuluerä on henkilöstön palkat ja lakisääteiset henkilösivukulut. Nämä ovat yhteensä noin 4 433 500 euroa, mikä on n. 62 % kaikista kuluista. Nousua vuoden 2017 budjettiin nähden on 151 600 euroa.

KT Kuntatyönantajien henkilöstön työpanos

B2018	B2017	2016	2015	2014	2013
53,8	56,0	53,6	53,5	49,0	48,3

Edellä olevaan sisältyy Avainta ry:n henkilöstö, jonka työpanos budjetissa 2018 on seitsemän ja puoli (7,5) henkilötyövuotta.

Muut kulut ovat yhteensä 2 715 000 euroa, jotka ovat vuoden 2017 budjetin tasolla (2 706 000 euroa). Hallintopalveluiden kustannukset KT Kuntatyönantajat maksaa Kuntaliitto Palvelut Oy:lle ja FCG Finnish Consulting Group Oy:lle.

Liite 1**Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenyydet yhteisöissä ja vuosittainen jäsenmaksu (euroa)****Kotimaiset yhteisöt**

Elävä kaupunkikeskusta ry	1 100	
Helsingin seudun kauppakamari	2 100	
HL7 Finland ry	3 316	
Kuntatekniikan foorumi	4 208	
Liikearkistoyhdistys ry	50	
Liikenneturva	100	
Maarakennusalan neuvottelukunta MANK ry	1 000	
Nuorisoasuntoliitto ry	400	
Pank Ry	500	
Pohjola-Norden ry	340	
PRH Tilintarkastusvalvonta	630	
Projektiyhdistys ry	434	
Seudulliset Kehittämisyhteisöt SEKES ry	5 000	
Sisäiset tarkastajat ry	240	
Skills Finland ry	1 600	
STTY Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojenkäsittely-yhdistys	100	
Suomalaisen Työn Liitto	97	
Suomen kaupunginsihteerien yhdistys	15	
Suomen Kotiseutuliitto ry	800	
Suomen Kylätoiminta ry	500	
Suomen Laatuyhdistys ry	2 753	
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö	300	
Suomen Sairaalahygieniayhdistys ry	250	
Suomen Standardisoimisliitto SFS ry	281	
Suomen Strategisen Johtamisen Seura ry	205	
Suomen Yrityskummit ry	3 000	
Taloustieteellinen yhdistys ry	38	
TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry	1 240	
Tietotekniikan Liitto ry	1 377	
Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry	390	
Työelämän tutkimusyhdistys ry	40	
	<hr/>	32 404

Kansainväliset yhteisöt

Council of European Municipalities and Regions	43 140	
European Health Property Network	5 000	
HOPE European Hospital and Healthcare Federation	11 074	
ICLEI International Council for Local Environmental Initiatives	3 500	
IHF International Hospital Federation	6 554	
	<hr/>	69 268

101 672

KT Kuntatyöntäjien jäsenyydet yhteisöissä**Kotimaiset yhteisöt**

Henry ry		1 000
----------	--	-------

Kansainväliset yhteisöt

CEEP European Centre of Employers and Enterprises	61 850	
EFEE European Federation of Education Employers	2 860	
HOSPEEM European Hospital & Healthcare Employers' Association	15 000	
WorldatWork Society of Certified Professionals	<u>262</u>	79 972

80 972

Liite 2**Kuntaliiton kuntakohtaiset jäsenmaksut sekä KT Kuntatyöntajien kuntakohtaiset maksuosuudet**

Laskelman jäsenmaksu:

Kuntatyöntajat:

Maksuosuus 4 633 074 euroa, josta peritään ennakoon 80 % = 3 706 459 euroa.

Jäsenmaksusta puolet kerätään asukasluvun¹⁾ ja puolet verotettavien tulojen²⁾ perusteella.

Muun Kuntaliiton jäsenmaksu:

Jäsenmaksu 17 070 971 euroa, josta 3/4 kerätään asukasluvun¹⁾ ja 1/4 verotettavien tulojen²⁾ perusteella, kuitenkin niin, että yli 20 000 asukkaan menevältä osalta jäsenkunta maksaa asukaslukuperusteista jäsenmaksua 15 prosentilla alennettuna. Jos jäsenkunnan verotettavat tulot asukasta kohti ylittävät kaikkien kuntien keskimääräisen luvun (17 245 €/as.), maksetaan keskiarvon ylittävältä osalta verotettaviin tuloihin perustuvaa jäsenmaksua 25 prosentilla alennettuna.

Ahvenanmaan kunnille on annettu lisäksi 25 prosentin alennus jäsenmaksuun.

¹⁾ Asukasluku vuoden vaihteessa 2016/2017. (Lähde: Tilastokeskus)

²⁾ Verotettavilla tuloilla tarkoitetaan maksuunpantua kunnallisveroa vastaavia verotettavia tuloja vuodelta 2016 (Lähde: Verohallinto 2.10.2017, ennakkotieto)

Kunta	Asukas- luku vuoden vaiht. 2016/2017	Verotettavat tulot/as. v. 2016 (as.luku 31.12.2015)	Jäsenmaksu vuonna 2018		
			Kuntatyön- antajat €	Muu Kunta- liitto €	Yhteensä €
Koko maa	5 503 297	17 245	3 706 459	17 070 971	20 777 430
Akaa	16 923	15 047	10 780	54 547	65 327
Alajärvi	9 899	11 481	5 614	30 289	35 903
Alavieska	2 639	11 674	1 511	8 109	9 620
Alavus	11 907	11 688	6 804	36 553	43 357
Asikkala	8 323	14 734	5 223	26 642	31 864
Askola	5 046	16 108	3 328	16 529	19 857
Aura	3 984	15 494	2 565	12 905	15 471
Brändö	471	17 849	0	1 179	1 179
Eckerö	928	15 072	0	2 244	2 244
Enonkoski	1 453	11 928	838	4 479	5 316
Enontekiö	1 872	12 501	1 092	5 799	6 891
Espoo	274 583	24 966	225 636	883 202	1 108 838
Eura	12 004	15 700	7 814	39 084	46 898
Eurajoki	9 418	17 268	6 347	31 167	37 514
Evijärvi	2 535	12 356	1 485	7 868	9 353
Finström	2 594	16 624	0	6 361	6 361
Forssa	17 332	14 686	10 907	55 553	66 460
Föglö	561	15 692	0	1 363	1 363

Geta	499	12 979	0	1 169	1 169
Haapajärvi	7 332	12 043	4 247	22 641	26 888
Haapavesi	7 098	11 593	4 040	21 752	25 791
Hailuoto	994	15 753	645	3 231	3 875
Halsua	1 219	10 950	677	3 696	4 373
Hamina	20 636	16 240	13 656	67 467	81 123
Hammarland	1 508	15 813	0	3 696	3 696
Hankasalmi	5 159	11 557	2 939	15 817	18 757
Hanko	8 663	17 695	6 022	29 055	35 077
Harjavalta	7 240	16 159	4 773	23 713	28 487
Hartola	2 924	11 419	1 661	8 952	10 613
Hattula	9 682	17 122	6 565	32 136	38 701
Hausjärvi	8 641	15 846	5 650	28 192	33 842
Heinola	19 350	15 276	12 441	62 637	75 078
Heinävesi	3 514	11 706	2 014	10 801	12 815
Helsinki	635 181	22 045	487 814	1 974 074	2 461 888
Hirvensalmi	2 274	12 511	1 334	7 062	8 396
Hollola	23 791	16 548	15 849	76 870	92 719
Honkajoki	1 759	12 089	1 022	5 440	6 463
Huittinen	10 403	13 663	6 340	32 861	39 202
Humppila	2 345	12 859	1 399	7 336	8 735
Hyrnsalmi	2 406	11 818	1 378	7 394	8 773
Hyvinkää	46 596	18 798	32 978	146 989	179 967
Hämeenkyrö	10 681	14 679	6 700	34 185	40 885
Hämeenlinna	67 850	16 991	45 732	206 438	252 170
Ii	9 628	12 990	5 732	30 095	35 827
Iisalmi	21 767	14 451	13 616	68 906	82 521
Iitti	6 889	14 375	4 289	21 972	26 261
Ikaalinen	7 128	13 605	4 344	22 516	26 861
Ilmajoki	12 167	14 304	7 545	38 736	46 281
Ilomantsi	5 237	12 349	3 071	16 260	19 331
Imatra	27 517	16 644	18 441	87 979	106 420
Inari	6 825	15 161	4 342	21 986	26 329
Inkoo	5 585	18 505	3 910	18 746	22 656
Isojoki	2 079	11 498	1 185	6 374	7 559
Isokyrö	4 712	13 525	2 870	14 880	17 750
Janakkala	16 709	16 602	11 168	55 082	66 250
Joensuu	75 848	14 320	46 977	220 188	267 165
Jokioinen	5 341	15 144	3 426	17 272	20 698
Jomala	4 757	19 556	0	12 057	12 057
Joroinen	5 039	14 024	3 117	16 026	19 143
Joutsa	4 673	12 419	2 729	14 482	17 211
Juuka	4 938	11 302	2 792	15 091	17 883
Juupajoki	1 957	13 781	1 202	6 204	7 406
Juva	6 421	11 998	3 721	19 834	23 555
Jyväskylä	138 850	15 876	89 964	406 063	496 027

Jämijärvi	1 915	11 677	1 096	5 884	6 980
Jämsä	21 259	15 695	13 857	68 781	82 638
Järvenpää	41 529	20 102	30 253	133 238	163 491
Kaarina	32 738	19 560	23 640	106 339	129 978
Kaavi	3 154	10 618	1 736	9 527	11 263
Kajaani	37 521	15 502	24 190	114 976	139 166
Kalajoki	12 586	13 004	7 494	39 343	46 836
Kangasala	31 190	17 806	21 294	99 428	120 721
Kangasniemi	5 603	12 019	3 229	17 265	20 494
Kankaanpää	11 637	13 778	7 134	36 855	43 989
Kannonkoski	1 424	10 702	790	4 317	5 107
Kannus	5 578	13 224	3 344	17 491	20 835
Karjajoki	1 349	12 109	783	4 170	4 953
Karkkila	8 911	15 188	5 700	28 777	34 477
Karstula	4 232	11 552	2 404	12 958	15 362
Karvia	2 449	11 136	1 372	7 454	8 826
Kaskinen	1 296	17 055	870	4 282	5 153
Kauhajoki	13 772	12 677	8 127	42 880	51 007
Kauhava	16 599	13 106	9 952	52 049	62 001
Kauniainen	9 397	37 797	10 244	37 998	48 241
Kaustinen	4 298	13 039	2 561	13 439	16 000
Keitele	2 346	12 396	1 375	7 283	8 658
Kemi	21 602	15 926	14 139	69 905	84 043
Kemijärvi	7 661	14 490	4 810	24 529	29 340
Keminmaa	8 316	16 974	5 620	27 558	33 178
Kemiönsaari	6 872	13 841	4 210	21 758	25 968
Kempele	17 297	17 005	11 572	57 047	68 619
Kerava	35 511	19 845	25 817	115 001	140 818
Keuruu	9 992	13 993	6 171	31 753	37 924
Kihniö	1 994	11 180	1 124	6 085	7 209
Kinnula	1 699	10 874	949	5 165	6 113
Kirkkonummi	39 033	22 250	30 153	128 739	158 892
Kitee	10 719	12 452	6 286	33 282	39 567
Kittilä	6 383	14 880	4 041	20 516	24 558
Kiuruvesi	8 444	11 649	4 832	25 938	30 770
Kivijärvi	1 161	10 154	633	3 493	4 126
Kokemäki	7 498	14 035	4 637	23 842	28 479
Kokkola	47 723	15 374	30 561	143 696	174 258
Kolari	3 827	13 146	2 292	11 994	14 286
Konnevesi	2 753	12 168	1 593	8 497	10 090
Kontiolahti	14 806	15 193	9 449	47 765	57 214
Korsnäs	2 171	11 833	1 248	6 682	7 930
Koski Tl	2 416	13 101	1 437	7 549	8 986
Kotka	54 187	16 537	36 038	165 261	201 299
Kouvola	85 306	16 367	56 557	255 403	311 961
Kristiinankaupunki	6 727	13 944	4 143	21 351	25 494

Kruunupyy	6 620	13 475	4 015	20 865	24 879
Kuhmo	8 647	12 673	5 126	26 977	32 102
Kuhmoinen	2 286	12 127	1 331	7 077	8 408
Kumlinge	308	17 036	0	770	770
Kuopio	117 740	16 082	76 898	346 909	423 807
Kuortane	3 690	12 437	2 159	11 446	13 606
Kurikka	21 501	12 824	12 769	66 566	79 334
Kustavi	908	14 620	565	2 896	3 461
Kuusamo	15 533	13 364	9 388	48 882	58 270
Kyyjärvi	1 375	11 588	780	4 208	4 989
Kärkölä	4 540	14 652	2 866	14 572	17 438
Kärsämäki	2 655	10 345	1 440	7 971	9 412
Kökar	246	14 672	0	593	593
Lahti	119 452	16 136	78 180	352 227	430 407
Laihia	8 139	15 692	5 256	26 401	31 657
Laitila	8 520	14 228	5 272	27 099	32 371
Lapinjärvi	2 739	13 522	1 666	8 645	10 311
Lapinlahti	9 882	12 628	5 828	30 761	36 590
Lappajärvi	3 176	12 170	1 846	9 823	11 668
Lappeenranta	72 872	16 148	47 849	218 194	266 044
Lapua	14 575	14 107	8 994	46 299	55 292
Laukaa	18 970	14 772	11 911	60 740	72 651
Lemi	3 076	14 340	1 909	9 797	11 707
Lemland	2 012	18 547	0	5 064	5 064
Lempäälä	22 745	17 918	15 654	74 821	90 475
Leppävirta	9 865	14 203	6 124	31 423	37 547
Lestijärvi	811	10 830	445	2 446	2 891
Lieksa	11 580	13 126	6 964	36 360	43 324
Lieto	19 418	18 153	13 461	64 940	78 401
Liminka	10 000	13 951	6 116	31 638	37 754
Liperi	12 301	13 700	7 494	38 849	46 343
Lohja	47 149	17 596	32 374	146 966	179 340
Loimaa	16 267	13 727	9 959	51 490	61 450
Loppi	8 098	14 504	5 077	25 911	30 988
Loviisa	15 208	15 977	9 967	49 671	59 638
Luhanka	756	11 947	435	2 328	2 763
Lumijoki	2 105	11 986	1 203	6 462	7 665
Lumparland	385	17 239	0	966	966
Luoto	5 176	13 464	3 117	16 263	19 380
Luumäki	4 831	14 028	2 978	15 340	18 318
Maalahti	5 517	14 312	3 431	17 587	21 018
Maarianhamina	11 565	20 641	0	29 739	29 739
Marttila	2 021	14 024	1 244	6 414	7 658
Masku	9 675	18 080	6 732	32 421	39 153
Merijärvi	1 131	9 360	592	3 345	3 937
Merikarvia	3 169	12 637	1 866	9 857	11 722

Miehikkälä	2 034	11 400	1 157	6 231	7 388
Mikkeli	54 517	15 295	34 925	163 105	198 030
Muhos	8 995	13 398	5 437	28 308	33 745
Multia	1 663	11 026	934	5 068	6 002
Muonio	2 350	13 976	1 445	7 452	8 897
Mustasaari	19 380	17 270	13 127	64 288	77 414
Muurame	9 941	17 601	6 760	33 001	39 761
Mynämäki	7 842	15 036	4 982	25 246	30 229
Myrskylä	1 986	12 969	1 175	6 191	7 367
Mäntsälä	20 853	16 659	13 847	68 208	82 055
Mänttä-Vilppula	10 448	15 508	6 776	33 958	40 735
Mäntyharju	6 097	13 166	3 661	19 132	22 793
Naantali	19 068	19 741	13 828	64 847	78 675
Nakkila	5 548	14 558	3 499	17 800	21 298
Nivala	10 889	11 722	6 198	33 370	39 568
Nokia	33 210	17 255	22 514	105 212	127 726
Nousiainen	4 815	15 893	3 151	15 716	18 867
Nurmes	7 885	12 294	4 606	24 440	29 046
Nurmijärvi	42 010	20 249	30 933	135 374	166 307
Närpiö	9 439	13 305	5 656	29 589	35 245
Orimattila	16 279	14 356	10 128	51 904	62 032
Oripää	1 363	12 729	807	4 249	5 056
Orivesi	9 312	13 931	5 734	29 552	35 286
Oulainen	7 514	13 225	4 526	23 611	28 137
Oulu	200 526	16 661	133 036	590 340	723 376
Outokumpu	7 091	12 482	4 156	22 011	26 167
Padasjoki	3 073	12 454	1 811	9 563	11 375
Paimio	10 713	17 280	7 242	35 502	42 743
Paltamo	3 491	12 046	2 009	10 751	12 761
Parainen	15 398	17 819	10 638	51 468	62 106
Parikkala	5 126	12 702	3 045	16 007	19 053
Parkano	6 692	12 919	3 987	20 925	24 913
Pedersören kunta	11 067	13 360	6 675	34 796	41 471
Pelkosenniemi	951	13 812	583	3 011	3 594
Pello	3 565	13 298	2 156	11 222	13 378
Perho	2 907	10 327	1 580	8 735	10 316
Pertunmaa	1 796	10 723	992	5 433	6 425
Petäjävesi	3 981	12 946	2 370	12 443	14 813
Pieksämäki	18 475	14 315	11 556	59 051	70 607
Pielavesi	4 697	10 719	2 591	14 202	16 793
Pietarsaari	19 377	16 283	12 794	63 509	76 302
Pihtipudas	4 202	11 053	2 342	12 760	15 102
Pirkkala	19 163	20 095	13 973	65 276	79 249
Polvijärvi	4 514	10 819	2 499	13 670	16 169
Pomarkku	2 233	12 100	1 290	6 887	8 177
Pori	85 059	15 852	55 449	252 478	307 927

Pornainen	5 108	17 031	3 449	16 919	20 368
Porvoo	50 144	19 371	36 026	158 531	194 556
Posio	3 424	11 292	1 933	10 455	12 388
Pudasjärvi	8 187	10 865	4 539	24 807	29 346
Pukkila	1 988	14 948	1 253	6 377	7 631
Punkalaidun	3 003	11 839	1 728	9 246	10 974
Puolanka	2 735	11 429	1 551	8 368	9 919
Puumala	2 234	12 697	1 322	6 963	8 285
Pyhtää	5 340	16 605	3 548	17 555	21 103
Pyhäjoki	3 188	13 867	1 956	10 102	12 058
Pyhäjärvi	5 446	12 883	3 241	17 019	20 260
Pyhäntä	1 579	12 072	912	4 870	5 782
Pyhäranta	2 075	15 663	1 361	6 781	8 142
Pälkäne	6 627	13 928	4 075	21 018	25 093
Pöytyä	8 503	13 317	5 125	26 725	31 849
Raahe	25 010	15 525	16 162	79 254	95 416
Raasepori	28 077	16 072	18 498	88 870	107 368
Raisio	24 283	17 819	16 746	79 473	96 220
Rantasalmi	3 649	11 842	2 106	11 251	13 357
Ranua	4 023	10 791	2 216	12 157	14 374
Rauma	39 614	18 579	27 979	126 059	154 038
Rautalampi	3 288	12 109	1 901	10 145	12 046
Rautavaara	1 723	10 365	938	5 180	6 118
Rautjärvi	3 473	14 746	2 203	11 173	13 376
Reisjärvi	2 854	11 331	1 612	8 718	10 330
Riihimäki	29 160	17 332	19 864	93 503	113 367
Ristijärvi	1 345	12 637	792	4 183	4 975
Rovaniemi	62 231	15 896	40 430	186 429	226 859
Ruokolahti	5 245	15 866	3 436	17 127	20 563
Ruovesi	4 565	13 067	2 735	14 310	17 046
Rusko	6 137	17 743	4 213	20 456	24 669
Rääkkylä	2 268	10 012	1 231	6 811	8 042
Saarijärvi	9 690	12 319	5 686	30 096	35 783
Salla	3 653	12 051	2 121	11 294	13 415
Salo	53 546	15 231	34 295	160 317	194 612
Saltvik	1 839	16 558	0	4 529	4 529
Sastamala	25 062	13 757	15 319	77 352	92 671
Sauvo	3 047	15 248	1 938	9 815	11 753
Savitaipale	3 534	12 907	2 115	11 072	13 187
Savonlinna	35 242	14 440	22 034	106 848	128 883
Savukoski	1 044	12 369	612	3 241	3 853
Seinäjoki	62 052	16 065	40 477	186 297	226 774
Sievi	5 069	10 986	2 825	15 394	18 219
Siikainen	1 494	10 494	821	4 511	5 332
Siikajoki	5 366	12 480	3 160	16 693	19 853
Siikalatva	5 583	11 396	3 164	17 079	20 243

Siilinjärvi	21 768	16 411	14 414	70 774	85 188
Simo	3 170	14 961	2 027	10 237	12 264
Sipoo	19 922	21 444	14 938	68 530	83 469
Siuntio	6 178	19 774	4 499	21 051	25 551
Sodankylä	8 653	15 302	5 576	28 041	33 617
Soini	2 186	10 332	1 193	6 579	7 771
Somero	9 027	13 544	5 482	28 468	33 950
Sonkajärvi	4 199	11 487	2 389	12 867	15 257
Sotkamo	10 471	14 598	6 571	33 518	40 088
Sottunga	96	21 101	0	251	251
Sulkava	2 661	11 526	1 519	8 166	9 685
Sund	1 006	16 511	0	2 493	2 493
Suomussalmi	8 187	12 426	4 812	25 446	30 258
Suonenjoki	7 312	12 853	4 346	22 840	27 186
Sysmä	3 953	11 776	2 275	12 174	14 449
Säkylä	6 988	16 284	4 633	22 949	27 583
Taipalsaari	4 832	16 884	3 237	15 947	19 184
Taivalkoski	4 133	11 567	2 356	12 674	15 030
Taivassalo	1 622	14 495	1 015	5 186	6 202
Tammela	6 241	14 894	3 955	20 068	24 024
Tampere	228 274	17 304	154 012	676 827	830 839
Tervo	1 611	10 959	893	4 880	5 773
Tervola	3 099	13 319	1 887	9 786	11 673
Teuva	5 363	12 425	3 157	16 681	19 838
Tohmajärvi	4 653	11 684	2 666	14 300	16 966
Toholampi	3 232	11 732	1 859	9 951	11 810
Toivakka	2 432	13 291	1 460	7 630	9 090
Tornio	22 117	15 734	14 368	71 138	85 505
Turku	187 604	16 549	124 111	551 964	676 075
Tuusniemi	2 643	11 439	1 507	8 107	9 614
Tuusula	38 588	21 244	29 157	126 263	155 420
Tyrnävä	6 750	12 069	3 900	20 822	24 722
Ulvila	13 312	16 012	8 718	43 464	52 182
Urkala	4 858	12 629	2 871	15 135	18 005
Utajärvi	2 824	11 590	1 609	8 659	10 268
Utsjoki	1 241	14 289	772	3 957	4 728
Uurainen	3 717	12 544	2 164	11 505	13 669
Uusikaarlepyy	7 516	13 681	4 583	23 746	28 329
Uusikaupunki	15 404	16 506	10 258	50 691	60 948
Vaala	3 040	12 139	1 764	9 396	11 160
Vaasa	67 620	17 051	45 602	205 825	251 427
Valkeakoski	21 346	16 787	14 280	69 888	84 169
Valtimo	2 245	10 990	1 263	6 846	8 109
Vantaa	219 341	19 785	157 888	667 664	825 552
Varkaus	21 468	15 536	13 889	69 140	83 029
Vehmaa	2 277	13 669	1 384	7 183	8 567

Vesanto	2 148	10 588	1 184	6 493	7 677
Vesilahti	4 462	15 456	2 877	14 464	17 341
Veteli	3 259	12 748	1 932	10 169	12 101
Vieremä	3 721	12 044	2 151	11 481	13 632
Vihti	28 967	19 092	20 682	94 567	115 249
Viitasaari	6 607	12 268	3 848	20 452	24 299
Vimpeli	3 025	13 431	1 837	9 540	11 377
Virolahti	3 267	12 787	1 949	10 221	12 170
Virrat	6 917	12 565	4 075	21 520	25 595
Vårdö	439	14 603	0	1 054	1 054
Vöyri	6 684	13 635	4 066	21 096	25 162
Ylitornio	4 200	12 772	2 501	13 131	15 632
Ylivieska	15 199	14 110	9 325	48 156	57 481
Ylöjärvi	32 799	16 670	21 853	103 114	124 967
Ypäjä	2 382	13 480	1 447	7 512	8 959
Ähtäri	5 985	13 321	3 618	18 837	22 455
Äänekoski	19 374	14 894	12 323	62 402	74 725

Liite 3

Suomen Kuntaliiton maksullisten palvelujen laskutusperusteet vuonna 2018

1 Kuntaliiton palvelujen maksullisuus

Kuntaliiton hallituksen hyväksymien periaatteiden mukaan liiton palvelutoiminta ja sen maksullisuus määritellään seuraavasti:

1.1 Jäsenmaksuperusteiset palvelut

- Kuntien ja kuntayhtymien edunvalvonta
- yhteiset kehittämistehtävät ja tutkimus
- asiantuntijapalvelu puhelimesta ja sähköpostitse (ensimmäinen tunti)
- tiedonvälitys (mm. yleiskirjeet, tiedotteet, soveltamisohjeet, perustilastot, www-palvelu).

1.2 Maksulliset palvelut

- Kirjalliset lausunnot, myös suurempitöiset vastaukset sähköpostein tulleisiin kyselyihin. Vastauksen laskutuksesta on ensin ilmoitettava kyselijälle
- vaativampi lainopillinen neuvonta ja toimeksiannot
- neuvottelut ja asiantuntijana kuuleminen
- koulutus
- julkaisut
- lisäkappaleet kuntatiedotteista.

2 Maksullisten palvelujen laskutusperusteet

2.1 Asiantuntijapalvelu

Kunnalle ja kunnan edustajalle sekä Kuntaliiton palvelusopimusperusteisille yhteistyökumppaneille tavanomaisen vastausajan puitteissa kirjallisesta tai sähköpostitse annetusta lausunnosta laskutetaan käytetyn työajan perusteella ensimmäisen tunnin liittävältä alkavalta työtunnilta.

Ohjeellinen laskutusperuste on 150 euroa/tunti + alv. Kuntaliiton jäsenmaksuun ja palvelusopimukseen sisältyy ensimmäinen tunti asiantuntijapalvelua ja toiselta alkavalta tunnilta veloitetään ohjeellinen tuntihinta. Muilta kuntataustaisilta toimijoilta veloitetään kaksinkertainen hinta ja muilta organisaatioilta veloitetään minimissään kaksinkertainen hinta.

Kiireellisistä lausunnoista, joissa vastausaika on asiakkaan toiveesta 1–3 päivää, laskutetaan kaksinkertainen hinta. Mikäli lausunto vaatii erittäin laajaa selvitystä, laskutusperusteesta sovitaan erikseen.

Neuvottelu- ja kuulemistehtävistä laskutetaan sopimuksen mukaan. Laskutus perustuu käytettyyn työaikaan ja aiheutuneisiin matka- ym. kustannuksiin. Samoja perusteita sovelletaan myös videoneuvotteluihin.

Asiantuntijan ohjeellinen puheenvuoro- tai luentopalkkio sekä neuvottelu- ja kuulemispalkkio on 150 euroa/h + alv. Laskutus perustuu käytettyyn valmistelu- ja toteutustyöaikaan ja aiheutuneisiin matkakuluihin. Mahdolliset matkatoimistojen ym. muut toimeksiannon hoitamisesta aiheutuvat laskut ohjataan suoraan toimeksiantajalle, jolloin vältetään tarpeeton läpilaskutus. Useita luennoitsijoita vaativien tilaisuuksien veloitukset sovitaan erikseen.

2.2 Julkaisut

Julkaisukohtaisen hinnoittelun mukaisesti (keskihinta on noin 20 € + toimitusmaksut).

2.3 Kunnia- ja ansiomerkit

Kunnia- ja ansiomerkkien myyntihinnat 2018 ovat seuraavat

Kultainen kunniamerkki	817 euroa
Hopeinen kunniamerkki	210 euroa
Kultainen ansiomerkki (40 v.)	159 euroa
Kultainen ansiomerkki (30 v.)	141 euroa
Hopeinen ansiomerkki (20 v.)	120 euroa
Pronssinen ansiomerkki (10 v.)	93 euroa
Erikoisansiomerkki	116 euroa

Liite 4 Suomen Kuntaliitto ry:n sijoituspolitiikka (luonnos)

YLEISTÄ

Suomen Kuntaliitto ry (Kuntaliitto) on kuntien ja kunta-alan yhteinen, kaksikielinen edunvalvonta-, palvelu- ja kehittämisorganisaatio. Kuntaliitto perustettiin vuonna 1993, jolloin Suomen Kaupunkiliitto, Suomen Kunnallisliitto, Finlands svenska kommunförbund, Sairaaliitto, Suomen ammatillisten oppilaitosten liitto, Suomen maakuntien liitto ja Kunnallinen työmarkkinalaitos yhdistyivät yleishyödylliseksi yhdistykseksi. Toiminnassa ovat mukana mm. myös sairaanhoitopiirit, muut kuntayhtymät sekä maakuntaliitot.

Tämän sijoituspolitiikan tarkoituksena on Kuntaliiton omaan lukuunsa harjoittamassa sijoitustoiminnassa noudatettavien periaatteiden kirjaaminen ja vahvistaminen. Sijoituspolitiikassa käsitellään ainoastaan Kuntaliiton arvopaperisijoituksista koostuvan sijoitussalkun sijoituksia. Konserniin kuuluvien yhtiöiden hallinnointia käsitellään muissa ohjeissa.

OMAISUUDEN ROOLI KUNTALIITOSSA

Sijoituspolitiikassa käsiteltävä sijoitussalkku on markkina-arvoltaan 65,2 miljoonaa euroa (31.8.2017).

Kuntaliiton sijoitussalkun tuottoa ja pääomaa on yhdessä konserniyhtiöistä saatavien osinkojen kanssa käytetty kattamaan Kuntaliiton operatiivisen toiminnan tappiota. Myös jatkossa on tarpeen kattaa operatiivisen toiminnan tappioita, koska jäsenmaksut ja muut tulot eivät riitä lähivuosiinakaan kattamaan operatiivisen toiminnan kuluja.

Toiminnan rahoittamisen lisäksi sijoitussalkun pääomaa ja tuottoja voidaan käyttää esimerkiksi strategisten sijoitusten kasvattamiseen/rahoittamiseen sekä kuntakentän kannalta muuhun merkittävään yritystoimintaan tarpeen mukaan Kuntaliiton hallituksen näin päättäessä.

SIJOITUSSALKUN TUOTTOTAVOITE JA SIJOITUSHORISONTTI

Kuntaliiton sijoitussalkun salkunhoidon tavoitteena on tavanomaisessa tilanteessa operatiivisen toiminnan rahoittamiseen tarvittavien varojen tuottaminen sekä salkun reaaliarvon säilyttäminen.

Kuntaliiton operatiivisen toiminnan rahoittamiseen arvioidaan tarvittavan sijoitussalkusta vuosittain noin 1,5 miljoonaa euroa. Operatiivisen toiminnan rahoittamiseen voidaan käyttää tarvittaessa myös sijoitussalkun pääomaa.

Salkun pitkän aikavälin keskimääräiseksi reaalitytuottotavoitteeksi asetetaan 2,5 % vuodessa.

RISKIT

Tuottotavoite, joka tähtää inflaation ylittävään tuottoon edellyttää, että sijoitussalkussa on myös osakesijoituksia. Tällöin on todennäköistä, että sijoitussalkun arvo myös laskee joillakin aikajaksoilla.

Sijoitusomaisuuden arvonkehitykseen liittyy riskiä sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä riski liittyy erityisesti omaisuuden arvon laskuun, joka voi seurata esimerkiksi osakekurssien laskusta. Pidemmällä aikavälillä riski liittyy siihen, että sijoitussalkulla ei saavuteta riittävää tuottoa kattamaan varainkäyttöä ja inflaatiota.

Kuntaliiton sijoitustoiminnan pääasiallisena tavoitteena on tuottotavoitteen mukaisen tuoton saavuttaminen pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä hyväksytään suurikin salkun arvon vaihtelu paremman pitkän aikavälin tuoton saavuttamiseksi. Suurien markkinamuutosten toteutuessa on tärkeää pysyä vahvistetun sijoituspolitiikan mukaisessa toiminnassa, jotta pitkäaikavälin tavoitteet saavutetaan mahdollisimman todennäköisesti.

RISKIT: Hajautus

Riskin vähentämiseksi pyritään hajauttamaan sijoitukset tehokkaasti eri varallisuusluokkiin (esimerkiksi osakkeet ja korkosijoitukset), maantieteellisesti ja varallisuusluokkien sisällä.

RISKIT: Neutraali allokaatio, maksimi ja minimirajat

Eri varallisuusluokilla (kuten osakkeet ja korkosijoitukset) on erilaisia tuotto- ja riskiominaisuuksia. Sijoitussalkun neutraali allokaatio kuvaa salkun varallisuusluokkien jakaumaa, joka pitkällä aikavälillä odotetaan toteuttavan sijoitustoiminnalle asetetut tavoitteet tuoton ja riskin suhteen.

Sijoitussalkun pitkän aikavälin tuotto selittyy valtaosin tämän neutraalin allokaation perusteella. Neutraali allokaatio on normaalisti pitkäaikainen ja sitä tarkistetaan lähinnä tehtäessä perustavanlaatuisia muutoksia tavoitteisiin kuten esimerkiksi varainkäyttöstrategian muuttuessa.

Seuraavassa taulukossa on Kuntaliiton sijoitussalkun neutraali allokaatio:

	Neutraali- osuus	Minimi- osuus	Maksimi- osuus
Rahamarkkinat	0,0 %	0,0 %	25,0 %
Valtionlainat	15,0 %	5,0 %	25,0 %
Korkean luottoluokituksen yrityslainat (Investm. Grade)	15,0 %	5,0 %	25,0 %
Matalamman luottoluokituksen yrityslainat (High Yield)	10,0 %	0,0 %	15,0 %
Kehittyvien maiden lainat (Emerging Markets Debt)	10,0 %	0,0 %	15,0 %
Korkosijoitukset yhteensä	50,0 %	15,0 %	50,0 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Osakkeet, Suomi	10,0 %	5,0 %	20,0 %
Osakkeet, Eurooppa	15,0 %	5,0 %	20,0 %
Osakkeet, Yhdysvallat	15,0 %	5,0 %	25,0 %
Osakkeet, Japani ja kehittänyt Aasia	0,0 %	0,0 %	5,0 %
Osakkeet, Kehittyvät maat	10,0 %	0,0 %	20,0 %
Osakkeet yhteensä	50,0 %	35,0 %	60,0 %
Kaikki yhteensä	100,0 %		

Allokaatiota on tarkasteltu simulaatiolaskelmien avulla, joiden mukaan salkun nimellinen vuosituotto-odotus seuraavan 10 vuoden aikana on keskimäärin 4,8 % vuodessa. Laskelmissa käytetty pitkän aikavälin inflaatio-odotus on 2,0 % vuodessa, joten tuotto-odotus täyttää Kuntaliiton tuottovaatimuksen. Salkun riskiä yhden vuoden tähtäimellä kuvaava VAR-luku on 20,3 %. Tämä tarkoittaa, että 95 % todennäköisyydellä salkun tappio ei ole 20,3 % suurempi yhden vuoden aikana.

Tilanteissa, joissa sijoituksia hoitamaan valittu varainhoitaja arvioi jonkin varallisuusluokan tuottonäkymien poikkeavan tavanomaisesta, voi varainhoitaja poiketa neutraalista allokaatiosta määriteltyjen minimi- ja maksimirajojen puitteissa näkemyksensä mukaisesti.

Kuntaliiton sijoituksilta edellytetään hyvää likviditeettiä, koska varojen halutaan olevan tarvittaessa nopeasti käytettävissä. Mikäli sijoitussalkusta joudutaan realisoimaan varoja, on salkun koostumus voitava tarvittaessa muokata uudelleen. Vaihtoehtoisiin sijoituksiin tehtävät sijoitukset ovat usein epälikvidimpiä kuin osake- ja korkosijoituksiin tehtävät sijoitukset, minkä vuoksi Kuntaliiton sijoitussalkun sijoituksia ei tehdä vaihtoehtoisiin sijoituksiin.¹

¹ Vaihtoehtoisilla sijoituksilla tarkoitetaan muita kuin tavanomaisia osake- ja korkosijoituksia, kuten esimerkiksi raaka-aineisiin, kiinteistöihin, pääomarahastoihin tai hedge-rahastoihin tehtäviä sijoituksia.

RISKIT: Liikkeeseenlaskijakohtaiset rajat

Yksittäisen liikkeeseenlaskijan arvopapereihin voidaan sijoittaa enintään 10 % pääomasta. Painoltaan yli 5 %:n sijoituksia voi olla enintään 40 % pääomasta. Näitä rajoja ei sovelleta rahastosijoituksiin.

RISKIT: Likviditeetti

Sijoitussalkun sijoitusten valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota jälkimarkkinakelpoisuuteen ja rahaksi muutettavuuteen. Varainhoitajille ulkoistetuissa salkuissa sijoituksia tehdään pääasiallisesti vain säänneltyihin eurooppalaisiin UCITS-direktiivin (EU-maissa sijoitusrahastoja sääntelevä ns. sijoitusrahastodirektiivi) mukaisiin rahastoihin. Mahdollisista poikkeuksista on sovittava varainhoitosopimuksissa, jotka Kuntaliiton hallitus hyväksyy.

RISKIT: Valuuttamääräiset sijoituskohteet

Korkosijoitusten osalta valuuttakurssien muutosten vaikutus sijoituksen euromääräiseen kokonaistuottoon voi olla oleellinen. Kuntaliiton varoja ei pääsääntöisesti sijoiteta valuuttariskiä sisältäviin korkoinstrumentteihin tai talletuksiin. Kehittyvien markkinoiden lainoihin tehtävät rahastosijoitukset voivat kuitenkin sisältää avointa valuuttariskiä.

RISKIT - Johdannaiset

Suoria sijoituksia johdannaisiin ei tehdä.

RISKIT: Tavoitteet ja rajoitteet yhteistyökumppaneiden osalta

Sijoituksia tehdään yksinomaan viranomaisten valvonnassa olevien vakiintuneiden ja hyvämaineisten pankkien, varainhoitoyhtiöiden ja rahastoyhtiöiden kautta tai välityksellä.

RISKIT: Rahastotyytit ja sijoituskohteiden kulurakenne

Kuntaliiton varoja voidaan varainhoitajien toimesta sijoittaa pääasiallisesti vain säänneltyihin eurooppalaisiin UCITS-direktiivin (EU-maissa sijoitusrahastoja sääntelevä ns. sijoitusrahastodirektiivi) mukaisiin rahastoihin. Mahdollisista poikkeuksista on sovittava varainhoitosopimuksessa, jonka Kuntaliiton hallitus hyväksyy.

Kuntaliiton varoja voidaan sijoittaa vain sellaisiin sijoituskohteisiin, joilla on selkeä ja läpinäkyvä kulurakenne.

Käytettävät rahastot voivat olla joko aktiivisia tai passiivisia. Aktiivisen sijoittamisen korkeammille palkkioille on oltava perusteet esimerkiksi passiivista sijoittamista korkeamman tuotto-odotuksen muodossa tai siksi, että jollekin markkinalle ei ole saatavissa soveltuvaa passiivista rahastoa. Aktiivisen sijoittamisen hyötyjen toteutumista on seurattava.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS

Sijoitustoiminnan vastuullisuudella tarkoitetaan sijoitusten ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintoon (ESG) liittyvien riskien arviointia ja huomioon ottamista sijoituspäätöksiä tehtäessä sekä sijoitustoimintaa seurattaessa ja arvioitaessa. Kuntaliitto ottaa kaikessa sijoitustoiminnassaan huomioon vastuullisuusnäkökohdat mahdollisuuksien ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Kuntaliitto edistää YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaista toimintaa Kuntaliiton varojen hoidossa.

Suurin osa Kuntaliiton sijoituksista hoidetaan ulkoistetusti omaisuudenhoitajien toimesta, joten vaikuttaminen tapahtuu ennen kaikkea varainhoitajien valinnan ja varainhoitajille annettavan ohjeistuksen kautta välillisesti. Varainhoitajien osalta arvioidaan erityisesti sitä, että varainhoitaja ottaa sijoitusten vastuullisuuden huomioon osana sijoituksiin liittyvää päätöksentekoa.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS: YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet

Kuntaliitto edistää YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden (liite 1) toteutumista varainhoitotoimialalla. Kuntaliitto edellyttää valittavilta varainhoitajilta, että ne ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja varainhoitajilla on vastuullista sijoittamista käsittelevä kirjallinen ohjeistus. Varainhoitajien valintaprosessissa arvioidaan varainhoitajan vastuullista sijoittamista koskeva ohjeistus ja toimintaperiaatteet sekä varainhoitajan raportointi sijoitusten vastuullisuuden osalta.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS: Toimenpiteet eri varallisuusluokissa

Vaikuttamisen mahdollisuudet ja keinot vaihtelevat riippuen käytettävistä varallisuusluokista (esimerkiksi korkosijoitukset ja osakesijoitukset) ja varallisuuden hoidon järjestämistavasta (esimerkiksi suorat sijoitukset tai rahastosijoitukset). Seuraavassa on käsitelty toimenpiteitä eri ryhmissä.

Suorat sijoitukset

Suorilla sijoituksella tarkoitetaan sijoituskohteita, joissa Kuntaliitto itse omistaa sijoituskohteen. Perustelusta syystä suoria sijoituksia voi olla varainhoitajien hoitamisessa sijoitusvarallisuuden osissa, mikäli näin on sovittu varainhoitajan ja Kuntaliiton välisessä omaisuudenhoitosopimuksessa. Suorissa sijoituksissa on otettava huomioon vastuullisen sijoittamisen näkökohdat aina osana päätöksentekoa YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita noudattaen.

Rahastosijoitukset ja omaisuudenhoito

Rahastosijoituksissa Kuntaliitto omistaa sijoitusrahastojen rahasto-osuuksia, eikä suoraan niitä kohteita, joihin rahasto on sijoittanut. Sijoitusrahaston varainhoitaja päättää rahaston sääntöjen puitteissa rahaston sijoituskohteista. Rahastosijoituksissa Kuntaliitto ei voi vaikuttaa yksittäisiin sijoituspäätöksiin tai -kohteisiin. Sama tilanne on täyden valtakirjan varainhoidossa, jossa varainhoitaja tekee sijoituspäätökset omaisuudenhoitosopimuksessa sovituihin puitteisiin.

Kuntaliiton sijoituksista pääosa sijoitetaan rahastojen ja täyden valtakirjan varainhoidon kautta, jolloin valitut varainhoitajat päättävät varojen sijoittamisesta omaisuudenhoitosopimuksen mukaisesti. Kuntaliitolla ei tällöin ole päätösvaltaa rahastojen yksittäisiin sijoituskohteisiin.

Koska omaisuudenhoidossa ja rahastosijoituksissa Kuntaliitto ulkoistaa sijoituskohteiden valinnan, tapahtuu sijoitustoiminnan vastuullisuuteen vaikuttaminen näiltä osin erityisesti: i) valitsemalla varainhoitajia, jotka ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja jotka ovat integroineet vastuullisen sijoittamisen menettelyt osaksi omia sijoitusprosessejaan sekä ii) seuraamalla varainhoitajien sijoitustoimintaa raportoinnin kautta. Ensisijaisesti esille nousevia kysymyksiä käsitellään keskusteluissa varainhoitajan kanssa.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS: Vastuullisen sijoittamisen kehittäminen

Vastuullisen sijoittamisen käytännöt ovat sijoitustoimialalla suhteellisen uusia ja niiden oletetaan kehittyvän edelleen tulevina vuosina. Osana vuosittaista sijoituspolitiikan arviointia Kuntaliiton sijoitustoiminnan vastuullisuuteen kiinnitetään huomiota ja menettelytapoja pyritään kehittämään seuraamalla alan kehitystä ja toimimalla tarvittaessa yhteistyössä vastuullista sijoittamista edistävien järjestöjen, varainhoitajien ja muiden osapuolien kanssa.

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA

Kuntaliiton hallitus hyväksyy vuosittain sijoituspolitiikan talousarvion osana.

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA: Sijoituspäätökset, varainhoitajien/rahastojen käyttö

Kuntaliiton sijoitussalkun varainhoito toteutetaan ammattimaisia varainhoitopalveluja tarjoavien yhteistyökumppaneiden kautta. Varainhoitajat tekevät sijoituspäätöksiä itsenäisesti omaisuudenhoitosopimuksessa sovitulla tavalla. Varainhoitajien kanssa solmittavat omaisuudenhoitosopimukset hyväksyy Kuntaliiton hallitus. Varainhoitajien on noudatettava toiminnassaan Kuntaliiton sijoituspolitiikkaa. Varainhoitajien kilpailutus toteutetaan vähintään 5 vuoden välein.

Vastapuoli- ja varainhoitajariskin hajauttamiseksi käytetään vähintään kahta varainhoitoyhteistyökumppania.

Sijoituspäätöksien kirjanpidollisten vaikutusten paremman ennakoitavuuden, hallinnollisen työn minimoimisen ja jatkuvan tehokkaan riskihajautuksen varmistamiseksi sijoitukset pyritään pääsääntöisesti tekemään rahastojen kautta.

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA: Raportointi

Kuntaliiton hallitus saa säännöllisesti raportin, joka sisältää soveltuvin osin seuraavat tiedot sijoitussalkun sijoituksista ja kehityksestä:

- a. pääoman kehitys
- b. eri ajanjaksojen tuottokehitys
- c. tuottokehitys suhteessa neutraaliallokaatiota kuvaavaan vertailuindeksiin
- d. riskikehitys
- e. keskeisten salkun osien (varallisuusluokittain) tuotot ja riskit
- f. vallitseva allokatio suhteessa neutraaliallokaatioon ja riskirajoihin
- g. maantieteellinen jakauma
- h. suurimmat yksittäiset sijoitukset ja niiden %-osuus salkusta
- i. varainhoitajien salkunhoitajien menestyksellisyys

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA: Päätösvaltuudet

Seuraavassa taulukossa on määritelty Kuntaliiton sijoitustoimintaan osallistuvien päätösvaltuudet.

Kuntaliiton sijoitustoiminnan vastuut ja päätösvaltuudet	
Hallitus	<ul style="list-style-type: none"> - Hyväksyy sijoituspolitiikan - Hyväksyy varainhoitajien kanssa tehtävät sopimukset - Sijoitustoiminnasta raportoidaan hallitukselle säännöllisesti
Kuntaliiton talous- ja hallintojohtaja	<ul style="list-style-type: none"> - Valmisteleo Kuntaliiton hallitukselle ehdotuksen sijoituspolitiikasta ja huolehtii sen ajanmukaisuudesta - Vastaa varainhoitajien kilpailutuksesta ja tekee Kuntaliiton hallitukselle esitykset varainhoitajien valinnasta - Seuraa sijoitustoiminnan ja siihen liittyvien riskien raportteja - Raportoi tarvittaessa Kuntaliiton hallitukselle Kuntaliiton sijoituksia koskevista olennaisista asioista - Päättää vaihtoehtoisista sijoituksista sijoituspolitiikan mukaisesti - Päättää sijoitussuunnitelman puitteissa Kuntaliiton toimintaan tarvittavien varojen realisoinnista - Pitää yhteyttä varainhoitajiin ja muihin yhteistyökumppaneihin - Esittelee sijoitustoimintaan liittyvät asiat hallituksen kokouksessa
Varainhoitajat	<ul style="list-style-type: none"> - Kuntaliitolle valitaan vähintään kaksi varainhoitajaa, jotka hoitavat Kuntaliiton varallisuutta omaisuudenhoitosopimuksessa määritellyllä tavalla
Raportoinnin tuottaja	<ul style="list-style-type: none"> - Laatii sijoitustoiminnan tuotto- ja riskiraportit yhdistäen omaisuudenhoitajilta saatavat tiedot - Hankitaan ulkoistettuna palveluna
Analyysin tuottaja	<ul style="list-style-type: none"> - Huolehtii varainhoitajien ja sijoitustuotteiden analysoinnista ja laatii toimenpideehdotuksia analyysin perusteella - Hankitaan ulkoistettuna palveluna tai Kuntaliitto-konsernin asiantuntijalta

Liite 1 - YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet²

YK:n vastuullisen sijoittamisen (ESG) periaatteet allekirjoittava varainhoitaja sitoutuu seuraaviin kohtiin:

1. Liittämään ESG-asiat osaksi sijoitusprosesseja

Mahdollisia toimia: Varainhoitajan tulisi mainita ESG-asiat sijoituspolitiikassaan ja tukea ESG-työkalujen, analyysien ja tilastojen kehittämistä. Salkunhoitajien kykyä sisällyttää ESG-asioita toimintaansa arvioidaan säännöllisin väliajoin. Lisäksi voidaan kannustaa akateemista ja muuta alaan liittyvää tutkimusta sekä tukea ESG-koulutusta sijoitusammattilaisille.

2. Toimimaan aktiivisena omistajana ja sisällyttämään ESG-asiat omistajakäytäntöihinsä

Mahdollisia toimia: Varainhoitajan tulisi kehittää aktiivista ja julkista omistajapolitiikkaa ja käyttää mahdollista äänioikeuttaan yhtiökokouksissa. Tavoitteena on aktiivinen vuoropuhelu yhtiöiden kanssa, jonka lisäksi voidaan osallistua standardien, valvonnan ja periaatteiden kehittämiseen. Yhtiökokouksissa voidaan tehdä esityksiä / kannustaa osallistumaan ESG-vaikuttamisprojekteihin ja raporttoimaan niistä. Myös yhteiset vaikuttamisaloitteet ovat hyvä väylä aktiiviseen omistajuuteen.

3. Edistämään sijoituskohteidensa asianmukaista ESG-raportointia

Mahdollisia toimia: Varainhoitajat voivat pyytää yrityksiltä standardimuotoista raportointia ESG-asiasta (kuten Global Reporting Initiative) sekä ESG-asioiden sisällyttämistä vuosikertomuksiin. Lisäksi yrityksiltä kannattaa pyytää tietoja asiaankuuluvien normien, standardien ja kansainvälisten aloitteiden käytöstä tai käyttöönotosta sekä olla mukana tukemassa sellaisia osakkeenomistajien yhtiökoukousesityksiä, jotka edistävät ESG-asioiden julkaisemista.

4. Edistämään vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käyttöönottoa sijoitustoimialalla

Mahdollisia toimia: Varainhoitajien kannattaa sisällyttää ESG-asioihin liittyviä vaatimuksia palvelutuottajien/alihankkijoiden valintakriteeristöön.

ESG:hen liittyviä odotuksia kannattaa kommunikoida sijoituspalvelujen tarjoajille (esim. kolmansien osapuolien käytettävien rahastojen) aktiivisesti ja olla yhteydessä myös niihin palvelutuottajiin, jotka eivät täytä asetettuja ESG-vaatimuksia. Sijoitustoimialalla voidaan tukea erityisesti vertailutyökalujen kehittämistä sekä valvonta- tai politiikkamuutoksia, joiden tarkoituksena on lisätä ohjeiden käyttöä.

5. Edistämään vastuullista sijoittamista yhteistyössä muiden sijoittajien kanssa

Mahdollisia toimia: Varainhoitajat voivat osallistua erilaisiin verkostoihin työkalujen ja resurssien yhdistämiseksi. Yhteistyössä kannattaa nostaa esille uudet, nousevat teemat sekä kehittää ja tukea yhteisöllisiä aloitteita.

6. Raportoimaan toimistaan ja vastuullisen sijoittamisen edistymisestä

Mahdollisia toimia: Varainhoitajien on suotavaa kertoa avoimesti siitä, miten ESG-asiat on sisällytetty sijoitustoimintaan sekä julkaista aktiivisen omistajapolitiikan käytäntöjään ja palveluntarjoajille/alihankkijoille asetettuja vaatimuksia. Myös edistyksistä ja saavutuksista on hyvä raportoida säännöllisin väliajoin.

² Lähde: Finsif - Finland's Sustainable Investment Forum ry

Suomen Kuntaliiton sijoituspolitiikan analyysi

Taustaoletukset

- **Taustaoletukset**
 - **Pääoma lähtötilanteessa 65 miljoonaa euroa**
 - **Vuosittainen pääomannosto: 1,5 miljoonaa euroa / vuosi**
 - Ei verotusta
 - **Inflaatio(riski) huomioitu, luvut nykyrahassa jotta voidaan arvioida reaaliarvon kasvua/säilymistä***
 - Pitkän aikavälin sijoituspolitiikan analyysi - tarkasteluperiodi 10 vuotta (11/2017-11/2027)
 - Analyysissä tarkastellaan myös lyhyen aikavälin tuotto-odotusta ja riskejä (12kk riskiluvut)
 - Salkut rebalansoidaan vuosittain (jotta omaisuusluokkien painot pysyvät sijoituspolitiikan mukaisina)
 - **Tarkastelussa asetettu tavoiteeksi liiton varallisuuden reaaliarvon säilyminen riittävällä todennäköisyydellä pitkällä aikavälillä sekä vuosittaisen pääomannoston varmistaminen vuosittain**

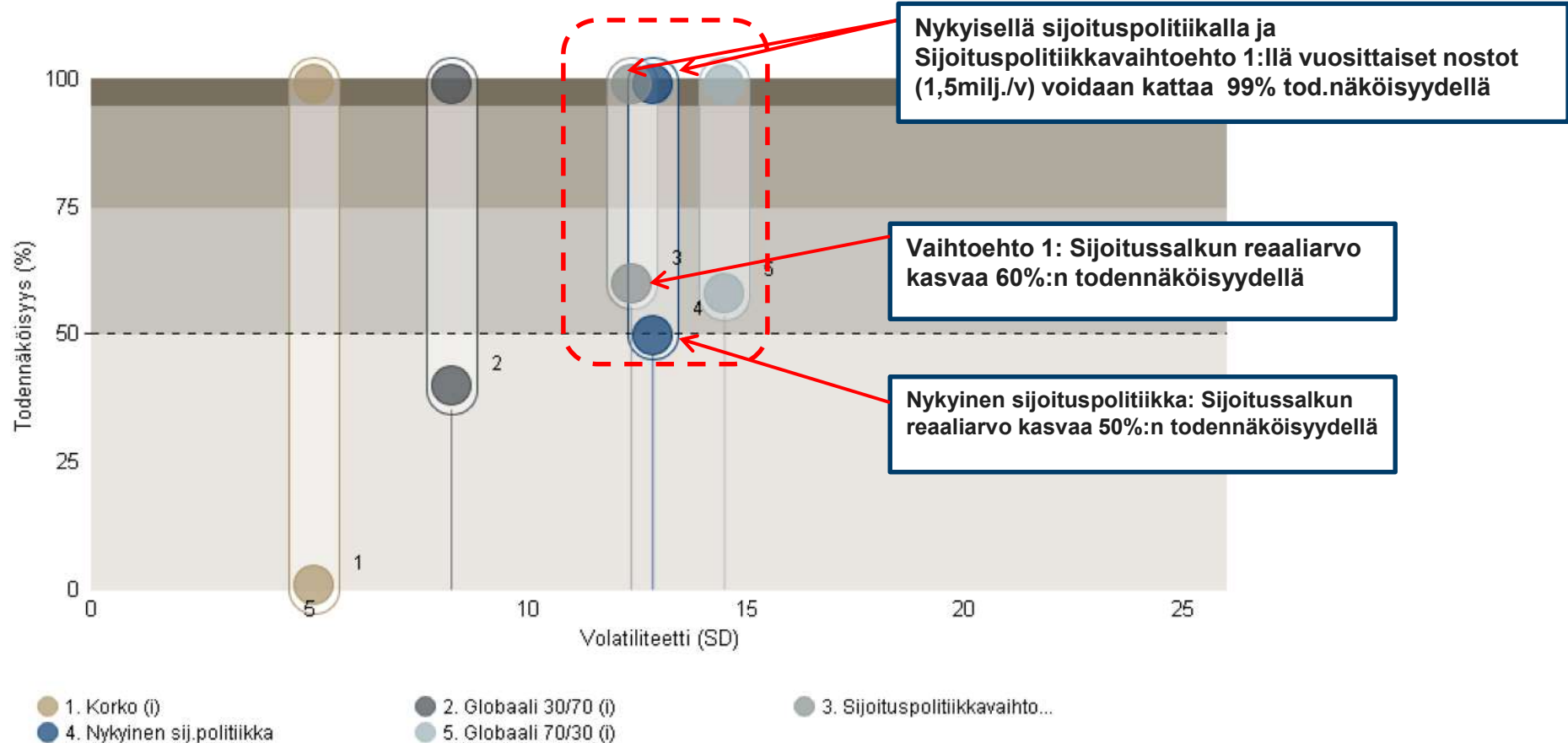
- **Tarkastelussa analysoidaan nykyisen sijoituspolitiikan lisäksi esimerkinomaisia sijoituspolitiikkoja sekä esitetään ehdotus uudeksi sijoituspolitiikaksi**

* = Pitkän aikavälin inflaatio-odotus 2% p.a., lyhyen aikavälin 0,4% p.a., ks.tarkemmin liite.

Sijoituspolitiikkavaihtoehtojen kuvaukset

Todennäköisyys tavoitteiden saavuttamiseen (reaaliarvon säilyminen + vuosittainen kassavirta) eri sijoituspolitiikoilla, horisontti 10 vuotta (2027), pääomannosto vuosittain 1,5 milj.euroa/v.)

Evli tai sen työntekijät eivät vastaa esitettyjen tuotto- tai riskilaskelmien tai muiden ennusteiden toteutumisesta. Taloudellinen vastuu sijoitussuunnittelusta on aina asiakkaalla. Muistutamme, että sijoituskohteiden hinnat voivat sekä nousta että laskea. Menneet tuotot tai riskit eivät ole tae tulevaisuudesta.

15v horisontti: Odotettu kumulat.arvonkehitys vuonna 2027 ja 95% luottamusväli (nykyrahassa, huomioiden inflaatio ja pääomanostot 1,5 milj.euroa/vuosi)

Salkku/Tavoite	Hyvä markkina	Odotettu markkina	Huono markkina	Toden- näköisyys saavuttaa tavoitteet	Sijoitushorisontin aikaiset tavoitteet saavutetaan (väh. 95% todennäköisyys)
Korko (i)	€ 59 667 950	€ 52 106 760	€ 44 861 310		
Capital growth				1%	
Toiminnan rahoitus				99%	marraskuuta
Globaali 30/70 (i)	€ 85 469 290	€ 61 646 270	€ 43 205 970		
Capital growth				40%	
Toiminnan rahoitus				99%	marraskuuta
Sijoituspolitiikkavaihtoehto 1	€ 118 529 960	€ 70 634 770	€ 40 947 700		
Capital growth				60%	
Toiminnan rahoitus				99%	marraskuuta
Nykyinen sij. politiikka	€ 121 729 950	€ 65 248 610	€ 34 131 010		
Capital growth				50%	
Toiminnan rahoitus				99%	marraskuuta
Globaali 70/30 (i)	€ 139 077 430	€ 71 406 770	€ 35 039 870		
Capital growth				58%	
Toiminnan rahoitus				99%	marraskuuta

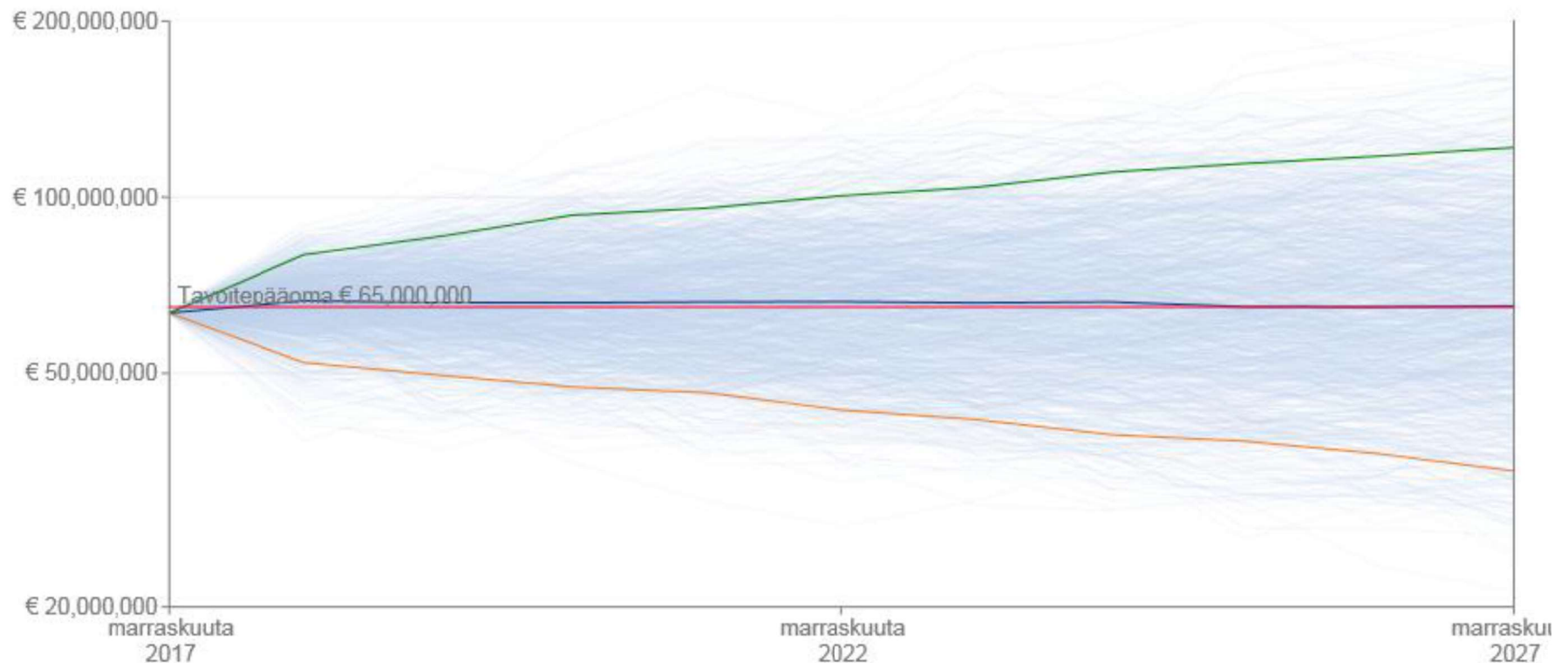
Sij.politiikkavaihtoehto 1:n arvioitu pitkän aikavälin keskim. vuosituotto-odotus on **+ 4,8%p.a.**

Nykyisen sijoituspolitiikan arvioitu pitkän aikavälin keskim. vuosituotto-odotus on **+ 4,1%p.a.**

Nykyinen sij.politiikka 2017-2027 / 10v.: keskim. arvonkehitys ja 95% luottamus- väli (log)

Salkun pitkän aikavälin keskim.
vuosituotto-odotus on **+ 4,1%p.a.**

- The light blue lines each display one possible scenario for the development of your wealth.
- The green line shows the development in case of a "good market". We define a "good market" as a very positive development of the economy. And there is a 5% probability that the value in the target year is even higher.
- The dark blue line shows the development in case of an "expected market". We define an "expected market" as an expected development of the economy.
- The orange line shows the development in case of a "poor market". We define a "poor market" as a poor development of the economy. And there exists a 5% probability that the value in the target year is even lower.
- The red horizontal line represents the target capital as you have indicated.

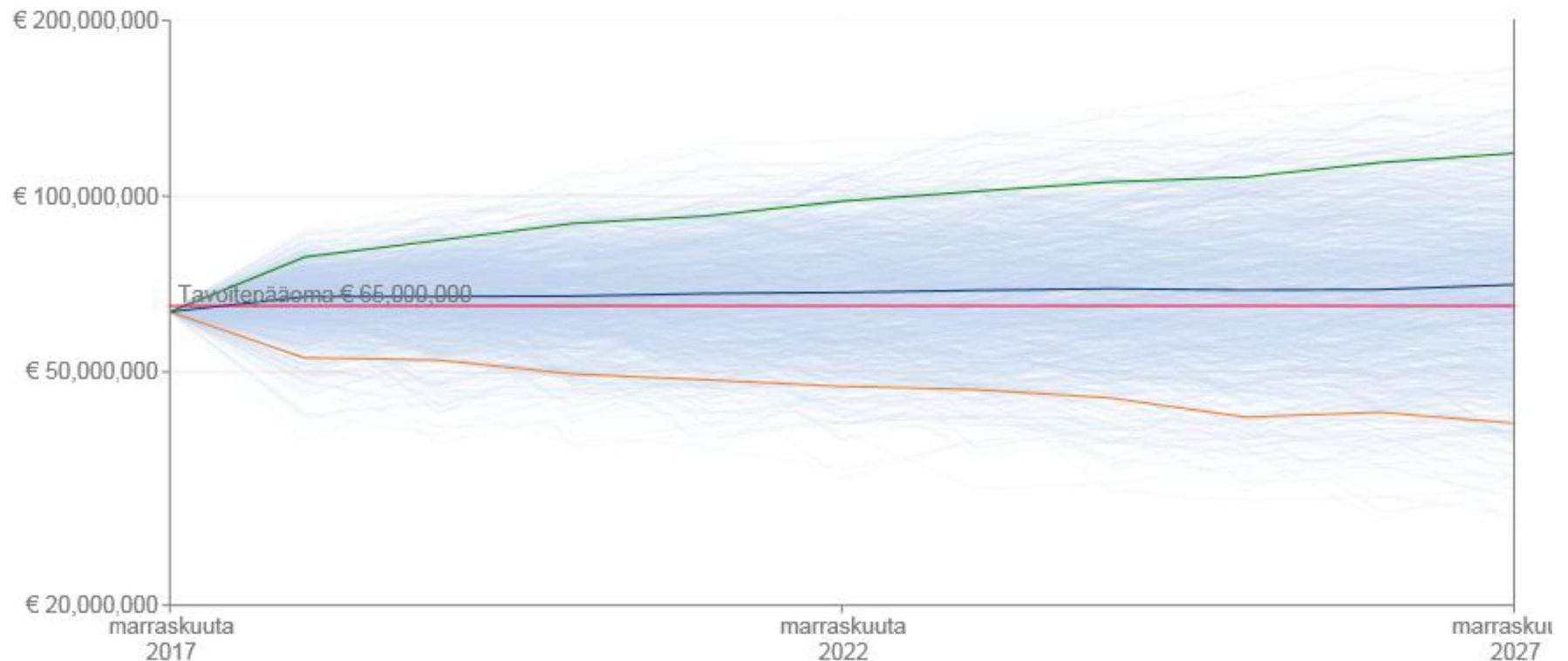

Sij.pol.vaihtoehto 1

2017-2027 / 10v.: keskim. arvonkehitys ja 95% luottamusväli (log)

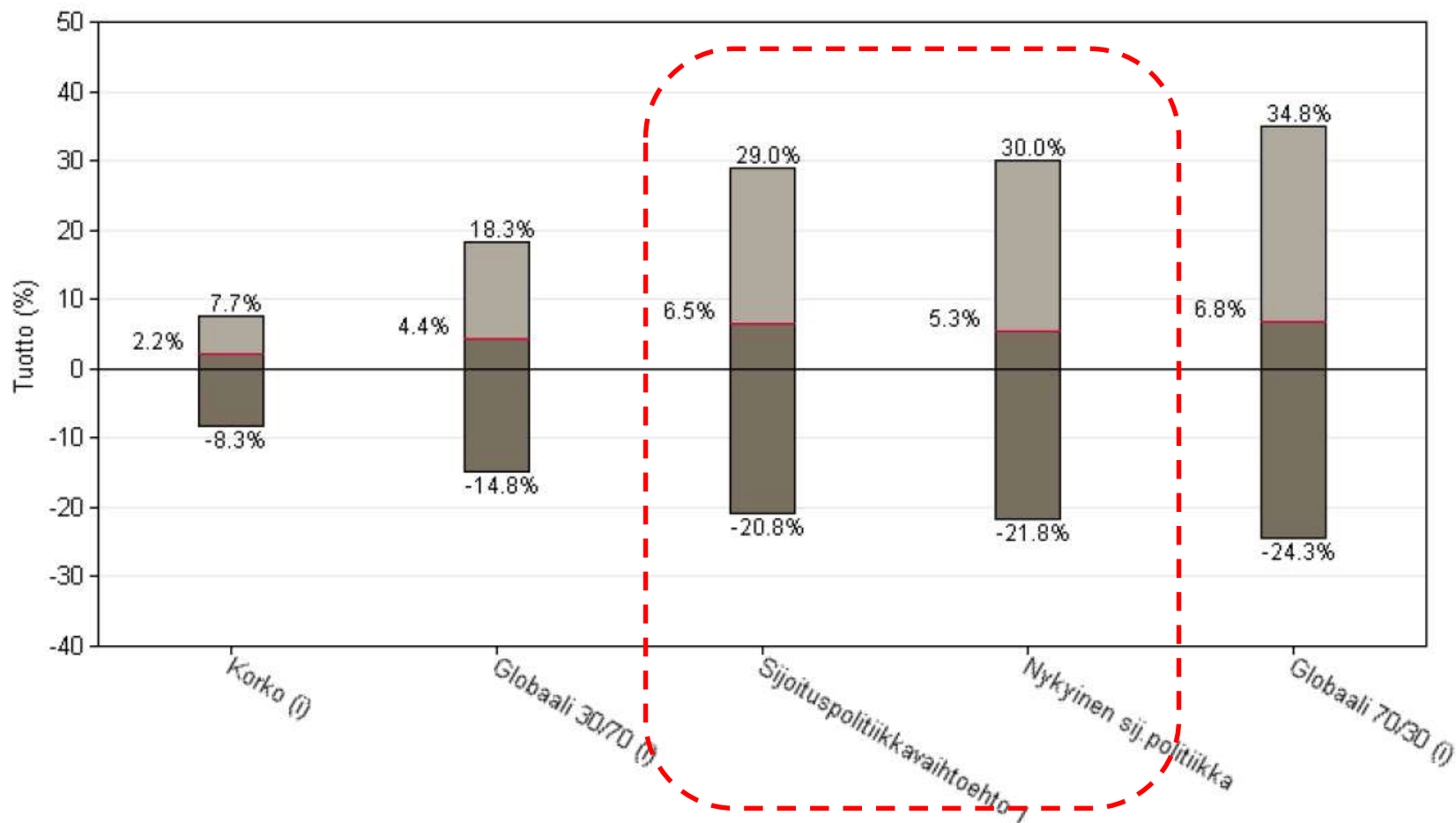
Salkun pitkän aikavälin keskim. vuosituotto-odotus on **+ 4,8%p.a.**

- The light blue lines each display one possible scenario for the development of your wealth.
- The green line shows the development in case of a "good market". We define a "good market" as a very positive development of the economy. And there is a 5% probability that the value in the target year is even higher.
- The dark blue line shows the development in case of an "expected market". We define an "expected market" as an expected development of the economy.
- The orange line shows the development in case of a "poor market". We define a "poor market" as a poor development of the economy. And there exists a 5% probability that the value in the target year is even lower.
- The red horizontal line represents the target capital as you have indicated.

Lyhyen aikavälin riskitaso ja tuotto-odotus (12kk horisontti)

Alla kuvataan sijoitusstrategioiden lyhyen aikavälin riskiä. Kuvasta nähdään odotettu tuotto, minimituotto ja maksituotto yhden vuoden jälkeen. Todennäköisyys sille, että toteutunut tuotto yhden vuoden jälkeen on minimi- ja maksimituoton välillä, on 95%.

Lyhyen aikavälin riskitaso ja tuotto-odotus (12kk horisontti)

Minimipääoma kertoo, mikä on salkun arvo minimituotolla. Sijoitussalkun arvo ylittää minimipääoman 97,5 % todennäköisyydellä. Toteutuva tuotto on 97,5 % todennäköisyydellä korkeampi kuin minimituotto.

Salkku	Odotettu tuotto (1 vuosi)	Minimituotto	Minimipääoma
Korko (i)	2,2%	-8,3%	€ 59 579 770
Globaali 30/70 (i)	4,4%	-14,8%	€ 55 347 640
Sijoituspolitiikkavaihto ehto 1	6,5%	-20,8%	€ 51 478 410
Nykyinen sij.politiikka	5,3%	-21,8%	€ 50 829 780
Globaali 70/30 (i)	6,8%	-24,3%	€ 49 221 990

Liite: Tuotto- ja riskilaskentaoletukset

Tuotto- ja riskiodotukset (Evli /JP Morgan)

LYHYEN AIKAVÄLIN
TUOTTO-ODOTUS,
P.A., ARITMEET-
TINEN

RISKIODOTUS,
VOLATILITEETTI ELI
TUOTON
KESKIHAJONTA
VUOSITASOLLA

PITKÄN AIKAVÄLIN
TUOTTO-ODOTUS,
P.A., ARITMEET-
TINEN JA GEOMET-
RINEN

Economic Starting Points Evli

OPAL

2016

Alla olemme esittäneet eri omaisuusluokkien pitkän aikavälin tuotto- ja riskioletuksemme, joita olemme käyttäneet sijoituspolitiikan pitkän aikavälin tuotto- ja riskiarvion laskennassa. Taulukosta havaitaan, että esim. eurooppalaisten osakkeiden (Equity Europe) pitkän aikavälin keskim. aritmeettinen vuosituotto-odotus on +7,8% p.a. ja volatiliteetti eli tuoton vuosittainen keskihajonta 19,7%.

Asset categories	Benchmarks	Short term starting points <i>(unhedged)</i>		Stdev excl. implementation factor long term in €	Long term starting points	
		Arithmetic in €	Assimilation period in years		Arithmetic in €	Geometric indication long term in €
Price inflation	OECP Inflation EU	0.4%	±5	1.7%	2.0%	2.0%
Equity Europe	MSCI Europe			19.7%	7.8%	6.0%
Equity US	MSCI US			20.9%	6.4%	4.4%
Equity Finland	MSCI Finland			29.7%	7.8%	3.9%
Equity Nordic	MSCI Nordic Countries			26.3%	7.8%	4.6%
Equity EM	MSCI EMM			28.3%	10.2%	6.7%
Equity Japan	MSCI Japan			25.2%	6.2%	3.5%
Bonds Euro Gov	Nelson Siegel	-0.5%	±10	4.8%	2.1%	2.0%
Bonds Euro IG	Nelson Siegel + excess return	1.7%	±5	6.8%	2.8%	2.6%
Bonds Euro HY	Nelson Siegel + excess return	6.1%	±5	10.5%	5.4%	4.9%
Bonds EMD Hard	Nelson Siegel + excess return	8.5%	±15	15.7%	5.9%	4.8%
Bonds EMD Local	JP Morgan GBI EM Debt	6.0%		17.5%	6.0%	4.6%
Cash and Money Market	3m Euribor	0.1%	±10	1.6%	1.3%	1.3%
Equity World	MSCI World USD Unhedged			20.2%	6.9%	5.1%
Other	3m Euribor + 1%	1.1%	±10	1.7%	2.3%	2.3%
Direct RE FIN Mix	Finnish Direct Real Estate All properties			4.7%	5.5%	5.4%
Direct RE FIN Offices	Finnish Direct Real Estate Offices			6.4%	4.0%	3.8%
Direct RE FIN Res.	Finnish Direct Real Estate Residential			5.8%	8.0%	7.9%
Direct RE FIN Ret.	Finnish Direct Real Estate Retail			5.4%	5.5%	5.4%
Private Equity EU	Private Equity Europe (BO & VC)			20.3%	8.1%	6.3%
HF Global	HFRX Global Hedge Funds		±5	6.5%	4.5%	4.4%

Yhteystiedot

Evli Pankki Oyj

Aleksanterinkatu 19, 4 krs.

PL 1081

00101 Helsinki

Puhelin (09) 476 690 (vaihde 8.30-17.00)

Faksi (09) 661 387

www.evli.com

areena.evli.com/blogi

[Evli - Sijoittajan Pankki](#)

[Evli Bank Plc](#)

[@EvliTweet](#)

[Evli Pankki](#)

Tämä esitys on tarkoitettu ainoastaan asiakkaan yksityiseen ja omaan käyttöön. Esitys perustuu lähteisiin, joita Evli-konserni pitää luotettavina. Evli-konserni tai sen työntekijät eivät takaa esityksessä annettujen tietojen, mielipiteiden, arvioiden tai ennusteiden oikeellisuutta, tarkkuutta tai täydellisyyttä, eivätkä vastaa vahingoista, jota julkaisun käytöstä mahdollisesti aiheutuu. Evli-konserni ei vastaa esityksen mahdollisesti sisältämästä kolmannen tuottamista tai julkaisemasta materiaalista tai tiedoista. Esityksessä annettuja tietoja ei ole tarkoitettu sijoitusneuvoksi tai kehotukseksi ostaa tai myydä rahoitusvälinettä. Esityksessä annetut tiedot ja arviot perustuvat julkaisuhetken tilanteeseen ja voivat muuttua tämän jälkeen ilman erillistä ilmoitusta. Historiallinen kehitys ei ole tae tulevista tuotoista. Tätä esitystä ei saa kopioida, jakaa tai julkaista Yhdysvalloissa eikä sitä ole tarkoitettu yhdysvaltain kansalaisille. Esitystä ei ole myöskään tarkoitettu henkilöille, jotka asuvat valtiossa, jonka oikeusjärjestyksen mukaan Evli-konsernin harjoittama toiminta ei ole auktorisoitu. Tätä esitystä tai sen osaa ei saa kopioida, jakaa tai julkaista ilman Evli-konsernin etukäteen antamaa kirjallista lupaa. Kaikki oikeudet pidätetään.

Evli tai sen työntekijät eivät vastaa esitettyjen tuotto- tai riskilaskelmien tai muiden ennusteiden toteutumisesta. Taloudellinen vastuu sijoitussuunnittelusta on aina asiakkaalla. Muistutamme, että sijoituskohteiden hinnat voivat sekä nousta että laskea. Menneet tuotot tai riskit eivät ole tae tulevaisuudesta.

SUOMEN KUNTALIITTO RY

TILINPÄÄTÖS

1.1. – 31.12.2016

Tämä tilinpäätös on säilytettävä 31.12.2026 asti.

Osoite Toinen linja 14
00530 HELSINKI

Y-tunnus 0926151-4
Kotipaikka Helsinki

SUOMEN KUNTALIITTO

TILINPÄÄTÖS TILIKAUDELTA 1.1.-31.12.2016

Sisällysluettelo

	sivuno
Toimintakertomus	1 - 2
Tuloslaskelma	3
Tase	4 - 5
Konsernin tuloslaskelma	6
Konsernin tase	7 - 8
Tilinpäätöksen liitetiedot	9 - 18
Kirjanpitokirjojen luettelo, käytetyt tositelajit ja numerot	19
Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen päiväys ja allekirjoitus	20

Liitteet: budjettivertailu

SUOMEN KUNTALIITTO

Suomen Kuntaliitto -konsernin tilinpäätös ja toimintakertomus 2016

Suomen Kuntaliitto ry:n (Y-tunnus 0926151-4) konsernitilinpäätökseen sisältyy Kuntaliiton oman ja KT Kuntatyönantajien tilinpäätöksen lisäksi KL-Kuntahankinnat Oy:n sekä Kuntaliiton omistaman Kuntaliitto Holding -konsernin tilinpäätökset. Kuntaliiton toimintaa on selvitetty vuosikertomuksessa erikseen ja toiminnasta on lisäksi annettu erillinen raportti valtuustolle. KT Kuntatyönantajien tuottojen ja kulujen yhteismäärä sisältyy Kuntaliiton tilinpäätökseen.

Suomen Kuntaliitto ry:n (emoyhdistys) tilinpäätös

Kuntaliiton tilinpäätöksen tulos on -37 212 264,08 euroa alijäämäinen.

Konsernin ja emoyhdistyksen tilinpäätösten keskeiset tiedot ovat seuraavat:

	2016	2015
	(1000 euroa)	(1000 euroa)
Tulos		
Tilikauden ali-/ylijäämä (konserni)	-53 616	3 003
Suomen Kuntaliitto ry:n tilikauden ali-/ylijäämä, (emoyhdistys)	-37 212	3 640
Tytäryhtiöiden jakamat osingot yhteensä	1 550	1 500
Liikevaihto		
Varsinainen toiminta (konserni)	12 849	13 832
Suomen Kuntaliitto ry (emoyhdistys)	5 098	5 219
Varainhankinta (emoyhdistys)	18 943	18 928
Taseet		
Taseen loppusumma (konserni)	118 127	173 671
Suomen Kuntaliitto ry (emoyhdistys)	101 339	134 901
Henkilökunta (keskimäärin)		
Henkilökunta (konserni)	982	980
Henkilökunta (Kuntaliitto)	165	181
Henkilökunta (KT Kuntatyönantajat)	54	48
Henkilökunta (tytäryhtiöt)	763	751

Liiton sijoitus- ja rahoitustoiminta on 119 442 273 euroa ylijäämäinen. Kuntaliiton varainhankinta perustuu sääntöjen mukaiseen ja valtuuston hyväksymään jäsenmaksuun, jonka suuruus on 17 070 973 euroa. Kuntayhtymät maksoivat lisäksi jäsenmaksurahoitteista palvelua vastaavista palveluista erillistä palvelumaksua, jonka suuruus on 1 871 995 euroa.

Kuntaliiton tilikauden kulujäämä ennen sijoitus- ja rahoitustoimintaa on -156 654 537 euroa. KT Kuntatyönantajien tilityksen mukaiset tulot ja menot ovat 8 220 886 euroa.

Muutokset konsernirakenteessa

Suomen Kuntaliiton valtuuston päätöksellä perustettiin Suomen kuntasäätiö sr. Kuntasäätiön tarkoituksena on kuntien elinvoimaisuuden ja demokratian sekä muiden pyrkimysten edistäminen ja kuntien itsehallinnon vahvistaminen. Kuntasäätiölle lahjoitettiin peruspääoma ja muuksi omaksi pääomaksi keskinäisen kiinteistöosakeyhtiö Kuntatalo Oy:n koko osakekanta sekä Kuntaliiton omistamien Ekokem Oyj:n osakkeista saatu myyntihinta.

Toiminnan ja talouden riskit

Kunta- ja maakuntakenttää koskeva keskeinen rakenteiden ja lainsäädännön muutostyö jatkuu. Tämä aiheuttaa haasteita koko kuntakentälle ja edellyttää liitolta keskeistä roolia yhteiskunnallisena toimijana.

Kuntaliiton sijoitussuunnitelmassa on vahvistettu sijoitussalkun sijoitustuotteittaiset ja alueelliset valinnat. Tässä on pyritty löytämään mahdollisimman hyvä tuottotaso normaalitilanteessa käyttäen yleisiä riski-tuottoperiaatteita.

Vuoden 2017 toiminta ja talous

Vuoden 2017 talousarviossa on Kuntaliiton toiminnallisen tuloksen arvioitu olevan noin 331 200 euroa ylijäämäinen sijoitus- ja rahoitustuottojen jälkeen.

Kuntaliiton sääntöihin tehdyt muutokset on rekisteröity Patentti- ja rekisterihallituksessa 16.3.2016.

Henkilökunta

Kuntaliiton palveluksessa oli tilivuoden 2016 lopussa 224 henkilöä, joista 54 henkilöä hoiti KT Kuntatyönantajien tehtäviä. Palkkojen ja välittömien henkilöstösivukulujen yhteismäärä oli 16 129 927 euroa. Tästä on KT Kuntatyönantajien osuus 4 281 802 euroa. Henkilöstökertomus on erillisenä julkaisuna.

Ympäristönsuojelu

Kuntaliitto vaikuttaa ympäristöpäämäärien toteutumiseen edunvalvonnan kautta. Tässä pyritään tunnistamaan ja ottamaan huomioon kuntien kannalta olennaiset ympäristökysymykset ja ne pyritään sisällyttämään Kuntaliiton neuvontapalveluihin.

Kuntaliiton osalta merkittävimmät vaikutukset liittyvät Kuntatalon energian, veden, ym. kulutukseen sekä jätteiden käsittelyyn, joiden osalta haetaan ympäristöystävällisiä ratkaisuja mm. meneillään olevassa Kuntalon remontissa.

Hallitus ehdottaa, että Suomen Kuntaliitto ry:n 2016 tilikauden alijäämä -37 212 264,08 euroa vähennetään omasta pääomasta.

Helsingissä 27.4.2017

Paatero Sirpa
puheenjohtaja

Andersson Markku
Tölli Tapani
Feldt-Ranta Maarit
Hautala Lasse
Kankaanniemi Toimi
Korhonen Martti
Krohn Minerva
Mäkinen Tapani
Raatikainen Kaisa
Rautio Sari
Räsänen Joona
Salmi Pekka
Snellman Anne
Tujunen Taru

TULOSLASKELMA

	2016		2015	
Varsinainen toiminta				
Kunnallinen edunvalvonta				
Tuotot		5 097 532,94		5 219 221,36
Kulut				
Henkilöstökulut	-11 848 124,35		-13 437 634,53	
Poistot	-31 421,61		-28 058,27	
Muut kulut	-168 815 491,98	-180 695 037,94	-13 570 340,67	-27 036 033,47
		<u>-175 597 505,00</u>		<u>-21 816 812,11</u>
KT Kuntatyöntajat				
Tuotot		8 220 886,27		6 136 828,71
Kulut				
Henkilöstökulut	-4 281 802,40		-3 911 002,17	
Poistot	-248 385,14		-11 028,56	
Muut kulut	-3 690 698,73	-8 220 886,27	-2 214 797,98	-6 136 828,71
		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
Kulujäämä		-175 597 505,00		-21 816 812,11
Varainhankinta				
Tuotot		18 942 967,62		18 928 157,98
Kulujäämä		-156 654 537,38		-2 888 654,13
Sijoitus- ja rahoitustoiminta				
Tuotot	121 106 027,62		9 928 167,63	
Kulut	<u>-1 663 754,32</u>	119 442 273,30	<u>-3 399 687,81</u>	6 528 479,82
Tuotto-/Kulujäämä		-37 212 264,08		3 639 825,69
Tilikauden yli-/alijäämä		<u><u>-37 212 264,08</u></u>		<u><u>3 639 825,69</u></u>

SUOMEN KUNTALIITTO

	31.12.2016	31.12.2015
V a s t a a v a a		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	7 439,96	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	115 237,17	115 237,17
Koneet ja kalusto	198 531,28	138 945,63
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>346 691,80</u>	<u>346 691,80</u>
	660 460,25	600 874,60
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	35 343 366,67	44 489 018,65
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	3 583 386,90	22 683 910,37
Osuudet omistusyhteisyrietyksissä	0,00	8 572 846,95
Muut osakkeet ja osuudet	972 848,83	972 848,83
Muut saamiset	<u>535 718,58</u>	<u>535 718,58</u>
	40 435 320,98	77 254 343,38
Pysyvät vastaavat yhteensä	41 103 221,19	77 855 217,98
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet/Tavarat	71 247,52	101 589,41
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 029 746,41	897 539,16
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	206 346,53	976 083,25
Muut saamiset, lyhytaikainen	1 822 037,66	70 787,67
Siirtosaamiset	<u>736 340,54</u>	<u>333 479,55</u>
	3 794 471,14	2 277 889,63
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	56 247 981,30	54 634 866,67
Rahat ja pankkisaamiset	<u>122 229,39</u>	<u>31 526,71</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	60 235 929,35	57 045 872,42
Vastaavaa yhteensä	<u><u>101 339 150,54</u></u>	<u><u>134 901 090,40</u></u>

	31.12.2016	31.12.2015
Vastattavaa		
Peruspääoma	16 818 792,65	16 818 792,65
Muu oma pääoma	92 406 001,97	88 766 176,28
Tilikauden yli- / alijäämä	-37 212 264,08	3 639 825,69
OMA PÄÄOMA	<u>72 012 530,54</u>	<u>109 224 794,62</u>
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	9 386 000,00	11 443 700,00
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	0,00	8 394 145,54
Saadut ennakot	515 382,82	416 349,20
Ostovelat	635 538,41	512 453,78
Velat saman konsernin yrityksille	14 738 863,70	1 200 287,89
Muut velat	432 983,13	417 855,17
Siirtovelat	3 617 851,94	3 291 504,20
	<u>19 940 620,00</u>	<u>14 232 595,78</u>
Vieras pääoma yhteensä	19 940 620,00	14 232 595,78
Vastattavaa yhteensä	<u>101 339 150,54</u>	<u>134 901 090,40</u>

SUOMEN KUNTALIITTO
KONSERNI (1000 euroa)
TULOSLASKELMA

	Liitetieto no 1-3	2016	2015
Varsinainen toiminta			
Kunnallinen edunvalvonta			
Tuotot		12 849	13 832
Kulut			
Henkilöstökulut	-16 438		-18 937
Poistot	-684		-1 185
Muut kulut	-168 593	-185 715	-11 329
		<u>-172 866</u>	<u>-17 619</u>
KT Kuntatyöntekijät			
Tuotot		8 221	6 137
Kulut			
Henkilöstökulut	-4 282		-3 911
Poistot	-248		-11
Muut kulut	-3 691	-8 221	-2 215
		<u>0</u>	<u>0</u>
Kulujäämä		-172 866	-17 619
Varainhankinta			
Tuotot		<u>18 943</u>	<u>18 928</u>
Kulujäämä		-153 923	1 309
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	4		
Tuotot		181 131	78 847
Kulut		-80 825	-77 153
		<u>100 306</u>	<u>1 694</u>
Tilikauden ali-/ylijäämä		<u><u>-53 616</u></u>	<u><u>3 003</u></u>

SUOMEN KUNTALIITTO
KONSERNI (1000 euroa)

TASE 31.12.2016

VASTAAVAA	Liitetiedot	2016		2015	
PYSYVÄT VASTAAVAT					
Aineettomat hyödykkeet	6				
Aineettomat oikeudet		93		236	
Muut pitkävaikutteiset menot		399		443	
Konserniliikearvo		<u>6 712</u>	7 205	<u>7 759</u>	8 438
Aineelliset hyödykkeet	7				
Maa- ja vesialueet		227		1 264	
Rakennukset ja rakennelmat		10		15 193	
Koneet ja kalusto		3 021		3 383	
Muut aineelliset hyödykkeet		<u>372</u>	3 630	<u>367</u>	20 207
Sijoitukset	8				
Osuudet saman kons yrityksissä					
Lainasaamiset		536		536	
Osuudet omistusyhteisyriyksissä		531		35 905	
Osakkeet ja osuudet		<u>1 735</u>	2 802	<u>1 653</u>	38 094
Pysyvät vastaavat yhteensä			<u>13 636</u>		<u>66 738</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet		27		50	
Valmiit tuotteet/Tavarat		<u>71</u>	98	<u>102</u>	151
Lyhytaikaiset saamiset	10				
Myyntisaamiset		16 264		13 853	
Lainasaamiset		137		24	
Siirtosaamiset		10 412		8 662	
Muut saamiset		<u>2 415</u>	29 228	<u>772</u>	23 310
Rahoitusarvopaperit	11				
Muut arvopaperit		<u>61 425</u>	61 425	<u>56 044</u>	56 044
Rahat ja pankkisaamiset			<u>13 739</u>		<u>27 427</u>
Vaihtuvat vastaavat yhteensä			<u>104 491</u>		<u>106 933</u>
Vastaavaa yhteensä			<u><u>118 127</u></u>		<u><u>173 671</u></u>

KONSERNI (1000 euroa)

VASTATTAVAA		2016		2015	
OMA PÄÄOMA	12				
Peruspääoma		16 819		16 819	
Edell.tilikaus.ylijäämä		107 275		101 146	
Tilikauden ali-/ylijäämä		<u>-53 616</u>	70 478	<u>3 003</u>	120 967
VÄHEMMISTÖOSUUS			53		97
PAKOLLISET VARAUKSET	13		9 653		11 738
VIERAS PÄÄOMA	14				
Pitkäaikainen					
Lainat rahoituslaitoksilta		4 037		5 028	
Laskennalliset verovelat		<u>283</u>	4 320	<u>248</u>	5 276
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Saadut ennakot		5 617		5 246	
Ostovelat		4 287		3 771	
Lainat rahoituslaitoksilta		7 369		9 786	
Siirtovelat		12 428		12 769	
Muut lyhytaikaiset velat		<u>3 923</u>	33 623	<u>4 021</u>	35 593
Vieras pääoma yhteensä			37 943		40 869
Vastattavaa yhteensä			<u>118 127</u>		<u>173 671</u>

SUOMEN KUNTALIITTO KONSERNI

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

31.12.2016

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Suomen Kuntaliiton tilinpäätös ja konsernitilinpäätös on laadittu Suomen kirjanpitolain ja muiden tilinpäätösten laadintaan vaikuttavien säännösten mukaan.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden arvostus

Rakennukset	20-30 vuotta	
Rakennuksissa olevat koneet	20-30 vuotta	
Tutkimusalus	15 vuotta	
Laboratoriokalusto	7 vuotta	
Toimistokalusteet	7 vuotta	
Ajoneuvot	4 vuotta	
ATK-laitteet	3 vuotta	
Ohjelmistot	5 vuotta	
Liikearvo	5 vuotta	
Konsernin liikearvo	5-10 vuotta	*
Muut pitkävaikutteiset menot	5 vuotta	

* Konserni liikearvon vaikutusaika on katsottu olevan 10 vuotta 5 vuoden sijaan.

KT Kuntatyönantajien käyttöomaisuushankinnat poistetaan kokonaan hankintavuonna tilivuositain tasattavien kuntakohtaisten maksuosuuksien vuoksi.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on aktivoitu varovaisuuden periaatetta noudattaen välittömään hankintamenoonsa tai sitä alempaan todennäköiseen myyntihintaan.

Pitkän valmistusajan vaativien hankkeiden tuloutus

FCG-konserni: Projektit, joilla on kiinteä budjetti, kirjataan tuotoksi tehdyn työn mukaan varovaisesti siihen asti kun budjettia on käytettävissä. Budjetin ylittävät työt ja kulut kirjataan projektin kuluksi. Näitä vastaavia tuottoja ei jaksoteta. Muut hankkeet tuloutetaan juoksevasti laskutuksen mukaan.

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot

Tutkimus- ja tuotekehitysmenot on kirjattu vuosikuluksi niiden syntymisvuonna.

Sijoitus- ja rahoitusomaisuuden arvostus

Sijoitus- ja rahoitusomaisuuden arvopaperit on arvostettu hankintamenoon tai sitä alempaan markkinahintaan.

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Suomen Kuntaliiton konsernitilinpäätökseen sisältyy Kuntaliiton oman ja KT Kuntatyönantajien lisäksi liiton kokonaan omistaman tytäryhtiön KL-Kuntahankinnat Oy:n tilinpäätökset sekä Kuntaliiton 100 % omistaman Kuntaliitto Holding- konsernin tilinpäätös. Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty SIPU AB-nimistä 60%:sti omistettua yhtiötä. Yhdistelemättä jättäminen perustuu kirjanpitolain 6 luvun 3 pykälän 1. kohtaan.

Ekokemin Oyj:n osakkeet myytiin Fortum Oyj:lle ja niistä saatu kauppahinta lahjoitettiin vuonna 2016 perustetulle Suomen Kuntasäätiölle.

Tilikaudella lahjoitettiin Kuntasäätiölle myös peruspääoma ja Kuntatalon Oy:n koko osakekanta. Näin ollen Kuntatalo Oy ei enää kuulu konserniin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernin sisäinen omistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Konsernin sisäiset saamiset ja velat sekä sisäinen voitonjako on eliminoitu.

Osakkuusyhtiöt on yhdistetty pääomaosuusmenetelmällä. Omistusosuuden mukainen osuus osakkuusyhtiön tilikauden tuloksesta on esitetty rahoitus- ja sijoituserissä.

Tuloslaskelmassa tytäryhtiöt on yhdistetty siihen toimintoon, johon ne luonteensa vuoksi kuuluvat. KL-Kuntahankinnat Oy, KL-Kustannus Oy, KL-Tarkastuspalvelut Oy Kuntaliitto Holding Oy ja Kuntaliitto Palvelut Oy liiton varsinaiseen toimintaan, FCG Finnish Consulting Group -konserni ja sen tytäryhtiöt sekä Kunta-Efeko Oy sijoitustoimintaan.

Toimintokohtaisiin eriin tuotoiksi ja kuluiksi yhdistetään tytäryhtiöiden tuotot tuottoihin ja kulut ao. kuluihin. Toiminnanaloille on kohdistettu toiminnan erilliskulut. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotoiksi ja kuluiksi yhdistetään tytäryhtiöiden rahoitustuotot ja -kulut sekä sijoitustoimintaa palvelevien tytäryhtiöiden tulos.

Tuloverot

Verot on esitetty sijoitustoiminnan kuluina.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Kertyneistä poistoeroista on laskettu laskennallinen verovelka.

Valuuttamääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Noteeraamattomien valuuttojen osalta on käytetty liikepankkien ohjeellisia kurseja. Ulkomaisten konserniyhtiöiden tuloslaskelmat on muutettu tilikauden keskipäivän kurssiin ja taseet on muutettu euromääräisiksi tilinpäätöspäivän kurssiin ja kurssiero sisältyy tilikauden voittoon.

Konsernin sisäisen omistuksen eliminoinnista syntyvä muuntoero on esitetty edellisten vuosien voittovaroissa.

Eläkevastuut

Kuntaliiton ja sen tytäryhtiöiden palveluksessa olevien henkilöiden eläketurva on järjestetty Kevan kautta, lukuun ottamatta FCG Finnish Consulting Group Oy:tä, jonka eläkevakuutukset on hoidettu työeläkevakuutusyhtiöiden kautta.

Kevan valtuuskunta vahvistaa vuosittain eläkemenoperusteisen eläkemaksun kokonaismäärä. Kokonaismäärä jaetaan jäsenyhteisöjen maksettavaksi sen perusteella, miten paljon nyt maksussa olevista eläkkeistä on karttunut kunkin jäsenyhteisön palveluksessa ennen vuotta 2005 tehdystä työstä. Eläkemenoperusteisen eläkemaksun kokonaismäärä vuonna 2016 on yhteensä 880 miljoonaa euroa (vuonna 2015 yhteensä 946 miljoonaa euroa).
(lähde: Keva.fi)

Kuntaliiton ja KL-Kustannus Oy:n eläkevastuu on arvioitu Finanssivalvonnan säännösten mukaan tehdyn laskelman perusteella ja kirjattu pakolliseksi varaukseksi. Kuntaliiton vastuun kokonaismääräksi on arvioitu 9,4 milj. euroa. Tästä varauksesta on vähennetty KT Kuntatyönantajien lainsäädännön perusteella, kuntien vastuulla oleva 1,4 milj. euroa.

Koko konsernin eläkemenoperusteinen varaus on tilinpäätöshetkellä 8,1 milj. euroa. Eläkevastuu KUEL:n ulkopuolisista varhennetuista eläkkeistä esitetään pakollisena varauksena. Liitolla ei ole muita kattamattomia eläkevastuita.

SUOMEN KUNTALIITTO

Tuloslaskelman liitetiedot (1000 €)

1 Liitetiedot henkilöstöstä

	Konserni		Emoyhdistys	
	2016 henkilöä	2015 henkilöä	2016 henkilöä	2015 henkilöä
1.1 Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	982	980	219	229
KT Kuntatyöntekijien osuus	48	48	54	48

1.2 Henkilöstökulujen erittely

	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Palkat ja palkkiot	-47 962	-45 830	-14 080	-13 674
Eläkekulut	-6 521	-8 122	-1 249	-3 090
Muut henkilösivukulut	-2 967	-2 308	-801	-584
Henkilöstökulut	<u>-57 450</u>	<u>-56 259</u>	<u>-16 130</u>	<u>-17 349</u>
Henkilöstökulut sisältyvät tuloslaskelmaan seuraavasti:				
Kunnallinen edunvalvonta	-16 438	-18 937	-11 848	-13 438
KT Kuntatyöntekijät	-4 282	-3 911	-4 282	-3 911
Sijoitustoiminta	<u>-36 731</u>	<u>-33 412</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
	-57 450	-56 259	-16 130	-17 349

1.3 Johdon palkat ja palkkiot

Johdon palkat, hallituksen-, työvaliokunnan ja valtuuston palkkiot	2 599	2 248	869	884
---	-------	-------	-----	-----

2 Poistot

	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Poistojen kokonaismäärä				
Aineettomat hyödykkeet	-3 010	-1 903	2	0
Rakennukset ja rakennelmat	-7	-3 258	0	0
Koneet ja kalusto	<u>-1 144</u>	<u>-903</u>	<u>277</u>	<u>-39</u>
	-4 161	-6 064	280	-39
Poistot sisältyvät tuloslaskelman eriin seuraavasti:				
Kunnallinen edunvalvonta	-684	-1 185	31	-28
KT Kuntatyöntekijät	-248	-11	248	-11
Sijoitustoiminta	<u>-3 228</u>	<u>-4 869</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
	-4 161	-6 064	280	-39

3 Kokonaistuotot ja -kulut

	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Varsinaisen toiminnan tuotot	21 070	19 969	13 318	11 356
Varainhankinta	18 943	18 928	18 943	18 928
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tuotot	181 131	78 847	121 106	9 928
Tuotot yhteensä	<u>221 144</u>	<u>117 744</u>	<u>153 367</u>	<u>40 212</u>
Varsinaisen toiminnan kulut	-193 936	-37 588	-188 916	-33 173
Sijoitus- ja rahoitustoiminnan kulut	-80 825	-77 153	-1 664	-3 400
Kulut yhteensä	<u>-274 760</u>	<u>-114 741</u>	<u>-190 580</u>	<u>-36 573</u>
Tilikauden tulos	<u>-53 616</u>	<u>3 003</u>	<u>-37 212</u>	<u>3 640</u>

3.1 Tilintarkastajan palkkiot

	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Tilintarkastuspalkkiot	148	166	40	39
Veroneuvonta	241	293	193	76
Muut palkkiot	5	13	5	13
	<u>394</u>	<u>472</u>	<u>238</u>	<u>129</u>

4 Sijoitus- ja rahoitustoiminta

	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Tuotot				
Osinkotuotot	1 607	112	1 607	2 525
Korkotuotot	124	151	127	222
Myyntivoitot	1 205	2 563	1 205	2 563
Arvonpalautukset rahoitusarvopapereista	1 417	907	1 363	907
Muut rahoitustuotot	99 495	1 015	116 804	3712
Tuotot yhteensä	<u>103 848</u>	<u>4 747</u>	<u>121 106</u>	<u>9 928</u>
Kulut				
Arvonlennukset pysyvien vast sij	0	-839	0	0
Korkokulut	-45	-43	-33	-46
Muut rahoituskulut	-894	-1 642	-690	-1962
Myyntitappiot, arvopaperit	-64	-680	-64	-100
Arvonlennukset rahoitusarvopapereista	-722	-1 327	-876	-1 291
Kulut yhteensä	<u>-1 725</u>	<u>-4 532</u>	<u>-1 664</u>	<u>-3 400</u>
Liiketoiminnan tulos	-1 779	-780		
Osuus osakkuusyhtiön tuloksesta	-37	2 259		
Yhteensä	<u>-1 816</u>	<u>1 478</u>		
Sijoitus- ja rahoitustoiminta yhteensä	100 306	1 694	119 442	6 528

4.1 Liiketoiminta eriteltynä

	Konserni	
	2016	2015
Liikevaihto	76 602	71 561
Liiketoiminnan muut tuotot	591	207
Materiaalit ja palvelut	-16 156	-14 604
Henkilöstö- ja muut henkilösivukulut	-36 731	-33 412
Poistot ja arvonalentumiset	-3 228	-4 869
Liiketoiminnan muut kulut	-21 141	-21 800
Liikevoitto	<u>-63</u>	<u>-2 917</u>
Rahoitustuotot ja -kulut	-417	2 766
Verot	-1 347	-678
Vähemmistön osuus	47	48
Tilikauden voitto	<u>-1 779</u>	<u>-780</u>

5 Tilinpäätössiirrot

	Konserni	
	2016	2015
Tuloverot	-1393	-1137
Laskennallisen verosaamisen muutos	-5	-11
Poistoero	-29	
Ruotsin vapaaehtoinen varaus	55	-14
	<u>-1373</u>	<u>-1162</u>

SUOMEN KUNTALIITTO

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot (1000 €)

PYSYVÄT VASTAAVAT

6 Aineettomat hyödykkeet	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
<u>Aineettomat oikeudet</u>				
Hankintameno 1.1	2 366	2 393	0	0
Lisäykset	19	65	10	0
Vähennykset	-352	-92	0	0
Hankintameno 31.12.	2 033	2 366	10	0
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	-2 199	-2 057	0	0
Luovutusten kertyneet poistot	328	17	0	0
Tilikauden poisto	-97	-159	-2	0
Kertyneet poistot 31.12.	-1 968	-2 199	-2	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	65	167	7	0
<u>Liikearvo</u>				
Hankintameno 1.1.	1 116	1 110		
Lisäykset	0	0		
Vähennykset	-10	6		
Hankintameno 31.12.	1 106	1 116		
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	-1 047	-1 004		
Luovutusten kertyneet poistot	8	-4		
Tilikauden poisto	-38	-39		
Kertyneet poistot 31.12.	-1 077	-1 047		
Kirjanpitoarvo 31.12.	29	69		
<u>Konserniliikearvo</u>				
Hankintameno 1.1.	16 442	10 779		
Vähennys	0	-1 826		
Lisäys, uudet tytäryhtiöt	0	1 698		
Lisäykset	1 691	5 792		
Hankintameno 31.12.	18 133	16 442		
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	-8 684	-7 158		
Tilikauden poisto	-2 738	-1 525		
Kertyneet poistot 31.12.	-11 422	-8 684		
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 712	7 759		
<u>Muut pitkävaikutteiset menot</u>				
Hankintameno 1.1.	4 353	4 002		
Lisäykset	92	366		
Vähennykset	-71	-16		
Hankintameno 31.12.	4 374	4 353		
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	-3 909	-3 733		
Luovutusten kertyneet poistot	71	3		
Tilikauden poisto	-137	-180		
Kertyneet poistot 31.12.	-3 975	-3 909		
Kirjanpitoarvo 31.12.	399	443		

7 Aineelliset hyödykkeet

	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
<u>Maa- ja vesialueet, liittymismaksut</u>				
Hankintameno 1.1.	1 264	1 378	115	170
Luovutukset	-1 037	-114	0	-55
Hankintameno 31.12.	227	1 264	115	115
Kirjanpitoarvo 31.12.	227	1 264	115	115
<u>Rakennukset ja rakennelmat</u>				
Hankintameno 1.1.	21 708	24 973	0	0
Lisäykset	0	4 887	0	0
Luovutukset	-21 621	-8 153	0	0
Hankintameno 31.12.	87	21 708	0	0
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1	-6 514	-9 521	0	0
Vähennysten/luovutusten kertyneet poistot	6 445	3 725	0	0
Tilikauden poisto	-7	-719	0	0
Kertyneet poistot 31.12.	-76	-6 514	0	0
Kirjanpitoarvo 31.12.	10	15 193	0	0
<u>Koneet ja kalusto</u>				
Hankintameno 1.1.	11 091	11 830	261	262
Lisäykset	1 421	1 381	369	107
Lisäys, uudet tytäryhtiöt	206	117	0	0
Väh. Yrit sis siirrosta	0	-21	0	0
Vähennykset	-1 674	-2 216	-109	-108
Hankintameno 31.12.	11 044	11 091	521	261
Kertyneet poistot ja arvonalennukset	-7 708	-8 424	-122	-138
Kertyneet poistot, uudet tytäryhtiöt	-206	-22	0	0
Tilikauden poisto	-1 144	-903	-277	-39
Luovutusten kertyneet poistot	1 036	1 640	77	55
Kertyneet poistot 31.12.	-8 023	-7 708	-323	-122
Kirjanpitoarvo 31.12.	3 021	3 383	199	139
<u>Muut aineelliset hyödykkeet</u>				
Hankintameno 1.1.	367	367	347	347
Lisäykset/vähennykset	5			
Hankintameno 31.12.	372	367	347	347

SUOMEN KUNTALIITTO

8 Sijoitukset	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Hankintameno 1.1.	38 094	37 402	77 254	73 536
Lisäykset	82	2 261	23 541	6 050
Vähennykset	-35 373	-1 570	-60 360	-2 332
Hankintameno 31.12.	2 802	38 094	40 435	77 254

8.1 Kuntaliiton tytäryhtiöosakkeet

	Kpl	Konsernin omistus-osuus %
KL-Kuntahankinnat Oy, Helsinki	2 500	100 %
Kuntaliitto Holding Oy, Helsinki	338 280	100 %

8.2 Omistukset konserniyrityksissä

	Kpl	Omistus-osuus %
Kuntaliitto Holding Oy tytäryhtiöt:		
Kuntaliitto Palvelut Oy, Helsinki	2500	100 %
KL-Tarkastuspalvelut Oy, Helsinki	4	100 %
Kunta-Efeko Oy, Helsinki	1 000	100 %
KL-Kustannus Oy, Helsinki	100	100 %
FCG Finnish Consulting Group Oy, Helsinki	18 480 538	100 %
FCG Finnish Consulting Group Oy tytäryhtiöt:		
FCG Koulutus Oy		100 %
FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy		100 %
FCG Konsultointi Oy		100 %
FCG International Oy		100 %
FCG International Danismanlik Hizmetleri Limited Sirketi, Turkki		100 %
FCG City Portal Oy		80 %
FCG-Datawell Oy		100 %
Datawell Ab, Ruotsi		100 %
Nirvaco AS, Norja		100 %
FCG-Kuntarekry Oy, Helsinki		100 %
DRG Medical Systems Oy		100 %
FCG SIPU International AB, Ruotsi		100 %
SIPU AB, Ruotsi		60 %
Oma pääoma 31.8.2016	24 324	
Tulos 1.9.2015-31.8.2016	-27,11	
FCG Anzdec Ltd, Uusi Seelanti		100 %
FCG Oü Invicta, Viro		100 %
Finnish Consulting Group SRL, Romania		100 %
POVVIK AD		100 %
LLC Finnish Consulting Group, Ukraina		100 %
FCG Swedish Consulting AB, Ruotsi		100 %
Orgut Consulting AB, Ruotsi		100 %
Orgut Finland Oy		100 %
Orgut UK Ltd, Iso-Britannia		100 %
Orgut Consulting Ltd, Kenia		98 %
Finnish Consulting Group Asia Pte. Ltd, Singapore		100 %

8.3 Osuudet omistusyhteisyrityksissä

	Konsernin omistus-osuus %	Viimeksi laaditun tilinpäät mukainen oma pääoma	voitto/tappio
Oü Projektikeskus, Viro	27,3 %	2914	-1658
Kiinteistö Oy Södra Bergbacka	21,7 %	1442	-2
Gustavelund Oy	20,0 %	112	-184

SUOMEN KUNTALIITTO

VAIHTUVAT VASTAAVAT

9 Vaihto-omaisuus	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Aineet ja tarvikkeet				
Hankintameno 1.1.	151	333	102	96
Lisäys	5	6	0	6
Vähennys	-58	-188	-30	0
Hankintameno 31.12.	98	151	71	102

10 Lyhytaikaiset saamiset

10.1 Myyntisaamiset	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
	16 264	13 853	1 030	898
10.2 Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Myyntisaamiset	0	0	85	74
Muut saamiset	0	0	121	902
			206	976

10.3 Siirtosaamiset ja muut lyhytaikaiset saamiset

Muut lyhytaikaiset saamiset				
Kuntien maksuosuudet	1 787	35	1787	35
Muut	628	772	16	16
	2 415	807	1802	51

Lyhytaikaisten siirtosaamisten olennaiset erät

Projektirahoitus	8 331	7 134	526	159
Vuokrat	230	225	0	0
Palkkionpalautukset	32	32	32	32
Verosaamiset	284	237	0	0
Laskennallinen verosaaminen	53	59	0	0
Työttömyysvakuutuspalautus	37	51	37	51
Henkilöstöön liittyvät saamiset	448	443	66	55
Muut	996	447	94	57
	10 412	8 627	756	354

11 Rahoitusarvopaperit

Muut arvopaperit	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Kirjanpitoarvo 31.12.	61 425	56 044	56 248	54 635
Markkina-arvo	70 873	63 345	65 538	61 936
	9 449	7 301	9 290	7 301

Rahoitusarvopaperit sisältävät pääasiassa julkisen kaupankäynnin kohteena olevia rahastosijoituksia. Rahoitusarvopaperit arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuun tai sitä alempaan markkina-arvoon.

Taseen vastattavia koskevat liitetiedot (1000 €)

	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
12 Oman pääoman ja rahastojen muutokset				
Oman pääoman muutokset				
Peruspääoma 31.12.2015	16 819	16 819	16 819	16 819
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1. oikaisut ed.vuosien tulokseen	104 148	101 023	92 406	88 664
Muuntoeron muutos	-143	20	0	103
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	104 204	101 146	92 406	88 766
Tilikauden voitto (tappio)	-53 616	3 003	-37 212	3 640
Oma pääoma yhteensä	<u>67 407</u>	<u>120 967</u>	<u>72 013</u>	<u>109 225</u>
13 Pakolliset varaukset				
	2016	2015	2016	2015
Eläkevaraus	9 624	11 709	9 386	11 444
Muut pakolliset varaukset	29	29		
Eläkevaraukset ovat työnantajan maksamia lisäeläkkeitä varten sekä varautuminen eläkemenoperusteiseen maksuun	<u>9 653</u>	<u>11 738</u>		
14 VIERAS PÄÄOMA				
Vieraaseen pääomaan kuuluvat olennaiset erät				
	2016	2015	2016	2015
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Projektitoimintaan liittyvät ennakot	5 617	5 246	515	416
Velat saman konsernin yrityksille				
Ostovelat	0	0	517	1200
Muut velat			<u>14 222</u>	<u>0</u>
			14 739	
Siirtovelkojen olennaiset erät				
Lomapalkkavelka sos menoineen	8 422	8 518	3 103	2 962
Projektitoimintaan liittyvät velat	2 219	2 830	30	0
Verot	585	276	0	0
Muut siirtovelat	<u>1 202</u>	<u>1 145</u>	<u>485</u>	<u>329</u>
	12 428	12 769	3 618	3 292

**15 Kuntaliiton taseeseen sisältyvät KT
Kuntatyönantajien saatavat ja velat**

	Emoyhdistys	
	2016	2015
Lyhytaikaiset saatavat		
Myyntisaatavat	361	309
Muut saamiset	0	833
Maksuosuudet	1 787	35
Siirtosaamiset	165	140
	<hr/>	<hr/>
	2 314	1 317
Pakolliset varaukset, eläkevastuut	467	476
Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	86	41
Muut velat	970	84
Lomapalkkavelka sos menoineen	723	650
Siirtovelat, muut	67	67
	<hr/>	<hr/>
	2 314	1 317

16 Vakuudet ja vastuusitoumukset	Konserni		Emoyhdistys	
	2016	2015	2016	2015
Samaan konserniin kuuluvien yhtiöiden puolesta annettu vakuus				
Yrityskiinnitykset *	15001	15 001	0	0
*) annettu rahoituslimiitin ja pankkitakausten vakuudeksi				
Leasingvastuut	Konserni			
Leasingsopimusten maksamatta olevat määrät				
	2016	2015		
Erääntyy seuraavana vuonna	695	588		
Myöhemmin maksettavat	874	553		
Yhteensä	<hr/>	<hr/>		
	1 570	1 141		
Toimitilojen vuokravastuut				
Erääntyy seuraavana vuonna	2 979	2 840		
Myöhemmin maksettavat	17 123	16 803		
Yhteensä	<hr/>	<hr/>		
	20 103	19 643		
Koronvaihtosopimukset				
Käypä arvo	-37	-24		
Nimellisarvo	3525	2850		
Pitkäaikaiset lainat, jotka erääntyvät 5 vuoden jälkeen				
Velat saman konsernin yhteisölle	2 389	20 425		
Muut velat	0	0		
Korvausvastuu				
Gustavelund-kokoushotellirakennuksen peruskorjauskustannukset enintään 500 000 euroa ja 70% korjauskustannuksista.				
Kuntaliiton osuus 52,94%			265	
Kuntaliitto Palvelut Oy:n osuus 47,06%			<hr/>	
			235	
			<hr/>	
			500	

Lähipiiritapahtumia koskevat liitetiedot

Kuntaliitto-konsernin emoyhteisö on Suomen Kuntaliitto ry, jonka lähipiiriin kuuluvat yhteisöt ja säätiöt, joissa Suomen Kuntaliitto ry suoraan tai välillisesti käyttää määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa, liiton ja yhtiöiden hallitusten jäsenet ja varajäsenet, liiton valtuuston puheenjohtajisto, liiton ja yhtiöiden toimitusjohtajat, varatoimitusjohtajat, liiton hallintojohtaja sekä heidän perheenjäsenensä sekä sellaiset yhtiöt, yhdistykset tai säätiöt joissa em. lähipiiriin kuuluva henkilö käyttää määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa. Kaikki lähipiiriin kanssa tehdyt liiketoimet ovat olleet markkinaehtoisia.

Kunta-Efeko Oy:llä on FCG Finnish Consulting Group Oy:n kanssa sopimus, jossa FCG sitoutuu ostamaan Kunta-Efeko Oy:n henkilöstön työpanoksen ja vastineeksi vastaa näiden henkilöiden palkka-, toimitila- ja työvälinekustannuksista.

Konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot

Suomen Kuntaliitto ry:n konsernitilinpäätös säilytetään osoitteessa:
Toinen linja 14, 00530 Helsinki.

SUOMEN KUNTALIITTO

TULOSLASKELMA 1000 €

	Talousarvio 2016		2016		2015	
Varsinainen toiminta						
Kunnallinen edunvalvonta						
Tuotot		4 556		5 098		5 219
Kulut						
Henkilöstökulut	-12 837		-11 848		-13 438	
Poistot	-28		-31		-28	
Muut kulut	-13 625	-26 490	-168 815	-180 695	-13 570	-27 036
		<u>-21 934</u>		<u>-175 598</u>		<u>-21 817</u>
KT Kuntatyönantajat						
Tuotot		7 520		8 221		6 137
Kulut						
Henkilöstökulut	-4 150		-4 282		-3 911	
Poistot	0		-248		-11	
Muut kulut	-3 370	-7 520	-3 691	-8 221	-2 215	-6 137
		<u>0</u>		<u>0</u>		<u>0</u>
Kulujäämä		-21 934		-175 598		-21 817
Varainhankinta						
Tuotot		<u>18 928</u>		<u>18 943</u>		<u>18 928</u>
Kulujäämä		-3 006		-156 655		-2 889
Sijoitus- ja rahoitustoiminta						
Tuotot	3 461		121 106		9 928	
Kulut	-904	<u>2 557</u>	-1 664	<u>119 442</u>	-3 400	<u>6 528</u>
Tilikauden ali/ylijäämä		<u><u>-449</u></u>		<u><u>-37 212</u></u>		<u><u>3 640</u></u>

SUOMEN KUNTALIITTO**KÄYTETYT TOSITELAJIT JA -NUMEROT 2016**

TOSITELAJI

2 OSTOLASKUT	Aditron pilvipalvelussa
3 MYYNTILASKUT	Aditron pilvipalvelussa
4 PALKAT	paperitositteet
5 PALKKIOT	paperitositteet
6 PANKKITOSITTEET	paperitositteet
8 MUISTIOTOSITTEET, TILISIIRROT	paperitositteet
9 SISÄISET MUISTIOT	paperitositteet
12 OSTOMAKSUT	paperitositteet
13 MYYNTISUORITUKSET	paperitositteet
14 KORTTIMAKSUTOSITTEET	paperitositteet
15 TRAVEL	Aditron pilvipalvelussa
20 BRYSELIN TOIMISTO	paperitositteet

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

PÄIVÄKIRJA	Aditron pilvipalvelussa
PÄÄKIRJA	Aditron pilvipalvelussa
TILINPÄÄTÖS TILIKAUDELTA	sähköisenä tiedostona
MYYNTIRESKONTRA TIETOKONETULOSTEINA	Aditron pilvipalvelussa
OSTORESKONTRA TIETOKONETULOSTEINA	Aditron pilvipalvelussa
PALKKAKIRJANPITO	paperitulosteina
PALKKIOKKIRJANPITO	paperitulosteina
KÄYTTÖOMAISUUS	Aditron pilvipalvelussa

SUOMEN KUNTALIITTO**TILINPÄÄTÖKSEN JA TOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET**

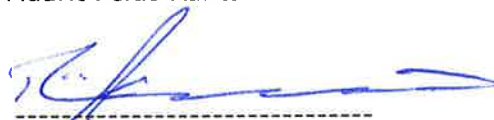
SUOMEN KUNTALIITTO RY:N HALLITUS

Helsingissä 27. päivänä huhtikuuta 2017

Sirpa Paatero
hallituksen puheenjohtajaMarkku Andersson
I hallituksen varapuheenjohtajaTapani Tölli
II hallituksen varapuheenjohtaja

Lasse Hautala

Maarit Feldt-Ranta

Toimi Kankaanniemi

Martti Korhonen

Minerva Krohn

Tapani Mäkinen

Kaisa Raatikainen

Sari Rautio

Joona Räsänen

Pekka Salmi

Anne Snellman

Taru Tujunen

Jari Koskinen
Toimitusjohtaja**TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ**

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 27. päivänä huhtikuuta 2017

KPMG Oy Ab
TilintarkastusyhteisöHeidi Vierros
KHT

Tilintarkastuskertomus

Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenille

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Suomen Kuntaliitto ry:n (y-tunnus 0926151-4) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että yhdistyksen taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia yhdistyksestä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonamme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan yhdistyksen ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhdistys tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää

havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhdistyksen tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhdistyksen tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonamme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhdistys tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistä, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntonne ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatioissa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallituksen jäsenille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsingissä 27. huhtikuuta 2017

KPMG OY AB

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Heidi Vierros', written over a faint, illegible stamp or background.

Heidi Vierros
KHT

Suomen Kuntaliitto

Vuosikertomus 2016

1. TEEMME KUNTIEN JA MAAKUNTIEN KANSSA KESTÄVÄÄ TULEVAISUUTTA	2
2. KUNTALIITTO LYHYESTI.....	2
3. TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2016	3
4. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS SEKÄ TOIMINNAN JA TALOUDEN KEHITYSSUUNTA 2016	4
5. STRATEGISEN ASIAKASTUTKIMUKSEN TULOKSET VUONNA 2016	7
6. KUNTALIITON STRATEGIA 2017–2021	9
7. KUNTALIITON TOIMINTA JA TULOKSET VUONNA 2016 ERI TEEMOISSA	12
8. KUNTALIITON ORGANISAATIO	23
9. KUNTALIITTO-KONSERNI	24
10. KUNTALIITON PÄÄTÖKSENTEKO.....	27

1. TEEMME KUNTIEN JA MAAKUNTIEN KANSSA KESTÄVÄÄ TULEVAISUUTTA

Edunvalvonnalla

Edunvalvontamme lähtökohta on turvata kunta-alalle riittävät toimintaedellytykset ja resurssit tuottaa laadukkaita palveluita asukkailleen sekä edistää alueensa elinvoimaa. Olemme vahva yhteiskunnallinen vaikuttaja, joka on askeleen edellä vaikuttamassa kansalliseen ja kansainväliseen päätöksentekoon ministeriöissä, eduskunnassa ja Euroopan unionissa.

Kehittämällä

Kuntaliiton tutkimus- ja kehittämistoiminnan tehtävänä on edistää kuntien ja koko kunta-alan uudistumista. Haluamme olla luomassa edellytyksiä kuntien kestävälle ja tulokselliselle uudistumiselle sekä elinvoimaisuuden ja kuntalaisten hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistamiselle.

Tarjoamalla palveluja

Tarjoamme monialaiseen osaamiseen perustuvia asiantuntija- ja tietopalveluja sekä koostamismahdollisuuksia kunnille ja kuntataustaisille yhteisöille.

2. KUNTALIITTO LYHYESTI

Suomen Kuntaliitto on toimialansa edunvalvoja, kehittäjäkumppani sekä korkeatasoisten asiantuntija- ja tietopalvelujen tarjoaja. Kuntaliiton jäseniä ovat Suomen kunnat ja kaupungit. Toiminnassamme ovat mukana myös maakuntien liitot, sairaanhoitopiirit, muut kuntayhtymät sekä kuntataustaiset osakeyhtiöt. Perustehtävämme on tehdä kuntien ja maakuntien kanssa kestävää tulevaisuutta.

Vahvuutenamme on monialainen osaaminen sekä kuntien ja alueiden toiminnan kokonaisnäkemys. Kuntaliiton toiminnan lähtökohtana on itsehallinnon ja elinvoimaisuuden sekä asukkaiden hyvinvoinnin ja demokratian vahvistaminen.

Visiomme **Onnistuva Suomi tehdään lähellä** viittaa siihen, että kestävät ratkaisut hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi syntyvät parhaiten päätöksinä ja tekoina alhaalta ylöspäin paikallisyhteisöissä, kunnissa, kaupungeissa, kaupunkiseuduilla ja maakunnissa - kunkin omista lähtökohdista ja toimintaympäristön ominaispiirteistä käsin.

Tavoittelemme sitä, että kunnat, alueet ja Kuntaliitto toimisivat ennakoivasti ja olisivat siten kehityksessä **askeleen edellä**, rakentaisivat **yhteistyötä yli rajojen** sekä toimisivat **uudistavan kulttuurin** edistämiseksi.

3. TOIMITUSJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2016

Epävarmuudessa valmistelun vuosi

Vuosi 2016 tullaan muistamaan kunta-alalla ja Suomen julkisella sektorilla epävarmuudessa valmistelun vuotena. Sote- ja maakuntauudistuksen valmistelu eri vaiheineen väritti vuoden teemoja ja työtä Kuntaliitossa ja luonnollisesti koko julkisella sektorilla ja kunta-alalla. Kuntaliittolaiset ovat olleet kädet täynnä töitä reformiin liittyvissä edunvalvontatehtävissä, kunnille ja maakunnille tarjottavan muutostuen suunnittelussa ja toteuttamisessa sekä teemaan liittyvissä kehittämisprojekteissa ja verkostoissa.

Sote- ja maakuntauudistuksen keskeisimmästä lakipaketista annettiin vuonna 2016 yli 700 lausuntoa. Lausunnonantajat etenkin kuntasektorilta käyttivät runsaasti aikaa ja asiantuntemusta lakiluonnosten arviointiin. Kuntaliitto laati oman lausuntonsa vuorovaikutuksessa kuntakentän kanssa. Voidaankin sanoa, että Kuntaliiton ja kuntakentän yhteinen viesti liittyen sote- ja maakuntauudistukseen oli hyvin selkeä: uudistuksen tavoitteita kannatetaan laajasti, mutta keinoissa niiden saavuttamiseen on vielä parantamisen varaa.

Uudistuksessa, sen toteuttamisessa ja aikataulussa on vielä useita suuria asioita sekä yksityiskohtia ratkaistavaksi. On muistettava, että uudistuksessa on kyse pidemmän ajan kehityskulkusta, jossa moniin asioihin voidaan ja pitää vielä vaikuttaa. Työ jatkuu.

Kuntaliiton uusi strategia valmisteltiin, Kuntasäätiö perustettiin

Sote- ja maakuntauudistuksen myötä myös Kuntaliiton rooli muuttuu tavalla tai toisella. Yhdessä henkilöstömme ja jäsentemme kanssa työstetty Kuntaliiton uusi strategia hyväksyttiin valtuustossamme 24.11.2016. Strategia antaa Kuntaliitolle yhteisen tulevaisuuden suunnan muutosten keskellä.

Tahtotilamme kiteytyi visioksi ”Onnistuva Suomi tehdään lähellä”. Visio viittaa siihen, että Suomi onnistuu vain alhaalta ylöspäin tapahtuvan kehityksen kautta. Etenkin nyt, kun elämme monimutkaisessa ja epävarmassa toimintaympäristössä, tulisi uskaltaa joustavoittaa hierarkioita, normeja ja sääntöjä.

Onnistuvan Suomen visiossamme valtion makrotasoinen ohjaus jättää liikkumavaraa paikallisiin olosuhteisiin perustuvalla harkinnalla, kehittämiselle ja innovaatioille.

Osana vuoden 2016 strategiatyötämme käynnistimme myös kuntien ja uusien maakuntien mahdollisen yhteisen järjestön selvitystyön yhdessä kuntien, maakuntien liittojen, sairaanhoitopiirien ja muiden toimijoiden kanssa. Mahdollisen yhteisen järjestön selvitys- ja valmistelutyötä jatketaan eri vaiheineen vuosien 2017–2018 aikana.

Vuonna 2016 perustettiin myös Kuntaliiton valtuuston päätöksellä Suomen kuntasäätiö, joka toimii tiiviissä yhteistyössä Kuntaliiton kanssa. Säätiön pääomaksi siirrettiin Kuntaliiton sijoitusvarallisuutta sekä Kuntatalo Oy:n osakekanta. Säätiön pääoma on hieman yli 150 miljoonaa euroa.

Säätiö toteuttaa tehtävänsä sijoittamansa pääoman tuotolla. Säätiön perustehtävänä on edistää kuntien elinvoimaisuutta, demokratiaa ja muita pyrkimyksiä sekä vahvistaa kunnallista itsehallintoa. Säätiö tukee Kuntaliittoa mm. tarjoamalla sille Kuntatalon toimitilat vastikkeetta.

Kokonaisuus ratkaisee

Tulevaisuuden kunnat ja maakunnat tulevat olemaan voimakkaasti riippuvaisia toisistaan. Ne muodostavat yhdessä kokonaisuuksia, jotka osin kilpailevat keskenään kansallisesti, mutta myös kansallisvaltioiden rajat ylittävästi muiden vastaavien alueiden kanssa. Niillä alueilla, joissa kyetään muodostamaan muutoksia ennakkoivaa ja yhteiseen maaliin pelaavia kokonaisuuksia, on menestyksen avaimet käsissään. Kuntien ja maakuntien keskinäiseen kilpailuun keskittymiseen ei liene yhdelläkään alueella varaa.

Pidetään me kunta-alalla huolta siitä, että Suomi onnistuu muutosten tuulten keskellä, sillä kuten visiomme viestittää: onnistuva Suomi tehdään lähellä.

Jari Koskinen

toimitusjohtaja
Suomen Kuntaliitto

4. TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOS SEKÄ TOIMINNAN JA TALOUDEN KEHITYSSUUNTA 2016

Maailma, Suomi ja Suomen kunnat ovat keskellä suuria siirtymiä. Toimintaympäristö näyttää epävarmempalta, epäjatkuvalta ja sumuisemmalta kuin kenties koskaan elinaikanamme. Todennäköisesti elämme uuden aikakauden murrosvaihetta, jota tulevaisuuden tutkijat kutsuvat usein älykkään teknologian aikakaudeksi. Edellinen aikakausi, ns. informaatioteknologian aikakausi, on tullut päätepisteeseensä. Sen päätti finanssikriisi ja lama. Samalla edelleen käynnissä on suomalaisen yhteiskunnan jo pitkään jatkunut rakennemuutos, joka näkyy elinkeinorakenteen muutoksina, kaupungistumisena, ikääntymiskehityksenä sekä matalana syntyvyytenä.

Epävarmuuden ohella murroskausi tarjoaa myös lukuisia mahdollisuuksia mikäli niihin osataan tarttua. Kunta-alaan liittyviä mahdollisuuksia tarjoavat nyt ja tulevaisuudessa mm. älykäs hyvinvointi- ja terveys-teknologia ja oppimisympäristöt, kiertotalous, kokeilukulttuurin kehittäminen, älykäs kaupunkikehitys, etä-palvelut, elämäntapojen ja -arvojen muutokset, uudet osallisuuden ja demokratian muodot ja niin edelleen.

Sote- ja maakuntauudistus – toimiva kokonaisuus ja hallittu muutos tavoitteenamme

Kuntien toimintaympäristöä muuttaa voimakkaasti sote- ja maakuntauudistus, joka on maamme historian suurin julkisen hallinnon reformi. Muutos koskettaa kaikkien kansalaisten palveluja sekä satojen tuhansien ihmisten työtä. Muutos on merkittävä tulevaisuuden kunnan roolin ja tehtävien näkökulmasta sekä luonnollisesti sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen, ohjauksen ja verotuksen näkökulmasta.

Kuntaliiton tavoitteena on vaikuttaa siihen, että sote- ja maakuntauudistuksen myötä syntyy toiminnallisesti yhtenäinen kunta- ja maakuntakenttä, joka toimii yhteisten kuntalaisten, yritysten ja muiden yhteisöjen parhaaksi sekä paikallisen ja alueellisen itsehallinnon periaatteiden mukaisesti.

Kuntaliitto on Paras-hankkeen, kuntauudistuksen sekä nyt vireillä olevan sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä korostanut, että koska olosuhteet poikkeavat voimakkaasti maan eri osissa, lainsäädännön tulisi antaa joustoa alueellisesti eriytyneisiin ratkaisuihin esimerkiksi suurilla kaupunkiseuduilla ja harvaan asutuilla alueilla. Tämä näkökulma on tärkeä myös vireillä olevassa uudistuksessa.

Näkemyksemme mukaan maakuntien itsehallinnon tulee olla todellista. Maakuntien valtioneuvoston tulee keskittyä makrotasoiin, poliittisesti strategisiin kysymyksiin ja jättää maakuntien päätös- ja harkintavallalle riittävästi toimintaedellytyksiä.

Sote- ja maakuntauudistuksessa on myös muodostettava rakenteita, joilla turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön tosiasialliset mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan.

Tulevaisuuden kunta on tekemisen kysymys

Kunta luo itse tulevaisuuttaan: se muokkaa toimintoillaan, teoillaan ja valinnoillaan toimintaympäristöään ja sen kehitystä. Kunnan tulevaisuus on monin tavoin avoin ja sen roolit sekä toimintatavat ovat muuttumassa. Jokaisessa kunnassa on vahvuuksia ja ominaisuuksia menestyvän kunnan tulevaisuuteen. Keskeistä on löytää itselle oikeat painopisteet ja sopivat toimintatavat. Menestyminen edellyttää omien vahvuksien löytämistä sekä strategista ja pitkäjänteistä päätöksentekoa.

Kuntaliitto hahmotti vuonna 2016 tulevaisuuden kunnalle seitsemän erilaista roolia:

1. Sivistysrooli
2. Hyvinvointirooli
3. Osallisuus- ja yhteisörooli
4. Elinkeino- ja työllisyysrooli
5. Elinympäristörooli
6. Itsehallintorooli
7. Kehittäjä- ja kumppanirooli

Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä ja kuntien toimintakentän muuttuessa muuttuvat myös kuntien toiminta, johtamiskäytännöt ja -rakenteet, osallisuusmallit ja -keinot, kumppanuuden tavat ja tehtäviin liittyvät toimintatavat.

Uudistuksen myötä kunnan ja maakunnan välille syntyy yhdyspinta. Asiakkaat, kuntalaiset, ovat tulevaisuudessakin samat sekä kunnalle että maakunnalle. Samoin yhteiset, toimintoja läpikäyvät prosessit – elinvoima, osallisuus sekä hyvinvointi ja terveys – ovat yhteiset. Kuntien ja maakunnan yhteistyön tarve on ilmeinen. Kuntien ja maakuntien neuvottelumenettelylle ja yhdyspintayhteistyölle on syytä luoda jo alusta saakka hyvät edellytykset ja käytännöt.

Kuntaliitto oli aktiivisesti mukana Tulevaisuuden kunta -kärkihankkeen parlamentaarisen sekä asiantuntijatyöryhmän työssä vuonna 2016. Lisäksi jatkettiin Kunnat 2021 -kehitysohjelman sekä sote- ja maakuntauudistuksen muutostuen toimintaa, jotka muodostavat moninaisia tukirakenteita ja -projekteja kunnille ja alueille.

Kuntatalous: hallituskauden kuntatalouden tasapainottamistavoite lähenee

Kuntien ja kuntayhtymien vuoden 2016 tilinpäätösarviot osoittavat kuntatalouden etenevän hyvään suuntaan. Samalla lähivuosien tulopohjamuutokset kuntataloudessa vaativat tarkkaa taloudenpitoa.

Kuntasektorin menot kasvoivat maltillisesti koko maassa, keskimäärin 1,3 prosenttiyksikköä. Vuoden 2016 tilikauden tulos parani ennakoarvion mukaan lähes puoli miljardia euroa. Tilikauden tulos oli kuitenkin negatiivinen 111 kunnassa, yhteensä 0,2 miljardia euroa. Kuntatalouden rahoituksellista tasapainoa kuvaava toiminnan ja investoinnin rahavirta parani puoli miljardia euroa. Lainakanta nousi 18 miljardiin euroon ja velkaantumisen kasvu hidastui 3,6 prosenttiin. Negatiivisen vuosikatteen eli niin sanotun ”syömävelan” osuus kuntien lainakannan muutoksesta on erittäin pieni, vuosina 2000–2016 se on ollut viiden prosentin luokkaa.

Kuntien ja kuntayhtymien talouden tasapainottamistoimet ovat tuottaneet tulosta ja kuntatalous lähenee nykyisen hallituskauden kuntatalouden tasapainottamistavoitetta. Hallituksen parin vuoden takaisissa ennusteissa kuntasektorin velan arvioitiin nousevan kolme miljardia nyt toteutunutta suuremmaksi. Lisäksi toiminnan ja investoinnin rahavirran ennakoitiin painuvan raskaasti negatiiviseksi. Tämä ennuste ei toteutunut, mutta edessä on sen sijaan tiukempi taloustilanne johtuen valtionosuuksien ja verotulojen heikkenemisestä.

Tasapainoisen talouden taustalla maltillinen menokehitys ja parantuneet tulot

Kuntatalouden parantumisen taustalla löytyy maltillinen menokehitys, joka johtuu muun muassa kuntien ja kuntayhtymien henkilöstökulujen sopeuttamisesta, sekä vähäisestä kustannustason kasvusta kuntapalveluissa.

Kuntien ja kuntayhtymien tulot lisääntyivät erityisesti kasvaneiden valtionosuuksien kautta. Vuoden 2016 valtionosuuksissa kompensoitiin kuntien veroperustemuutoksista johtuvia veromenetyksiä 260 miljoonaa euroa ja lisäksi kunnat saivat 270 miljoonaa euroa valtionosuuksia kuntien ja valtion välisen kustannusjaon

tarkistuksen seurauksena. Kuntien verotulot 2016 kasvoivat maltillisesti koko maan tasolla yhteensä 1,4 prosenttia, eli 300 miljoonaa euroa. Vaimeaa kehitystä selittää muun muassa kuntien korotetun yhteisö-veron jako-osuuden poistuminen.

Nyt on ensisijaisen tärkeää, että kuntatalouden hyvää kehitystä ei katkaista vaan annetaan talouden edetä hallitusohjelman mukaisesti kohtaamaan tulevaisuuden kasvun ja mm. korjausvelan tuomat haasteet.

Tietolaatikko: Verkostoituva Kuntaliitto

Verkostoituminen on välttämätöntä nykypäivän toimintaympäristössä. Mitä kompleksisemmaksi toimintaympäristö muuttuu, sitä enemmän tarvitsemme toisiamme arkipäivän haasteiden ratkaisemisessa. Kuntaliitossa on panostettu verkostomaisen toiminnan vahvistamiseen kehittämällä ja ottamalla käyttöön Kuntaliiton verkostomalli. Kuntaliiton strategiset asiakastutkimukset osoittavat, että verkostomaista toimintaa pidetään jo yhtenä onnistuneimmista Kuntaliiton toiminnan osa-alueista.

Tavoittelemme verkostoilla entistä parempaa

- vuoropuhelua jäsentemme kanssa,
- vaikuttavuutta sidosryhmätyöhön ja kunta-alan ydinkysymyksiin sekä
- tehokkuutta ydinprosesseihimme: edunvalvontaan, kehittämiseen ja palveluihin.

Verkostotoiminnalla voimme lisätä toimintamme kuntalähtöisyyttä sekä luoda uutta kehittävää yhteistyötä erilaisten kuntien, toimialojen ja toimijoiden kanssa. Verkostot toimivat myös erilaisten asioiden ja ilmiöiden esiin nostajina. Näitä nousemassa olevia asioita voimme hyödyntää mm. kuntien edunvalvonnassa ja kehittämisessä sekä yleisesti kansallisessa keskustelussa.

Kuntaliitolla on yli 90 verkostoa verkostosalkussaan. Niissä on noin 6 000 henkilöjäsentä. Kuntaliiton verkostomalliin kuuluu, että verkostoistamme priorisoidaan vuosittain strategiset verkostot. Vuoden 2016 strategiset verkostot olivat:

- **Kuntajohtajien ryhmä 44, Sote-valmistelijoiden verkosto** sekä **Svenska reformgruppen**, joita hyödynnettiin suunnitelmallisesti sote- ja maakutauudistuksen edunvalvonnassa sekä liiton toiminnan suuntaamisessa.
- **Kuntaliiton demokratiaverkosto**, jonka puitteissa kehitettiin alueellisen demokratian ja osallisuuden näkökulmaa osana sote- ja maakuntauudistusta. Demokratiaverkoston toiminnassa kehitettiin myös monikulttuurisuuteen liittyvää teema-alueita.
- Aktiivinen osallistuminen **Kansalliseen ennakoitiverkostoon (KEV)**, jonka tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnettiin Kuntaliiton sisäisessä ja ulkoisessa ennakoitityössä.

5. STRATEGISEN ASIAKASTUTKIMUKSEN TULOKSET VUONNA 2016

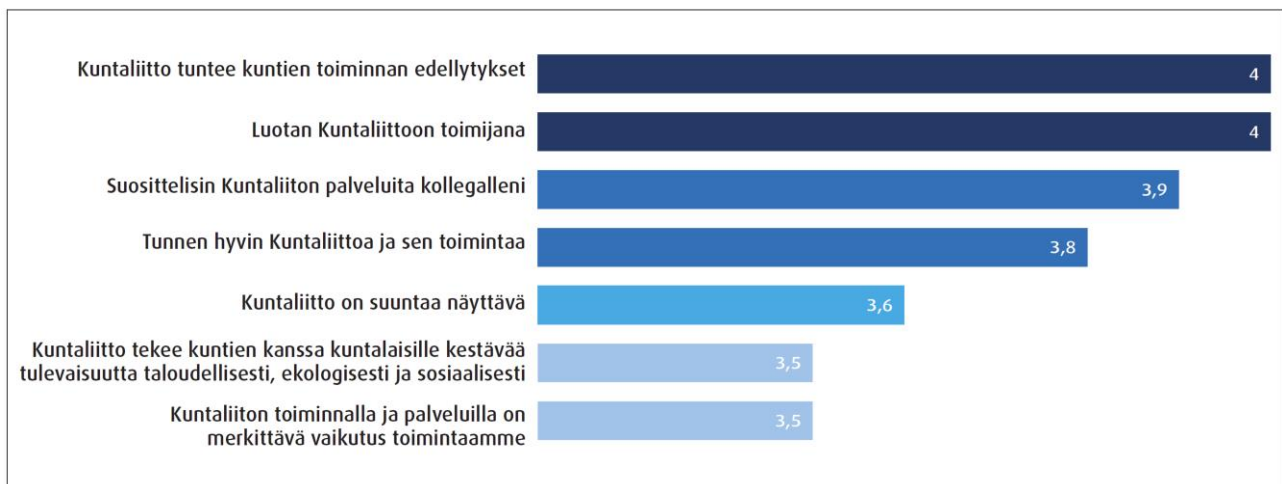
Kuntaliitto teetti marraskuussa 2016 asiakastutkimuksen, jonka käytännön toteutuksesta vastasi Innolink Research Oy. Tutkimus tehtiin samassa formaatissa nyt kolmatta kertaa.

Tutkimuksen tarkoituksena on mitata Kuntaliiton asiakkaiden tyytyväisyyttä Kuntaliiton toimintaan ja palveluihin sen strategiaan perustuvilla mittareilla. Tutkimus toteutettiin puhelinhaastatteluilla ja internetkyselyinä. Tutkimus perustuu yhteensä 456 vastaukseen.

Kuntaliitto haluaa olla luotettava toimija ja tuntea hyvin kuntien toiminnan edellytykset. Näitä asioita kuvaavat mittarit ovat tutkimuksen mukaan erinomaisella tasolla. Kuntaliiton panostus verkostomaiseen toimintaan on ollut myös onnistunutta. Kuntien odotukset Kuntaliiton edunvalvontaa kohtaan ovat erittäin korkealla. Tämä näkyy arvioissa edunvalvonnan onnistuneisuutta kuvaavissa arvioissa.

80 % vastaajista arvioi Kuntaliiton tuntevan hyvin kuntien toiminnan edellytykset

Tutkimustulosten mukaan hiukan yli 80 prosenttia vastaajista (keskiarvo väittämälle 4,0) arvioi, että Kuntaliitto tuntee kuntien toiminnan edellytykset hyvin. Myös kuntaliiton toiminnan luotettavuus on erinomaisella tasolla.

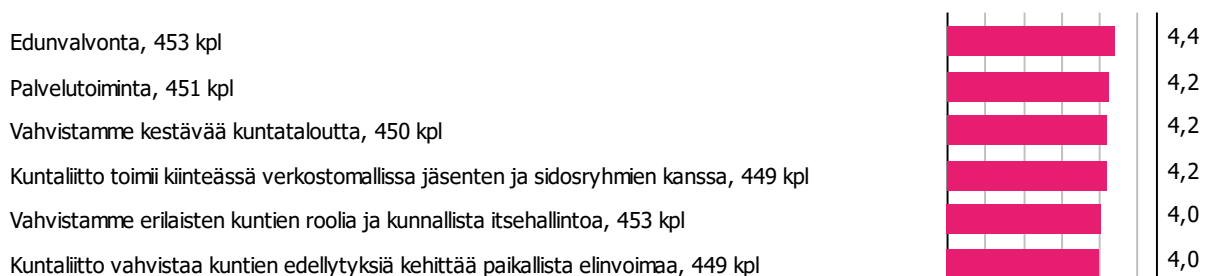

Kuva 1: Arvioi seuraavia kriteerejä (asteikko: 1=täysin eri mieltä ... 5=täysin samaa mieltä)

Lähes kaikki yllä arvioidut tekijät ovat kehittyneet positiivisesti tai vähintäänkin pysyneet ennallaan edellismittaukseen verrattuna. Erityisesti Kuntaliiton tunnettuus on lisääntynyt; nyt 68 prosenttia arvioi tuntevansa kuntaliiton toimintaa melko tai erittäin hyvin, kun vuotta aiemmin vastaava osuus oli 51 prosenttia.

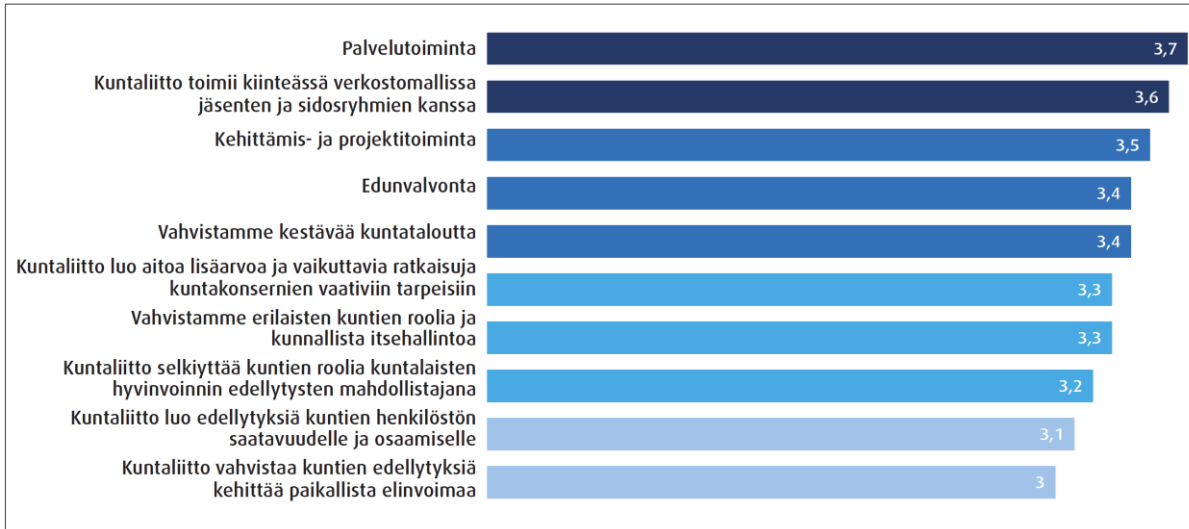
Parhaimmat onnistumiset liiton palvelutoiminnassa ja verkostomallissa – edunvalvonnassa odotukset korkeimmalla

Kuntaliiton jäseniltä ja asiakkailta kysyttiin, miten merkittävänä he pitävät Kuntaliiton eri palvelualueita. Kuvaan on rajattu mukaan vastaajien tärkeimpinä pitämiä tekijöitä. Edunvalvonta saa keskiarvoksi 4,4 (asteikko 1-5), seuraavaksi tärkeimmät on palvelutoiminta sekä kestävään kuntatalouden vahvistaminen ja verkostotoiminta.

Kuva 2: Toiminnan tärkeimmät tekijät (Asteikko: 1= ei lainkaan tärkeä ... 5=erittäin tärkeä)

Vastaajat kokevat Kuntaliiton onnistuneen parhaiten palvelutoiminnassa, verkostomallissa, kehittämis- ja projektitoiminnassa, edunvalvonnassa sekä kestäväen kuntatalouden vahvistamisessa.

Kuva 3: Toiminnan onnistuneimmat tekijät (Asteikko: 1=onnistunut erittäin huonosti ... 5=onnistunut erittäin hyvin)

Kokonaisarvosanaksi Kuntaliitto saa 3,7 (asteikko 1-5). 66 prosenttia vastaajista antoi Kuntaliitolle asteikon parhaita arvioita 4 tai 5. Kuntaliiton kokonaisarvosana on parantunut edellismittauksesta, jolloin kokonaisarvosanaksi muodostui 3,6.

Kuva 4: Sanapilvi: Millaisia odotuksia sinulla on Kuntaliitolle tulevaisuudessa?

6. KUNTALIITON STRATEGIA 2017–2021

Kuntaliiton strategia "Onnistuva Suomi tehdään lähellä" hyväksyttiin Kuntaliiton valtuustossa marraskuussa 2016. Strategia antaa Kuntaliiton toiminnalle ja päätöksenteolle yhteisen tulevaisuuden suunnan muutosten keskellä. Strategia on suunnattu valtuustokauden 2017-2021 ajalle. Strategiassa on hahmotettu toimintaympäristön muutosajureita, Kuntaliiton olemassaolon merkitystä nyt ja tulevaisuudessa sekä sitä, mitä liiton toiminnalla tavoitellaan. Kuntaliitto myös selvittää ja valmistelee uuden strategiansa pohjalta kuntien ja maakuntien mahdollisen yhteisen järjestön perustamista nykyistä toimintaa ja organisaatiota muuttamalla.

Kuva 5: Kuntaliiton strategia

Kuntaliitto tekee kuntien ja maakuntien kanssa kestävää tulevaisuutta

Kuntaliiton missio "Teemme kuntien ja maakuntien kanssa kestävää tulevaisuutta" viestii toiminnallisesti yhtenäisestä kuntien ja maakuntien muodostamasta kokonaisuudesta, joka mahdollisimman saumatta palvelisi tulevaisuudessa sekä kuntien että maakuntien yhteisiä asukkaita ja yhteisöjä.

Kestävän tulevaisuuden tekemisellä tarkoitamme sitä, että keskeinen tehtävämme on sovittaa yhteen erilaisten kuntien ja maakuntien tarpeisiin sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä ratkaisuja. Kestävyydellä tarkoitamme myös sukupolvet ylittävää oikeudenmukaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja asukkaiden yhdenvertaisuutta. Liiton toiminta perustuu vahvaan kumppanuuteen ja verkostomaiseen yhteistyöhön.

Visio: Onnistuva Suomi tehdään lähellä

"Onnistuva Suomi tehdään lähellä" viittaa siihen, että kestävät ratkaisut hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi syntyvät parhaiten tekoina alhaalta ylöspäin läheisyysperiaatteen mukaisesti paikallisyhteisöissä, kunnissa, kaupungeissa, kaupunkiseuduilla ja maakunnissa – kunkin omista lähtökohdista ja toimintaympäristön ominaispiirteistä käsin.

Kunnilla ja maakunnilla tulee olla riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset sekä vapaus tehtäviensä toteuttamiseen. Onnistuvan Suomen visiossa valtion makrotasoinen ohjaus jättää liikkumavaraa paikallisiin olosuhteisiin perustuvalle harkinnalle, kehittämiselle ja innovaatioille.

Asukkaiden mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lähellä oleviin asioihin on onnistuvan Suomen kivijalka. Onnistuvan Suomen kehityksen avaimet ovat meistä jokaisen käsissä: sekä pienillä että suurilla paikallisilla teoilla on merkitystä.

Onnistuva Suomi on jatkuvasti uudistuva, paikallisesti globaali, verkostoitunut ja älykkääseen teknologiaan nojaava hyvinvointiyhteiskunta. Älykäs teknologia ja tietoverkot vahvistavat paikallisuuden ja globalisaation yhteisvaikutuksia.

Painopisteet: Askeleen edellä - Yhteistyötä yli rajojen - Uudistava kulttuuri

Painopisteet ovat valintoja, joiden mukaisesti toimimalla voimme saada aikaan muutosta, joka johtaa kohti onnistuvan Suomen visiotamme.

Askeleen edellä

Ennakoiva edunvalvonta, kehittäminen ja palvelu tuottavat parhaan lisäarvon Kuntaliiton jäsenille. Siksi Kuntaliiton tavoitteena on vahvistaa ennakointikykyään kaikessa toiminnassa. Kuntaliitto tukee kuntia ja maakuntia muutoksen hallinnassa sekä ennakoinnissa. Edunvalvontamme keskeisenä tavoitteena on huolehtia proaktiivisesti siitä, että tulevaisuuden kunnilla on avainrooli elinvoiman, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäjinä.

Yhteistyötä yli rajojen

Kuntaliiton tavoitteena on, että kunnat ja maakunnat muodostavat asukkaiden ja yhteisöjen parhaaksi toimivan kokonaisuuden. Kuntaliitto haluaa edistää toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti. Myös Kuntaliiton sisällä vahvistetaan kuntien ja uusien maakuntien toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamme perustuu kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

Uudistava kulttuuri

Tulevat vuodet edellyttävät vahvaa muutoksen hallintaa kunnissa ja maakunnissa. Samalla Kuntaliitto haluaa tukea uudistavan ja kokeilevan toimintakulttuurin syntymistä, jonka kautta voidaan saavuttaa taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä. Samalla haluamme edistää jatkuvasti uudistavaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria myös Kuntaliitossa.

Tietolaatikko: Kuntaliiton edunvalvonnan myötävaikutuksena vuonna 2016:

Kuntatalousohjelmaan kirjatuissa toimita huomioitiin kuntien taloudellisia vaikutuksia, mikä osaltaan on turvannut kuntien taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Kilpailukykysovimuksen vaikutukset kuntatalouteen huomioitiin osittain. Veroperustemuutokset kompensoitiin kunnille, mutta palkansääjien maksukorotuksista aiheutuvia verotuottojen menetyksiä ei kompensoitu.

Kunnallisveron verokatto poistettiin vuosilta 2020 ja 2021.

Hankintalainsäädännön kokonaisuudistus saatiin direktiivitasolta kansalliseen lakiin.

Kuntien erikoissairaanhoidon liittyviä **valtionosuusvähennyksiä** peruttiin noin 25,5 miljoonan euron edestä vuonna 2017.

Uudessa kirjastolaissa luovuttiin yksityiskohtaisista henkilöstön kelpoisuus- ja koulutusarakennevaatimuksista.

Vuoden 2017 alusta voimaan tullut **nuorisolaki** vahvistaa kunnan itsenäistä vastuuta ja valtaa toteuttaa nuorisotyötä- ja politiikkaa paikallisiin olosuhteisiin ja nuorten tarpeisiin sopivalla tavalla.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoitusta korjattiin vuosina 2016 ja 2017 niin, että opetuksen järjestäjät saavat opetuksen järjestämisestä aiheutuneita kustannuksia vastaavan rahoituksen.

Oleskeluluvan saaneiden **turvapaikanhakijoiden** hallitsematonta muuttoa vastaanottokeskuksista kuntiin on kyetty hillitsemään kuntaansiirtymisprosesseja kehittämällä.

Sote-toimitilojen omaisuusjärjestelyjä koskeviin menettelyihin on saatu joustavuutta.

Kuntalakia muutettiin siten, ettei työterveyshuoltoon kuuluvaa sairaanhoitoa tarvitse yhtiöittää.

EU:n tietosuoja-asetus antaa kunnille enemmän liikkumavaraa.

EU:n arvonlisäverostrategia ei ennakkotiedoista huolimatta sisällä muutoksia julkisen sektorin asemaan.

Jätelain uudistustyöryhmässä on saatu nostetuksi keskusteluun jätehuollon kokonaisuuden kannalta olennaisia asioita ja mm. torjuttu eräiden hankintalain säädösten suora soveltaminen jätehuoltoon.

Tulevaisuuden kunta -kärkihankkeen parlamentaarisisessa työssä saatiin vahvasti esille kuntien näkemykset tiiviin verkostoyhteistyön myötä. Hankkeen asiantuntijaryhmän raporttiin sisältyy USO-verkostokuntien kanssa tehty etukäteisarviointi maakuntauudistuksen vaikutuksista kunnan tehtäviin ja toimintatapoihin.

Kunnista esille nousseet kunnan ja maakunnan **yhdyspintakysymykset** nostettiin keskiöön uudistusten valmistelussa.

Alueellisen hyvinvointikertomuksen valmistelussa on huomioitu tarve kunnan omalle hyvinvointityölle ja tuleva tarve kuntien ja maakuntien väliselle yhteistyölle.

Avoimen hallinnon toimintaohjelmassa on huomioitu kunnat hyvin ja kunnat ovat olleet aktiivisessa roolissa seuraavan toimintasuunnitelman laadinnassa.

Kuntalaisten **kielellisten oikeudet** huomioidaan sote- ja maakuntauudistuksessa.

Ruotsinkielisten kuntien edunvalvonta ja viestintä koottiin uuteen **Kommunorget.fi -verkkoalustaan**.

Kuntalainojen marginaalin korotusoikeutta koskeva erimielisyys pankkien ja kuntien välillä päättyi kuntien voittoon (taloudellinen intressi 12 milj. euroa).

Työvoima- ja yrityspalveluiden alueellisten kokeilujen eteneminen kokeilulakiesitykseksi, jonka mukaan kunnat vastaisivat kokeilualueilla valtion rahoittamien julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta kokeilun asiakaskohderyhmälle.

Kilpailuoikeudellista vahingonkorvausta koskeva sääntely saatiin direktiivitasolta kansalliseen lakiin, mikä turvaa kuntien mahdollisuudet saada vahingonkorvauksia esimerkiksi kartellitilanteissa.

Toimeentulotuen KELA-siirron lainsäädäntö toteutettiin riittävän kattavasti ja osa valtionosuusvähennyksistä (4 milj. €) siirrettiin toteutettavaksi myöhemmin vuosina.

Kuntien maksamille **valokopiointin tekijänoikeuskorvauksille** vuosille 2017-2019 ehdotettua korotusprosenttia saatiin pudotettua noin 66 prosenttia ja porrastettua useammalle vuodelle verrattuna siihen, mitä Kopion kopiointitukimuksen tulokset olisivat edellyttäneet.

Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteutuksessa huomioidaan paremmin kuntien toimintaympäristö.

Kuntien valtionosuuksien leikkaaminen kuntien ja valtion yhteisiin tietotekniikkahankkeisiin lopetettiin vuonna 2017.

Korjausavustusten käsittelyn siirtäminen kunnilta ARA:lle vähentää kuntien tehtäviä ja siten tuo säästöjä henkilöstömenoihin (arvio 3-5 milj. €).

Liikennekaarta täsmennettiin siten, että yksinoikeuden asettaminen joukkoliikennereiteille on edelleen mahdollista (ns. PSA-suojat), jolloin markkinaehtoisien joukkoliikenteen ei sallita kilpailla viranomaisten johtamalleen kilpailuttaman ja maksaman liikenteen kanssa samoista asiakkaista.

Pelastustoimen uudistushankkeen valmistelutyöryhmien puheenjohtajiksi onnistuttiin SM:n alkuperäisestä ehdotuksesta poiketen saamaan merkittävä määrä pelastuslaitosten edustajia.

Maankäyttöä, kestävien yhdyskuntien ja koko kunnan kehittämistä palvelevat **rakennusvalvonta ja ympäristönsuojelu** pysyvät maakuntauudistuksen myötäkin tulevaisuuden kunnassa.

Energiatsehokkuussopimuksia kaudelle 2017-2025 koskevat neuvottelut saatiin päätökseen työ- ja elinkeinoministeriötä edustaneen Energiaviraston kanssa. Sopimusneuvotteluissa oli alusta alkaen mukana myös kuntien edustajat. Lokakuussa järjestetyssä allekirjoitustilaisuudessa sopimukseen liittyi jo 16 kuntaa ja kuntayhtymää.

7. KUNTALIITON TOIMINTA JA TULOKSET VUONNA 2016 ERI TEEMOISSA

Tässä luvussa kuvataan otteita toimintamme kärjistä ja konkreettisista tuloksista vuoden 2016 aikana. Lisätietoja liiton toiminnasta laajemmin saa internetosoitteesta www.kuntaliitto.fi/kuntaliitto/toiminta-salkku.

Tarkastelu on jaoteltu seuraaviin kunta-alan ja Kuntaliiton toimintaa jäsentäviin teemoihin:

Läpileikkaavat teemat

- Sote- ja maakuntauudistuksen muutostuki
- ARTTU2-tutkimusohjelma
- Hankintalain valmistelun edunvalvonta

Demokratia, organisaatiot ja johtaminen

- Tulevaisuuden kunnan edunvalvonta
- Tulevaisuuden kunta (Kunnat 2021) -kehittämisohjelma
- Uuden sukupolven organisaatiot ja johtaminen (USO3) -verkostoprojekti
- Maakuntalain valmistelun edunvalvonta

Elinkeinot, kilpailukyky ja työllisyys

- Kasvupalvelut-kokonaisuuden edunvalvonta
- Työllisyyspoliittinen kuntakokeilu ja arviointi
- Kotouttamisen ja vastuiden määrittelyn edunvalvonta

Hyvinvointi ja osaaminen

- Sote-uudistuksen valmistelun edunvalvonta
- Arkeen voimaa -projekti
- Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin edunvalvonta
- Ammatillisen koulutuksen omistajaohjaus (OMA) -projekti

Palvelukehitys, kokeilutoiminta ja digitalisaatio

- Alueiden ja kuntien tietohallintoyhteistyöfoorumi AKUSTI
- KuntaKaPA
- Uskalla kokeilla -kehittämisohjelma

Talous

- Kuntatalousohjelma
- Kiky-sopimuksen edunvalvonta
- Muu talouteen liittyvä edunvalvonta

Yhdyskunta ja ympäristö

- Jätelain edunvalvonta
- Tonttutuotannon ja asuntorakentamisen lisäämiseen tähtäävät lainmuutokset

7.1 Läpileikkaavat teemat

Sote- ja maakuntauudistuksen muutostuki

Kuntaliitto tukee kuntia ja alueita sote- ja maakuntauudistuksen suunnittelussa ja toteutuksessa muun muassa tarjoamalla maksutonta matalan kynnyksen asiantuntijaneuvontaa. Muutostuen tavoitteena on tukea kuntia, kuntayhtymiä, alueita ja uudistusta suunnittelevia projektiorganisaatioita uudistuksen eri vaiheissa sekä lisätä vuoropuhelua kuntien, alueiden ja valtion välillä.

Muutostuen tavoitteena on myös nostaa esiin ja etsiä vastauksia siihen, miten yhteistyöprosessit ja maakuntien muodostaminen etenevät ja millaisia organisaatioiden muodostamiseen ja käynnistämiseen liittyviä ongelmia työssä kohdataan.

Muutostuki vuonna 2016 jaottui seuraaviin osa-alueisiin:

- Luotiin palvelujärjestelmä neuvontapalvelun antamiseksi (tukipyynnöt ja kysymykset keskitetyn palveluosoitteen muutostuki@kuntaliitto.fi kautta)
- Oppaat: "Rajapinnoilta yhdyspintoihin" -kehittämisaloite kuntien ja maakuntien yhteistyöstä, "Kuu-lethan sie minnuu" -kehittämisaloite asukasosallisuudesta sote- ja maakuntauudistuksessa, muutostuen verkkosivumuotoisia oppaita

- Uudistusklinit: Kuntaliiton asiantuntijat ja ministeriöiden edustajat vastaavat maakuntauudistusta, tulevaisuuden kuntia ja sote-palveluita koskeviin kysymyksiin Uudistusklinita-verkkovastaanotolla. Uudistusklinit lähetetään suorana lähetyksenä Kunta.tv:ssä erikseen ilmoitettuna ajankohtana. Vuonna 2016 uudistusklinita järjestettiin 3 kertaa. Tallenteet jo pidetyistä Uudistusklinita on katseltavissa Kunta.tv:ssä.
- Muut muutostuen muodot: Kuntaliitto edistää sote-valmistelijoiden keskinäistä verkostoitumista. Verkostoitumisen tarkoituksena on lisätä vuoropuhelua kuntien, alueiden ja valtion välillä. Kuntaliitto järjestää myös alueellisia ja kansallisia seminaareja uudistusta valmisteleville henkilöille. Sote- ja maakuntauudistuksen toimeenpanon alueellisen valmistelun tilanteet on kuvattu omilla internet-sivullaan. Sivulta löytyvät myös alueellisten valmistelijoiden keskeiset tiedot.

ARTTU2-tutkimusohjelma

ARTTU2-tutkimusohjelman avulla arvioidaan paitsi kunnissa toteutettavia ja kuntiin kohdistuvia uudistuksia myös Paras-hankkeen aikana suunniteltujen ja toteutettujen uudistusten pidempiaikaisia vaikutuksia kuntiin. Tutkimusohjelma ja sen eri osaprojektit tekevät näkyväksi myös sen, mitä toimenpiteitä kunnat ovat oma-aloitteisesti tehneet sopeutuakseen toimintaympäristön moninaiisiin muutoksiin.

Tutkimusohjelman avulla tuotetaan pitkäjänteistä ja systemaattista vertailutietoa paikalliseen ja kansalliseen päätöksentekoon ja johtamiseen. Tutkimustieto kuntia koskevien uudistusten vaikutuksista palvelee myös kunnallisen itsehallinnon kehittämistyötä. Tutkimusten toteuttajina ovat olleet keskeiset kuntatutkimusta tekevät yliopistotahot. Myös Kuntaliiton asiantuntijoita eri yksiköistä on osallistunut tutkimusten ja selvitysten tekemiseen.

ARTTU2-tutkimusohjelman puitteissa järjestettiin kaksi kuntaseminaaria (25.5. ja 16.12.) ja kaksi kuntien yhdyshenkilöiden tapaamista (4.2. ja 8.11.). ARTTU2-tutkimusohjelmassa valmistui vuoden 2016 aikana kaikkiaan 12 raporttia, jotka julkaistiin sarjassa "Uutta ARTTU2-ohjelmasta".

Julkaisut käsittelevät kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista, palveluverkkoja, kuntataloutta, luottamushenkilötyötä ja poliittista johtamista, kuntien monikeskussuutta, hyvinvoinnin edistämisen käsitteitä ja sisältöä, kuntatyöntekijöiden hyvinvointia ja johtamiskäytänteitä sekä reaaliaikaista uudistusten arviointia.

Hankintalain valmistelun edunvalvonta

EU:n uudet hankintadirektiivit annettiin v. 2014 ja niillä oli kahden vuoden voimaansaattamisaika. Kansallinen laki ei kuitenkaan ollut voimassa vielä 18.4.2016, minkä takia direktiivien välitön oikeusvaikutus oli huomioitava tehdyissä EU-kynnysarvot ylittävissä hankinnoissa. Kuntaliiton Julkisten hankintojen neuvontayksikkö informoi asiasta tehokkaasti hankintoja tekeville tahoille.

Hankintalaki eteni vihdoon kesäkuussa 2016 eduskunnan käsiteltäväksi. Annettu hallituksen esitys poikkesi kuitenkin merkittävästi TEM:n valmisteluryhmän mietinnöstä, joka oli valmisteltu edellisen hallituksen kaudella. Kunnille keskeisiä pykälä oli muutettu olennaisesti. Lisäksi esitys sisälsi kohtia, joita valmisteluryhmä ei ollut valmistellut.

Kuntaliitto oli kuultavana eri valiokunnissa yhteensä seitsemän kertaa. Lisäksi toimitettiin 11 kirjallista lausuntoa, lausumaa ja lisämateriaalia. Eduskuntakäsittelyn aikana korostettiin erityisesti ns. sidosyksikköhankintoihin liittyviä näkökohtia. Koska sääntelyn kiristämisestä ei käsiteltävänä olevassa esityksessä ollut riittävää vaikutusarviointia, Kuntaliitto pyrki tuomaan laajasti vaikutuksia esiin. Toisena keskeisenä edunvalvonnallisena kärkenä keskityttiin ehdotettuun hankintojen valvontaan. Intensiivisestä toiminnasta huolimatta sääntelyyn ei saatu kaikkia toivottuja muutoksia. Sidosyksikkösääntelyn osalta saavutuksina voidaan pitää jätehuollon erillistä siirtymäprosenttia (15%) vuodelle 2017 sekä avoimuusilmoituksen mekanismin täsmentämistä talousvaliokunnan mietinnössä.

Lisäksi Kuntaliitto oli yksi harvoista organisaatioista, jonka toimittamaan materiaaliin viitattiin nimenomaisesti eduskunnan käsittelyn eri vaiheissa.

7.2 Demokratia, organisaatiot ja johtaminen

Tulevaisuuden kunnan edunvalvonta

Tulevaisuuden kunta -hankkeessa määriteltiin parlamentaarisen valmistelun pohjalta visio tulevaisuuden kunnasta vuonna 2030. Parlamentaarisen työryhmän työstämiä skenaarioita ja visioita käytiin läpi kaikkiaan 12 sidosryhmätapaamisessa, joista Kuntaliiton verkostot olivat keskeisiä. Työryhmän raportissa skenaarioita tarkasteltiin erikseen suurten kaupunkien, kehyskuntien, seutukaupunkien sekä maaseutu- ja pienkuntien näkökulmasta.

Tulevaisuuden kunta -kärkihankkeen asiantuntijaryhmä kokosi vuonna 2016 maakuntauudistuksen vaikutuksia kunnan tehtäviin, rooleihin, tehtävien toteuttamiseen, rahoitukseen, henkilöstöön, osaamiseen, johtamiseen ja kuntademokratiaan. Tähän työhön sisältyi Kuntaliiton Uuden sukupolven organisaatiot ja johtaminen -projektikuntien kanssa tehty etukäteisarviointi siitä, miten maakuntauudistus vaikuttaa kunnan tehtäviin ja toimintatapoihin. Eri toimintaympäristöissä toimivien kuntien näkemykset on välitetty asiantuntijaryhmän työhön.

Tulevaisuuden kunta (Kunnat 2021) -kehittämishjelma

Ohjelman kautta kunnat saavat tukea roolinsa ja toimintansa kehittämiseen seuraavalla valtuustokaudella. Omista vahvuuksistaan ponnistavat kunnat kirkastavat tulevaisuuden kunnan eri rooleja ja tekoja. Kunnat kehittävät yhdessä uudenlaisia johtamis-, kumppanuus-, vuorovaikutus- sekä verkostomalleja ja jakavat hyviä käytäntöjä toisilleen. Kunnat saavat Kuntaliitolta sparrausapua ja uutta tietoa ennakointi-, strategia- ja tulevaisuustyöhön sekä uusien luottamushenkilöiden perehdyttämiseen. Tulevaisuuden kuntaan ja kunnan eri rooleihin liittyvä keskustelu on vilkastunut. Keskustelu on vilkasta myös sosiaalisessa mediassa. Ohjelman tuotoksia:

- Tulevaisuuden kunta -verkkoavoriihi, vastauksia yli 1500. Aineistoa on hyödynnetty asiantuntijapuheenvuoroissa ja materiaaleissa ja julkaisuissa.
- Tule tekemään tulevaisuuden kuntaa -julkaisu,
- Käynnistettiin Tulevaisuuden kunta -kirja yhdessä VM:n ja tutkijoiden kanssa.
- Kumppanuutta kuntien kanssa: esim. työpajoja ja asiantuntijapuheenvuoroja kuntien valtuustoseminaareissa ja muissa tilaisuuksissa, kuten Kuntaliiton maakuntatilaisuuksissa, Kuntamarkkinoilla, Demokratiapäivässä ja niin edelleen.
- Suunniteltu ja toteutettu Kuntaliiton maakuntatilaisuuksien tulevaisuuden kuntaa koskevat osiot ja materiaalit.
- Viestintä- ja markkinointimateriaali: Tule tekemään tulevaisuuden kuntaa -vlogisarjan käynnistäminen. Tulevaisuuden kunnan roolit hahmoteltiin visualisoituna kuvana ja niistä painettiin kortteja ja julisteita. Tulevaisuuden kunnan kehityspolku -visualisointi. Kuntapäätäjän motivointi- ja päätettävien asioiden visualisointi. Tulevaisuuden kunta -internetsivut. Edellä mainitut markkinointimateriaalit toimitettiin puolueiden käyttöön kuntavaalityöhön. Materiaalit on saatavilla maksutta Kuntaliiton nettisivuilta. Materiaaleja on ollut jaossa eri tapahtumissa. Niitä ovat myös lukuisat paikalliset ja alueelliset lehdet hyödyntäneet.

Uuden sukupolven organisaatiot ja johtaminen (USO3) -verkostoprojekti 2015-2016

Kaksivuotinen USO3-projektikausi päättyi vuoden 2016 lopussa. Osallistujina oli 32:n kunnan poliittinen ja ammatillinen johto. Projektissa toteutettiin 15 kuntien yhteistä tai kuntaryhmäkohtaista seminaaria tai työpajaa, joissa kehitettiin ennakointiin ja kuntien strategiseen johtamiseen liittyviä toimintamalleja, tuotettiin uutta tietoa, vertailtiin muiden kuntien käytänteitä sekä osallistuttiin Kuntaliiton edunvalvontatyöhön.

Kuntakohtaisesti projektin puitteissa toteutettiin yhteensä noin 200 kuntakohtaista työpajaa. Työpajat toteutettiin FCG:n johdon konsultoinnin fasilitoimina. Työpajojen kautta kunnissa linjattiin kuntastrategioita ja kehittämisohjelmia, tuettiin strategioiden ja kehittämisohjelmien toimeenpanoa, uudistettiin johtamisjärjestelmiä, hallitus- ja valtuustotyöskentelyä jne.

Projektissa laadittiin yhdessä projektikuntien kanssa etukäteisarviointityö sote- ja maakuntauudistuksen vaikutuksista kunnan toimintaan ja johtamiseen. Etukäteisarvioinnit ovat osa Tulevaisuuden kunta kärkihankkeen asiantuntijaraporttia. Arviointeja on myös hyödynnetty maakuntauudistukseen liittyvässä edunvalvonnassa, Kunnat 2021 -ohjelman toimenpiteissä ja asiantuntijapuheenvuoroissa.

Projekti tuotti yhdessä projektikuntien kanssa ”Tulevaisuuden kuntakuvat” -ennakointijulkaisun ja piirrosvideot. Tulevaisuuden kuntakuvissa kuvataan kolmen eri kuntaryhmän eli pienten kuntien, keskikokoisten kuntien sekä kaupunkien mahdollisia tulevaisuuksia kunnan ja sen johtamisen kannalta sekä kuntalaisten muuttuvista rooleista käsin.

Projektin osana osallistujakunnille toteutettiin Ruotsin opintomatka, jossa tutustuttiin erityisesti ruotsalaisten kuntien johtamisjärjestelmiin ja -käytäntöihin sekä kuntien ja maakuntien yhteistyöhön.

Maakuntalain valmistelun edunvalvonta

Maakuntalaki tulee olemaan kuntalain tapaan yleislaki, jolla luodaan edellytykset maakuntien itsehallinnon toteutumiselle. Maakuntalaissa säädetään maakuntien tehtävistä, maakuntien ja valtion suhteesta, demokratian ja asukkaiden osallistumisoikeuden toteuttamisesta, johtamisesta ja hallinnon järjestämisestä, luottamushenkilöiden kelpoisuudesta, taloudesta ja toiminnasta markkinoilla.

Samanaikaisesti maakuntalain kanssa valmisteltiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakia ja muita maakunnan tehtäväalueeseen liittyvää lainsäädäntöä sekä maakuntien rahoituslakia ja muutoksia kuntien peruspalvelujen rahoitusta koskevaan lakiin. Erityislainsäädännön valmistelun jatkuessa on erityistä huomiota kiinnitettävä siihen, että niihin ei tule sisällyttää säännöksiä, jotka rajoittavat maakuntien valtuustojen päätösvaltaa.

Kyseessä on ainutlaatuinen ja vaiheittain etenevä hallinnon uudelleen järjestäminen, jossa merkittävä osa kuntien tehtävistä siirretään maakunnille. Maakuntalain edunvalvonnassa on erityisesti kiinnitetty huomiota kunta-maakuntasuhteeseen. Maakuntien tehtävät eivät saa olla päällekkäisiä kuntien tehtävien kanssa ja toisaalta kuntien ja maakuntien väliselle yhteistyölle tulee olla joustavat mahdollisuudet. Kuntien ja maakuntien työnjaon tulee lainsäädännössä olla selkeä, mutta samalla maakuntalaissa tulisi säätää kuntien ja maakunnan alueelliset olosuhteet huomioon ottavasta sopimismahdollisuudesta palveluiden tuotannossa ja järjestämisessä. Kuntien ja maakuntien yhteistyön tulisi olla mahdollista samaan tapaan kuin se on mahdollista kuntalaissa kuntien kesken.

7.3 Elinkeinot, kilpailukyky ja työllisyys

Kasvupalvelut-kokonaisuuden edunvalvonta

Kasvupalvelu-uudistus tarkoittaa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan työllisyys- ja yrittäjyyspalveluiden uudistamista ja kokoamista yhdeksi kasvupalvelukokonaisuudeksi. Uudistus on osa hallituksen sote- ja maakuntauudistusta. Työ käynnistyi, kun TEM asetti 11.7. lakiryhmän aluekehittämisjärjestelmän ja kasvupalveluiden uudistamiseksi. Kuntaliitto sai oman edustuksensa uudistuksen valmistelua seuraavaan ohjausryhmään. Samassa ryhmässä on oma edustajansa myös suurista kaupungeista ja maakuntien liitoista, joiden kanssa on tehty tiivistä yhteistyötä.

Edunvalvonnan ensimmäisessä vaiheessa Kuntaliiton laati muistion, jossa arvioitiin käytössä olevien suuntaviivojen perusteella uudistuksen vaikutusta kuntakenttään. Muistion pohjalta käytiin keskusteluja niin maakunnan liittojen kuin kuntakentänkin edustajien kanssa. Aihetta käsiteltiin eri kuntaryhmissä, Sekes ry:n hallituksessa (kehittämissyhtiöt) sekä kuntien työllisyyspalveluista vastaavien henkilöiden ja työllisyyskokeilualueiden tapaamisissa.

Kuntaliitto esitti muistion pohjalta jalostuneen kantansa valmistelua seuraavan ohjausryhmän kokouksissa sekä välitti kirjallisesti kuntakentän näkökulmaa lain valmistelijoille. Aiheeseen liittyen tavattiin useita kertoja valmistelusta vastaavia Tem:n virkamiehiä. Kuntaliitto tuki niin maakunnan liittoja kuin eri kuntaryhmiäkin omien kannanottojensa laatimisesta (suuret kunnat, seutukaupungit). Esiityksen täsmennyttyä Kuntaliiton asiantuntijat ovat esitelleet sitä alueellisissa tilaisuuksissa (esim. Uusimaa, Pohjois-Pohjanmaa, Pirkanmaa, Etelä-Pohjanmaa) keräten samalla eri tahojen näkemyksiä uudistukseen.

Kuntaliitto onnistui valmistelun kuluessa sekä lisäämään kuntakentän tietämystä uudistuksen sisällöstä että välittämään kuntien näkemyksiä lain valmistelijoille. Valitettavasti useissa keskeisissä aiheissa kuntien näkökulman ymmärrys näkyy vain lain perusteluissa, mutta lukuisia muutoksia myös pykäläluonnoksiin saatiin aikaan. Työ jatkuu vuoden 2017 aikana.

Työllisyyspoliittinen kuntakokeilu ja arviointi

Hallitusohjelmaan sisältyi kirjaus selvittää työvoimapalveluiden siirtoa resurssineen vaikeimmin työllistyvien osalta kuntien vastuulle Tanskan mallin mukaisesti. Vuoden 2015 päättyneestä työllisyyspoliittisesta kuntakokeilusta saatujen kokemusten pohjalta sekä kunnista tulleiden toiveiden mukaisesti Kuntaliitto alkoi viedä eteenpäin ajatusta uudesta kokeilusta. Ministeriön asettama työryhmä, jossa Kuntaliiton edustajat olivat mukana, esitti tammikuussa 2016 valmistuneessa selvityksessään, että työvoimapalvelujen järjestämistäsiirtoa kunnille tulisi kokeilla joillakin alueilla. Aikaisempien selvitysten, Kuntaliiton määrätietoisen edunvalvonnan sekä kokeiluille suotuisan ilmapiirin johdosta kokeilut sisällytettiin huhtikuussa 2016 päivitettyyn Strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi 2015–2019 -toimintasuunnitelmaan.

Työ- ja elinkeinoministeriön johtamassa työryhmässä, jossa Kuntaliiton edustajat olivat tiiviisti mukana, alettiin valmistella hallitusohjelman toimintasuunnitelmaan sisällytettyjä alueellisia kokeiluja. Haku alueellisiin kokeiluihin käynnistyi toukokuun 2016 alussa. Kiinnostus kokeilua kohtaan oli suuri ja hakemuksia tuli yhteensä 41. Kesäkuussa 2016 kokeiluun valittiin mukaan yhdeksän aluetta, joista kolme on maakunnallisia ja kuusi kuntapohjaista kokeilua. Kokeiluun mukaan valitut kunnat ja maakunnat pääsivät mukaan kokeilun valmisteluun. Kokeilua, sen toimeenpanoa ja merkitystä käsiteltiin useissa Kuntaliiton järjestämissä verkostotapaamisissa sekä erilaisissa seminaareissa ja niistä saatuja näkemyksiä on hyödynnetty kokeilun valmistelutyössä.

Kasvupalvelu-uudistuksessa ei kuntien osaamista eikä panostuksia työllisyyden edistämiseen ole tunnistettu. Kokeilu tarjoaa kunnille mahdollisuuden nostaa niitä puolia paremmin esiin.

Kotouttamiseen ja vastuiden määrittelyyn liittyvä edunvalvonta

Vuonna 2015 Suomeen saapui 32 476 turvapaikanhakijaa. Edellisenä vuonna 2014 turvapaikanhakijoita saapui 3 651 ja vuoden 2016 aikana heitä saapui noin 5500. On arvioitu, että turvapaikanhakijoista noin 1/3 saa myönteisen oleskelulupapäätöksen. Vuoden 2016 aikana Maahanmuuttovirasto teki kansainvälistä suojelua hakeville noin 7800 myönteistä oleskelulupapäätöstä. Näiden henkilöiden kotouttamisesta vastaavat kunnat yhdessä muiden paikallistason toimijoiden kanssa. Suomeen jäävien henkilöiden kotouttamisen onnistumisella on merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Kuntaliitto korosti kannanotoissaan, että oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden siirtymisen vastaanottokeskuksista kuntiin on tapahduttava "saattaen" tiiviissä yhteistyössä vastaanottokeskuksen, kunnan ja ELY-keskuksen kanssa. Kuntaliitto painotti, että oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita tulisi ohjata sellaisille paikkakunnille, joilta on nopea pääsy kotoutumiskoulutukseen, mahdollisuus löytää työtä sekä saada asunto.

Kuntien ja vastaanottokeskusten yhteistyö oleskeluluvan saaneiden kuntaan ohjaamisessa on parantunut vuoden 2016 aikana. Vaikka suurin osa oleskeluluvan saaneista turvapaikanhakijoista muuttaa kuntiin vastaanottokeskuksen ohjaamana ilman etukäteen sovittua kuntapaikkaa, on hallitsematonta muuttoa voitu hillitä kunnan ja vastaanottokeskuksen hyvällä yhteistyöllä.

Maahanmuuttovirasto on ohjeistanut vastaanottokeskuksia kuntaan muuton ohjaamisessa ja kunnan kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Kunnat ja vastaanottokeskukset ovat pystyneet sopimaan kuntaan siirrettävistä tiedoista hyvissä ajoin ennen henkilön muuttoa kuntaan. Myös valtion järjestämää kotoutumiskoulutusta on suunnattu alueille, joilla on tarjolla kuntapaikkoja ja asuntoja muuttajille. Onnistunut kuntiin siirtyminen antaa hyvän perustan kotoutumisen alkamiselle.

7.4 Hyvinvointi ja osaaminen

Sote-uudistuksen valmistelun edunvalvonta

Sote-uudistuksen edunvalvonnassa Kuntaliitolla on ollut edustus lähes kaikissa sote-järjestämislain ja valinnanvapauslain valmisteluryhmissä sekä niiden virallisissa tai epävirallisissa alaryhmissä. Kuntaliiton edustajat ovat edustaneet työryhmätyöskentelyssä kuntasektoria ja tuoneet valmisteluun kentän näkemyksiä. Kuntaliiton edustajat ovat vaikuttaneet valmistelussa tavoitteenaan erityisesti maakuntien itsehallinnon vahvistaminen ja mahdollisimman hyvin toimeenpantavan lainsäädännön aikaan saaminen. Lain valmistelun lisäksi Kuntaliitto on vaikuttanut valiokuntien kuulemisten kautta ja tehnyt suoraa vaikuttamistoimintaa.

Kuntaliiton oman lausunnon laatimisen lisäksi liitto on tukenut kuntia niiden valmistellessa lausuntojaan sote-järjestämislaista, maakuntalaista ja voimaanpanolaista. Liiton hallituksen työvaliokunnan hyväksyttyä lausuntoluonnoksen, se lähetettiin kuntiin ja kuntayhtymiin tiedoksi ja mahdollisia kommentteja varten. Kunnat käyttivät laajasti lausuntoluonnosta ja toimintamallista saatiin runsaasti myönteistä palautetta. Toimintamalli päätettiin ottaa käyttöön myös muussa edunvalvontatoiminnassa.

Muodostumassa olevien maakuntien sote- ja maakuntauudistuksen vastuuvalmistelijoiden verkosto on koontunut säännöllisesti Kuntatalolla. Verkosto on perustettu sote-uudistuksen aiemmassa vaiheessa ja se on muotoutunut uudistuksen edetessä Kuntaliiton, sosiaali- ja terveysministeriön ja valtiovarainministeriön yhteistyönä toteutettavaksi foorumiksi, jossa käsitellään uudistuksen ajankohtaisia asioita ja välitetään tietoa eri toimijoiden välillä.

Arkeen Voimaa – yhteistyöllä hyvinvointia ja terveyttä -projekti

Arkeen Voimaa on kansainväliseen näyttöön perustuva ryhmätoimintamalli, joka on tarkoitettu henkilöille, joilla on omasta tai omaisen pitkäaikaissairaudesta tai muusta syystä johtuvia haasteita selviytyä arjessa. Toiminnan tarkoituksena on vahvistaa osallistujien itsehoitotaitoja ja sitä kautta parantaa heidän pärjäämistään arjessa.

Arkeen voimaa -jatkoprojektin tavoitteena on Suomeen kehitetyn Arkeen Voimaa -toiminnan edelleen kehittäminen ja levittäminen osaksi Tulevaisuuden kunnan uuden roolin mukaista hyvinvoinnin edistämistä ja osaksi tulevan maakunnan palveluvalikkoa. Vuonna 2016 luotiin Arkeen voimaa-toimintamallin verkkosivut: <http://www.arkeenvoimaa.fi/> ja päivitettiin Arkeen voimaa -kirja. Arkeen Voimaa -kuntien kanssa on laadittu yhteistyössä Arkeen Voimaa hyötykartta ja tähän perustuva Kuntaliiton ja Arkeen Voimaa kunnan/alueen välinen kumppanuussopimus. Arkeen Voimaa -projektissa on viriämässä yhteistyötä kuntien ja sairaanhoitopiirien (tulevien maakuntien) kesken Arkeen Voimaa toiminnan levittämiseksi ja kunnan ja tulevan maakunnan hyvinvoinnin edistämiseksi.

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformin edunvalvonta

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen reformi on yksi hallituksen kärkihankkeista. Tavoitteena on uudistaa koulutuksen rahoitusta ja rakenteita jatko-opintokelpoisuus säilyttäen. Reformissa poistetaan nuorten ja aikuisten ammatillisen koulutuksen raja-aidat ja kootaan koulutustarjonta, rahoitus ja ohjaus yhteiseksi kokonaisuudeksi opetus- ja kulttuuriministeriön alle. Lisäksi tavoitteena on lisätä työpaikoilla tapahtuvaa oppimista. Reformiin liittyy hallitusohjelman mukaiset 190 miljoonan euron säästöt.

Ammatillisella koulutuksella on tärkeä tehtävä erityisesti tulevaisuuden kunnan sivistys- sekä elinkeino- ja työllisyysrooleissa. Kuntaliiton tavoitteena on, että kunnat toimivat jatkossakin pääasiallisina ammatillisen koulutuksen järjestäjinä ja rahoittajina. Tavoitteena on myös taata koulutuspaikka jokaiselle perusopetuksen päättävälle nuorelle. Ammatillisen aikuiskoulutuksen avulla parannetaan erityisesti pitkäaikaistyöttömien työllistymismahdollisuuksia.

Ammatillisen koulutuksen reformia on käsitelty useissa Kuntaliiton verkostoissa. Ammatillisen koulutuksen Areena ja sen työvaliokunta ovat käsitelleet asiaa säännöllisesti ja antaneet Kuntaliitolle evästyttä edunvalvontatyöhön.

Kuntaliitto on jäsenenä opetus- ja kulttuuriministerin asettamassa reformin seurantarivissä. Kuntaliiton asiantuntijat ovat tavanneet säännöllisesti valmistelevia virkamiehiä sekä poliittista johtoa. Kuntaliiton keskeisistä näkemyksistä on keskusteltu kaikkien eduskuntapuolueiden edustajien kanssa. Sivistysvaliokunnan tapaamisessa keskeisenä aiheena oli ammatillisen koulutuksen reformi.

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan kuntaperusteisuus tulee säilymään ammatillisessa koulutuksessa. Kunnat voivat jatkossakin toimia ammatillisen koulutuksen järjestäjinä joko yksin tai yhdessä toisten kuntien kanssa ja kuntien rahoitusosuus on säilymässä. Kuntaliiton käsityksen mukaan uusi toiminta- ja rahoituslainsäädäntö ei riittävästi varmista perusopetuksen päättävien jatko-opintoja toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta.

Ammatillisen koulutuksen omistajaohjaus (OMA) -projekti

Projektin tavoitteena on kehittää ja tukea kuntien ammatillisen koulutuksen kiky-omistajaohjausta yhteistyössä kuntien ja kuntaomisteisten koulutusorganisaatioiden kanssa ja vaikuttaa vuosina 2017–2018 uudistettavaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen toimintalainsäädäntöön.

Projektissa mukana olevat organisaatiot ovat kertoneet projektin käynnistäneen kunta- ja paikallisaluekohtaista uutta ajattelua ja toimintojen yhteistä organisointia perinteisen sektoriajattelun sijaan. Esimerkiksi kunnan nuoria on alettu mieltä yhtenäisesti ja ammatillisen ja yleissivistävän koulutuksen edustajat ovat alkaneet kokoontua yhdessä.

Projektiin osallistuvilta on kartoitettu kantaa Kuntaliiton toimintaa varten siihen, pitäisikö ehdottaa OKM:lle ammatillisen koulutuksen mittavan ja keskeneräisen reformin siirtämistä vuodelta eteenpäin, jotta lainsäädäntö ehditään valmistella huolellisesti kuntoon.

7.5 Palvelukehitys, kokeilutoiminta ja digitalisaatio

Alueiden ja kuntien tietohallintoyhteistyöfoorumi AKUSTI

AKUSTI-projektissa luotiin yhteistyömalli kansalliselle, verkostopohjaiselle työskentelytavalle, jossa tunnistetaan ja kehitetään sote-tietohallinnon kehittämiskohteita ja viedään yhteistyössä niitä eteenpäin. AKUSTI-foorumin tuella on käynnistynyt merkittävät kansalliset sähköisten palvelujen ja asiakas- ja potilastietojärjestelmiä kehittävät hankkeet (ODA, Una, Virtuaalisairaala). AKUSTI toimii myös kansallisen kehittämisen koordinaation ytimessä yhteistyössä STM:n, VM:n ja muiden kansallisten toimijoiden kanssa osallistamalla ja koordinoimalla työtä mm. digi-sotetyöryhmässä sekä maakuntadigiverkostossa.

Kunta-KaPA -projektitoimisto (osana Tietoyhteiskuntayksikköä)

Projektitoimiston tehtävänä on tukea ja edesauttaa Kansallisen palveluarkkitehtuurin (KaPA) tavoitteiden toteutumista kuntasektorilla.

Tehtävää on toteutettu

- kuntakontaktien kautta, yhteistoiminnassa kuntatoimijoiden kanssa (yhteyshenkilöiden verkosto ajankohtaisten asioiden tiedottamiseksi) sekä toteuttamalla kansallisen tason seminaareja että alueellisia tilaisuuksia kunnille
- edesautettu kuntatoimijoita luomaan yhteisiä toimialakohtaisia käyttökohdekuvauksia Kansallisen palveluarkkitehtuurin hyödyntämiseksi sekä järjestetty neuvotteluja järjestelmätoimittajien kanssa käyttötapauksiin liittyen
- osana kuntasektorin kokonaisarkkitehtuuri työtä

Projektitoimisto on tiedottanut ja ohjeistanut kuntatoimijoita, miten VM:n rahoitusta voi hyödyntää KaPA:n käyttöönottoa nopeuttaviin toimenpiteisiin. Kansallisen palveluarkkitehtuurin tunnettavuuden lisääntyessä kuntasektorilla on myös sote-sektorin ratkaisujen kautta KaPA-toimintaympäristön huomioiminen ja hyödyntäminen kasvanut.

Uskalla kokeilla -ohjelma

Kuntaliiton Uskalla kokeilla -ohjelma pyrkii tekemään näkyväksi kuntien ja alueiden kokeilutoimintaa sekä edistämään kuntalähtöisiä kokeiluja ja verkottumista. Ohjelman painopisteenä on kokeilukulttuurin vahvistaminen, jolloin korostuvat organisaation toimintatavat, ilmapiiri ja uskallus kokeilla. Kokeilut ovat myös keino rakentaa tulevaisuuden kuntaa. Ohjelman tuloksena odotetaan, että:

- Kokeilujen myötä kuntien ja koko kunta-alan rooli kehittäjinä ja tuloksellisuuden parantajana vahvistuu.
- Kuntien maine suomalaista yhteiskuntaa uudistavina toimijoina vahvistuu.
- Kokeiluille ominainen rajapintojen ylitys kuntaa suuremmilla alueilla lisää seutujen ja alueiden hyvinvointia ja elinvoimaa.

Vuonna 2016 kuntien kokeiluja on kuvattu yhteensä 47 kpl ja niitä on tehty näkyväksi useilla eri tavoilla. Näitä ovat esimerkiksi ohjelman www-sivut, MeUskaltajat -ilme, puheenvuorot eri foorumeilla ja niistä tehdyt uutiset, MeUskaltajat-uutiskirjeet, case-kortit, kokeilutekokilpailu, blogit ja vlogi, InnoDuelin IdeaAreena, tarinat-kyselyt, Uskalla kokeilla Sanomat, Uutta Artusta -julkaisu ja kokeilevan kehittämisen työskentely, Kuntamarkkinat ja KuntaTV.

Kokeilukulttuurin muutos kunnissa on käynnistynyt MeUskaltajat-verkoston luomisen avulla, jossa on 244 jäsentä. Kokeilulähtöisiä on 26. Muutosta on tuettu 11 tapahtuman avulla, mm. Tulevaisuusfoorumi, Tarinapaja, Uskalla kokeilla -foorumi sekä IdeaAreenat. Tapahtumiin osallistui vuonna 2016 440 henkilöä sekä etäosallistujat KuntaTV:n avulla. Kokeilujen ja kokeilukulttuurin arviointi -osaprojektissa tehtiin vuonna 2016 ensimmäiset mallinnukset.

7.6 Talous

Kuntatalouden pidemmän aikavälin kestävyys turvaaminen on ennen kaikkea edunvalvontatehtävä, joka tähtää kuntatalouden tulojen ja menojen mitoittamiseen rahoitusperiaatetta noudattaen niin, että tarpeelliset investoinnit voidaan toteuttaa. Tulevassa maakuntauudistuksessa on turvattava mahdollisimman tasapuolisesti sekä kuntien että tulevien maakuntien tehtävien rahoitus.

Kuntatalous kokonaisuutena vahvistui vuonna 2016 johtuen ensisijaisesti kuntien omista säästötoimenpiteistä. Loppuvuodesta moni kunta laskee veroprosenttiaan vuodelle 2017. Kuntaliitto oli laaja-alaisesti vaikuttamassa siihen, että kuntatalousohjelmaan kirjatun toimissa huomioitiin kuntien taloudellisia vaikutuksia.

Kuntatalousohjelma

Kuntatalousohjelman valmistelussa ja kuntatalouden tasapainotavoitteen asetannassa päästiin yhteiseen näkemykseen valtion kanssa, mikä osaltaan on turvannut kuntien taloudellisia toimintaedellytyksiä. Tavoite korostaa velkaantumisen hallintaa kestäväntä kuntatalouden osana tarpeelliset investoinnit toteuttaen. Kuntataloutta koskevat linjaukset ovat pitäneet, ja esimerkiksi kunnille ei tullut uusia tehtäviä.

Kiky-sopimuksen edunvalvonta

Hallitus, työnantajat ja työntekijät sitoutuivat kesäkuussa 2016 kilpailukyky- eli ns. kiky-sopimukseen, jonka toimenpiteet koostuivat mm. vuosityöajan pitenemisestä, julkisen sektorin lomarahojen leikkauksesta ja työnantajan sosiaaliturvamaksujen alentamisesta ja siirtymisestä osittain palkansaajan maksettaviksi. Kikyyn liitettiin myös laaja tuloveronkevennyspaketti niin palkansaajille kuin eläkeläisillekin.

Kuntaliitto työsti kiky-sopimuksen vaikutusarvioita ja toimenpiteitä valtion ja kuntien välisessä neuvottelumenettelyssä kuntatalousohjelman valmistelun yhteydessä. Kilpailukyky-sopimus tuo kunnille menosäästöjä, mutta hyödyt vähennetään kuntien valtionosuuksista. Sopimuksen veroperustemuutokset kompensoitiin kunnille, mutta palkansaajien maksueroista aiheutuvia verotuottojen menetyksiä ei kompensoitu. Kiky-sopimuksen yhteisvaikutus heikensi kuntataloutta noin 90 milj. euroa vuonna 2017. Valtion budjettialijäämää kiky-sopimus heikensi yli 900 milj. euroa vuonna 2017.

Muut talouteen liittyvät toimet

Kuntaliitto valmistautui sote-uudistukseen kehittämällä laskentamenetelmiä kuntien avuksi ja oli aktiivisesti mukana vaikuttamassa alueellisten työllisyyskokeilujen valmistelun etenemiseen. Liitto oli aktiivisesti mukana myös kuntatieto-ohjelman valmistelussa, veroennusteiden laadinnassa, valtionosuuksien laskennassa sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston toiminnassa.

7.7 Yhdyskunta ja ympäristö

Yhdyskuntarakenteet ja ympäristöstä huolehtiminen ovat peruspalvelujen peruspalveluja, joita ilman yhteiskunta ei toimi. Kuntaliiton projektit ja hyvin toimivat asiantuntijaverkostot tuottavat käytännön tietoa ja kehitysaskelia moniin keskeisiin tekniikan ja ympäristön kysymyksiin. Edunvalvonta pureutuu syvää tietämystä edellyttävään lainsäädäntöön ja EU-direktiiveihin.

Jätelain valmistelun edunvalvonta

Yhdyskuntajätehuollon kuntavastuun supistamista koskeneen hallitusohjelmakirjauksen ja strategisen toimintasuunnitelman perusteella ympäristöministeriö teetti alkuvuodesta 2016 vaikutusten arvioinnin, jonka on tarkoitus toimia pohjana tarvittaville lainsäädäntömuutoksille. Vaikutusten arviointi julkaistiin alkukesästä.

Samaan aikaan Suomessa oli valmisteilla uusi hankintalaki, jonka sidosyksikkösääntelyllä on olennaista vaikutusta erityisesti jätehuollon toimialaan. Hankintalakiehdotukset eivät ehtineet kuntavastuun rajausta koskeneeseen selvitykseen, joten ympäristöministeriö perusti elokuussa 2016 eri ministeriöistä ja sidosryhmistä koostuneen jätelain uudistamistyöryhmän. Sen tehtävänä oli yhteensovittaa jätelain ja hankintalain säädökset sekä tuottaa niiden perusteella ehdotus jätelain muutostarpeista.

Kuntaliitto osallistui osaltaan vaikutusten arviointiin tuottamalla perustietoa konsulteille ja ympäristöministeriölle. Kuntaliitto osallistui aktiivisesti jätelain uudistamistyöryhmän työhön sekä myötävaikuttii työn etenemiseen tuottamalla runsaasti tausta-aineistoa ministeriölle yhdessä Jätelaitosyhdistyksen kanssa. Kuntaliiton kannanotoissa korostui mahdollisen vastuumuutoksen haitallisuus jätehuollon toimivuudelle sekä tarve säätää jätehuollon toimialalla toimiville sidosyksiköille oma toiminnan kohdistumista koskeva raja. Pysyväksi ulosmyyntirajaksi Kuntaliitto esittää vähintään 15 prosentin ulosmyyntiä ilman euromääräistä rajaa.

Tonttutuotannon ja asuntorakentamisen lisäämiseen tähtäävät lainmuutokset

Asuntorakentamisen lisääminen on yksi hallituksen kärkihankkeista. Asuntotuotantoa pyritään lisäämään kehittämällä ARA-tuotantotukijärjestelmää ja solmimalla maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimukset valtion ja neljän suurimman kaupunkiseudun välillä. Lisäksi etsitään uusia ratkaisuja väestön väheneemisestä aiheutuvien tyhjien vuokra-asuntojen ongelmaan.

ARA-rahoitusjärjestelmää kehitettiin luomalla rakennuttamiseen uusi lyhyt korkotukijärjestelmä ja käynnistämällä asumisoikeusjärjestelmän kokonaisuudistus. Kuntaliitto on kannanotoissaan nähnyt lyhyen korkotuen olevan tervetullut lisä ARA-tuoteperheeseen, erityisesti metropolialueen vuokramarkkinoille.

Asumisoikeusasuntojen tuotantoa lisättiin ja aso-laki uudistettiin. Valmistelua on seurattu ja valmistelijoita ja toimijoita verkotettu ja tavattu aktiivisesti valmistelun edetessä.

Suurten kaupunkiseutujen MAL-aiesopimukset päättyivät 2015. Kuntaliitto korosti kannanotoissaan sopimusten perustavanlaatuista arvoa suurten kaupunkiseutujen kehitykselle. Kevään kehysriihen myötä liikenneinvestoinneista ja ARA-tuotantotukien tasosta päästiin sopimukseen ja uudet sopimukset solmittiin kesän kynnyksellä.

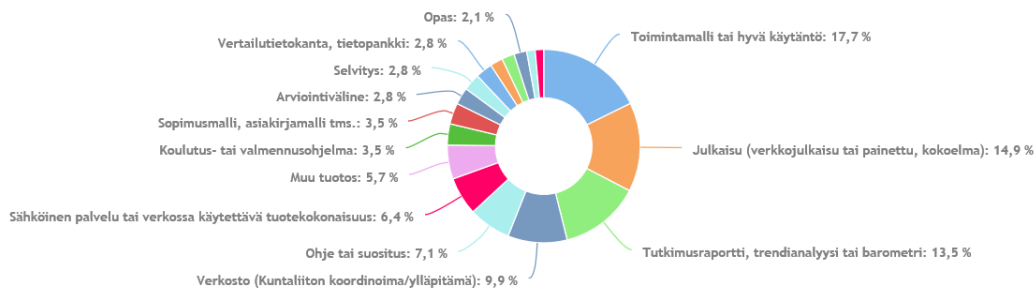
Kuntaliitto on toistuvasti pitänyt yllä keskustelua kasvukeskusten ulkopuolisten kuntien vaikeasta ARA-vuokra-asuntojen ylitarjontaongelmasta. Vuoden lopussa ympäristöministeriö asetti työryhmän selvittämään toimenpiteitä, joiden avulla käyttöasteongelmaa ratkotaan. Kuntaliitto on mukana työryhmässä.

Tonttutuotannon lisäämisen ja rakentamisen kustannusten alentaminen sekä normien purku ovat olleet esillä myös maankäyttö- ja rakennuslain muutosten valmistelussa. Kuntaliitto oli mukana valmistelemissa muutosesityksiä. Kuntaliiton tavoitteena oli varmistaa kaavajärjestelmän toimivuus ja kuntien maankäytövallan lisääminen sekä mahdollistaa kuntien prosessien keventäminen.

Pääosa ehdotetuista muutoksista on kuntien kannalta myönteisiä. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (Ely:n) tehtävä muuttuu laillisuusvalvonnasta konsultoivaksi ja valvonta painottuu jatkossa vain valtakunnallisiin ja merkittäviin maakunnallisiin asioihin. Usealla säännösmuutoksella vähennetään kuntien hallinnollista työtä ja luodaan edellytyksiä kuntien kaavaprosessien nopeuttamiseen. Lisäksi uudet suunnitteluvälineet antavat erilaisille kunnille erilaisiin suunnittelutilanteisiin monipuolisemmat keinot. Vähittäiskaupan suuryksiköjen sijoittumista koskevia säännöksiä väljennettiin. Mahdollisuus antaa kaupan laattaa ja kokoa koskevia asemakaavamääräyksiä poistettiin laista Kuntaliiton vastustuksesta huolimatta.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisessa Kuntaliitto asetti ensisijaseksi tavoitteeksi, että tavoitteet koskevat selkeästi alueidenkäyttöä, ne ovat valtakunnallisesti merkittäviä ja tarpeellisia eivätkä ne ole päällekkäisiä erityislainsäädännön kanssa.

Tietolaatikko: Kehitystoimintamme myötävaikutuksena vuonna 2016 syntyi seuraavia tuotoksia:

- Toimintamalli tai hyvä käytäntö (25 kpl)
- Verkosto (Kuntaliiton koordinoima/ylläpitämä) (14 kpl)
- Koulutus- tai valmennusohjelma (5 kpl)
- Koulutusmateriaali (3 kpl)
- Mallinnus (3 kpl)
- Opas (3 kpl)
- Aloite (2 kpl)
- Mittaritutuote (2 kpl)
- Julkaisu (verkkajulkaisu tai painettu, kokoelma) (21 kpl)
- Ohje tai suositus (10 kpl)
- Sopimusmalli, asiakirjamalli tms. (5 kpl)
- Arviointiväline (4 kpl)
- Selvitys (4 kpl)
- Vertailutietokanta, tietopankki (4 kpl)
- Sähköinen palvelu tai verkossa käytettävä tuotekokonaisuus (9 kpl)
- Muu tuotos (8 kpl)
- Tutkimusraportti, trendianalyysi tai barometri (19 kpl)

Tietolaatikko: Kuntaliiton toiminnan keskeiset indikaattorit

Edunvalvonta, kehitysprojektit, verkostot ja asiantuntijapalvelut

- 192 edunvalvontatoimenpidettä salkussamme (2015: 182, 2014: 170)
- 128 eduskunta- ja ministeriökuulemistä (2015: 92)
- 291 edunvalvontaan kuuluvaa kirjallista lausuntoa (2015: 227)
- 138 nimeämispyyntöä työryhmiin (2015: 114)
- 85 kehitysprojektia salkussamme (2015: 66, 2014: 66)
- 92 verkostoa salkussamme (2015: 75)
- 235 kuntaa mukana salkutetuissa projekteissa (2015: 256, 2014: 135)
- 118 kuntaa mukana verkostoissa (2015: 138, 2014: 100)
- n. 6000 henkilöjäsentä verkostoissa
- 87 600 saapunutta puhelua = n. 400 puhelua joka arkipäivä (2015)
- 7 000 vaativaa asiantuntijaneuvontatapausta = 32 vaativampaa neuvontakertaa joka arkipäivä. (2015)

Media:

Mediaseurannan osumat:

- Kuntaliiton näkyvyys verkkouutisissa 3339 osumaa (2015: 3160, 2014: 3577)
- Kuntaliiton näkyvyys painetuissa sanomalehdissä 3723 osumaa (2015: 3216, 2014: 3 010)
- Mediatiedotteet: Kuntaliitto 92 (2015:94, 2014: 114), KT 18 (KT 2015:26, 2014: 29)

Printtilehdet ja verkkolehdet

- Kuntalehti.fi sivulatauksia keskimäärin: 96 826/kk, käyttäjiä keskimäärin 21 489/kk (2015: 91 000 / kk, käyttäjiä keskimäärin 25 000/kk)
- Kommuntorgetin (ent. Fikt) keskimääräinen painosmäärä: 2 000 (2015: 2 000, 2014: 2 600)
- Kuntatyönantaja-lehden keskimääräinen painosmäärä: 7080 (2015: 7 000, 2014: 7 200)
- Kuntateknikka-lehden keskimääräinen painosmäärä 3 325 (2015: 3100, 2014: 3 600)
- Kuntalehden keskimääräinen painosmäärä 10 900 (2015: 11 400, 2014: 12 000)
- Kuntalehden uutiskirjeiden tilaajamäärä: 27 500 (2015 22 000)

Julkaisut ja uutiskirjeet

- Verkkojulkaisujen latausmäärä: 321 262 (2015: 280 000)
- Painettujen julkaisujen myyntimäärä: Kuntaliitto 3 303 (2015: 3 293, 2014: 5 065)
- Painettujen julkaisujen myyntimäärä: KT 5 926 (2015: 7 319, 2014: 74 575)
- Sähköisten uutiskirjeiden tilaajamäärä: 17 655 (2015: 17 500, 2014: 17 000)

Suurimmat Kuntaliiton tilaisuudet

- Kuntamarkkinoiden osallistujamäärä: 7 600 (2015: 7 500, 2014: 7 200)
- Maakuntatilaisuuksien osallistujamäärä: 1 202 (2015: 1 241, 2014: 991)

Erilliset käynnit verkkopalveluissa, keskimäärin/kk

- Kunnat.net 96952 (2015: 93454, 2014: 92405)
- Kommunerna.net 7410 (2015: 7510)
- Localfinland.fi 1766 (2015: 1374)
- Kuntalehti.fi 44193 (2015: 35777)
- Kommuntorget.fi 6070 (2015: 3255)
- KT.fi 67398 (2015: 64081)
- KT.fi (sv) 4255 (2015: 4537)
- Hankinnat.fi 14248 (2015: 11302)
- Upphandling.fi 1248 (2015: 1478)
- Verkkokauppa 4954 (2015: 4229, 2014: 4022)
- Virtuaalikunta 2899 (2015: 3435, 2014: 3030)

8. KUNTALIITON ORGANISAATIO

Kuntaliiton toimitusjohtajana toimii Jari Koskinen. Varatoimitusjohtajina toimivat Timo Reina ja Hanna Tainio. Ruotsinkielisen toiminnan johtajana toimii Kristina Wikberg.

Liiton toimialapohjaiset osaamisalueet ovat sosiaali- ja terveys, opetus ja kulttuuri sekä alueet ja yhdyskunnat. Muut osaamisalueemme ovat lakiasiat, kuntakehitys, demokratia ja johtaminen, kuntatalous, ruotsinkielinen ja kansainvälinen toiminta, tietoyhteiskunta sekä viestintä. Liiton osana toimii kuntatyönantajatehtäviä hoitava KT Kuntatyönantajat. Kuntaliitolla on Brysselissä toimisto, joka seuraa kunnille tärkeiden EU-lainsäädäntöhankkeiden valmistelua, viestii niistä kunnille ja muille sidosryhmille sekä vaikuttaa EU:n päätöksenteossa ja kansainvälisissä verkostoissa. Kuntaliitossa (ml. KT Kuntatyönantajat) työskentelee noin 220 henkilöä pääosin asiantuntijatehtävissä.

Varatoimitusjohtaja Hanna Tainio	Lakiasiat Arto Sulonen	Konserni- yhtiöt Kuntaliitto Holding Oy • FCG Finnish Consulting Group Oy • KL-Kustannus Oy • Kuntaliitto Palvelut Oy KL-Kuntahankinnat Oy
	Tietoyhteiskunta Tommi Karttaavi	
	Sosiaali ja terveys Tarja Mylläinen	
	Opetus ja kulttuuri Terhi Päivärinta	
Toimitusjohtaja Jari Koskinen	Ruotsinkieliset ja kansainväliset asiat Kristina Wikberg	
	Viestintä Jari Seppälä	
	Kuntakehitys, demokratia ja johtaminen Kajja Majoinen	
	Henkilöstöasiat Hannele Lindfors	
	Hallintopalvelut Timo Leivo	
Varatoimitusjohtaja Timo Reina	KT Kuntatyönantajat Markku Jalonen	
	Kuntatalous Ilari Soosalu	
	Alueet ja yhdyskunnat Jarkko Huovinen	

Kuva 6. Kuntaliiton organisaatio 31.12.2016

9. KUNTALIITTO-KONSERNI

Kuntaliitto-konserniin kuuluu 3 liiketoimintaa harjoittavaa, liiton 100-prosenttisesti omistamaa tytäryhtiötä: FCG Finnish Consulting Group Oy, KL-Kuntahankinnat Oy sekä KL-Kustannus Oy. Kuntaliitto-konsernin palvelut muodostavat seuraavan kokonaisuuden:

Kuva 7. Kuntaliitto-konsernin palvelut

Konsernirakenteen uudistuksen yhteydessä vuonna 2013 perustettiin Kuntaliitto Holding Oy, Kuntaliitto Palvelut Oy ja Kuntatalo Oy, jotka tarjoavat palveluja pääasiassa Kuntaliitto-konsernille. Vuoden 2016 aikana konsernirakenne muuttui siten, että Kuntatalo Oy:n koko osakekanta luovutettiin Kuntaliiton perustamalle Suomen kuntasäätiö sr:lle.

Suomen Kuntaliitto ry:n 100 % omistamat yhtiöt	Toimitusjohtaja	Hallituksen puheenjohtaja
Kuntaliitto Holding Oy	Timo Leivo (va)	Sirpa Paatero
KL-Kuntahankinnat Oy	Raili Hilakari	Timo Leivo
Kuntaliitto Holding Oy:n 100 % omistamat yhtiöt	Toimitusjohtaja	Hallituksen puheenjohtaja
FCG Finnish Consulting Group Oy	Ari Kolehmainen	Jari Koskinen
KL-Kustannus Oy	Marja Honkakorpi	Jari Koskinen
Kuntaliitto Palvelut Oy		Timo Leivo

Tilanne 31.12.2016

FCG-konserni (FCG Finnish Consulting Group Oy)

FCG Finnish Consulting Group (FCG) tarjoaa julkisten palveluiden kehittämisen, johdon konsultoinnin, monialaisen koulutuksen, ohjelmistoliiketoiminnan ja -kehittämisen, yhdyskuntasuunnittelun, vesihuollon sekä talonrakennuksen ja korjausrakentamisen palveluita kotimaassa ja kansainvälisesti. FCG:n asiakkaina on laajasti sekä yksityisen että julkisen sektorin organisaatioita. FCG-konsernin emoyhtiön omistaa Kuntaliitto Holding Oy. FCG:n konsernihoitaja ja emoyhtiön toimitusjohtaja on HTM Ari Kolehmainen.

FCG-konserni jatkoi maltillista ja positiivista tuloskehitystään vuonna 2016. Konsernin palvelurakennetta on kehitetty systemaattisesti vastaamaan toimintaympäristön ja asiakkaiden muuttuvia tarpeita kotimaassa ja kansainvälisesti. Konsernin toimintaa on viety strategian mukaisesti eteenpäin yritysjärjestelyillä, joilla on viime vuosien aikana kasvatettu erityisesti ohjelmistoliiketoiminnan osaamista ja tuettu kansainvälisen liiketoiminnan kasvua.

FCG-konsernin liikevaihto kasvoi edellisvuodesta 11 % ja liikevoitto 15 %. Konsernin koko tilikauden voitto jäi hieman edellisvuodesta. Konsernin liikevaihto vuonna 2016 oli yhteensä 79,0 miljoonaa euroa (71,1 miljoonaa euroa vuonna 2015) ja liikevoitto 2,5 miljoonaa euroa (2,2 miljoonaa euroa vuonna 2015). Tilikauden voitto vuodelta 2016 oli 1,3 miljoonaa euroa (1,8 miljoonaa euroa vuonna 2015).

FCG osti tammikuussa 2016 ruotsalaisen kehityskonsultointiyhtiö ORGUT Holding Ab:n osakekannan. Yhtiöllä on tytäryhtiöt Ruotsin lisäksi Keniassa, Iso-Britanniassa ja Suomessa, jotka kaupan myötä tulivat myös FCG:n omistukseen. ORGUT ja FCG:n toinen Ruotsissa toimiva kehityskonsultointia tekevä yhtiö, FCG SIPU International, yhdistyivät tilikauden jälkeen alkuvuonna 2017 FCG Swedish Development AB:ksi. Yrityskauppa vahvisti FCG:n asemaa sekä johtavana pohjoismaisena kehityskonsultointikonsernina että Afrikan kehityskonsultointihankkeissa.

Helmikuussa 2016 FCG osti DRG Medical Systems Oy:n (DMS:n) koko osakekannan. DMS on osa FCG:n konsultointiliiketoimintaa. Marraskuussa FCG teki kauppakirjan ohjelmistotoimittaja Elbit Oy:n koko osakekannan hankinnasta. Tämä kauppa vahvisti FCG:n rekrytointiportaali-osaamista ja erityisesti henkilöstöhallinnon sovelluskehitykseen liittyvää palvelutarjontaa. Elbit Oy toimittaa ohjelmistoratkaisuja rekrytointiin, henkilöstötiedon hallintaan, henkilöstön kehittämiseen sekä kuntoutuslaitosten toiminnanohjaukseen. FCG Elbit Oy on ollut osa FCG:tä tammikuusta 2017 lähtien.

FCG:n vuonna 2015 aikana perustettujen tytäryhtiöiden, kaupunkitietoa sisältävien ohjelmistojen, tuotteiden ja palveluiden myyntiin keskittyvän FCG City Portal Oy:n ja Aasian liiketoimintoihin keskittyvän Finnish Consulting Group Asia Pte Ltd:n toiminta käynnistyi odotetusti. FCG Aasia toimii itsenäisenä sekä myynti- ja markkinointiyksikkönä että linkkinä FCG-yhtiöiden ja elinvoimaisten Aasian markkinoiden välillä.

FCG toimii läheisessä yhteistyössä asiakasorganisaatioidensa kanssa ja pyrkii kehittämään omaa palvelutuotantoaan siten, että se vastaa sekä asiakkaiden että toimintaympäristön muutosta. Vuoden 2016 keskeisiä teemoja kotimaassa olivat erityisesti monipuolisen ohjelmistoliiketoiminnan kehittäminen, muutosjohtaminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon rakennemuutos. Suunnittelu ja tekniikka -liiketoiminnassa luovuttiin vuoden aikana talonrakentamisen projektijohtamisen ja valvontapalvelutoiminnasta sekä maalaboratorio-, maaperätutkimus- ja maastomittauspalveluista.

FCG Finnish Consulting Group Oy -konserni						
(milj. €)	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Liikevaihto	79,0	71,1	72,3	70,3	66,5	67
Taseen loppusumma	46,8	48,3	40,9	44,1	44,4	41,2
Tulos	1,3	1,8	2,1	0,7	0,4	0,7
Oma pääoma	22,3	22,4	21,9	21,4	20,7	21,1
Henkilöstön lkm keskimäärin	670	675	686	725	692	744

KL-Kuntahankinnat Oy

KL-Kuntahankinnat Oy on valtakunnallinen kunta-organisaatioiden yhteishankintayksikkö, joka kilpailuttaa ja tekee puitesopimuksia sekä huolehtii sopimushallinnasta asiakkaidensa puolesta. Yhtiöllä oli vuoden 2016 lopussa 1500 asiakasta, jotka käyttivät puitesopimuksia eri mittakaavassa. Asiakkaina olivat kaikki Manner-Suomen kunnat, lähes kaikki sairaanhoitopiirit, koulutuskuntayhtymiä, liikelaitoksia, kuntayhtiötä, Suomen ev. lut. kirkko ja ortod. kirkko sekä Keva.

Asiakkaiden käytettävissä oli 70 valmista puitesopimusta 200 yritykseltä, joista 31 % oli isoja ja 69 % pk-yrityksiä. Suurimmat puitesopimukset olivat yhtiön strategian mukaisia volyymituotteita, kuten polttoaineet, Microsoft-lisenssit, IT-laitteet, sähkö, elintarvikkeet, teleoperaattoripalvelut, monitoimilaitteet, siivousaineet, terveydenhuollon tarvikkeet, toimistotarvikkeet ja kalusteet.

Keskeisten sopimusten kautta asiakkaat saivat hintasäästöjä keskimäärin 15 % ja erilaisia prosessihyötyjä. Sopimuskannan arvo asiakasostoina oli vuoden lopussa noin 400 miljoonaa euroa.

Kuntahankintojen sopimusvalikoimassa ja kilpailutuksessa oli 16 pelkästään sote-sektoria palvelevaa puitesopimusta sekä hyvin toimiva yhteistyö soten kanssa. Uusina avauksina kilpailutettiin vaikuttavuusinvestointia, aurinkosähkövoimaloita sekä omahoitoa mahdollistavia järjestelmiä.

Yhtiön taloudellinen tilanne ja riskinsietokyky, esimerkiksi vastuu asiakkaiden puolesta valitusprosessien valitusriskeistä, oli hyvä. Palvelumaksut, joilla yhtiö kattaa kulunsa, olivat keskimäärin 1 prosentin. Asiakastyytyväisyyttä mitattiin kerran vuodessa ja se oli asteikolla 1-5 hyvä 3,98.

KL-Kuntahankinnat Oy (milj. €)	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Liikevaihto	3,83	3,47	3,65	3,28	2,34	1,46
Taseen loppusumma	7,40	5,80	4,44	3,06	2,19	1,51
Tulos	1,83	1,31	2,21	1,98	1,38	0,57
Oma pääoma	2500 €	0,0025	0,0025	0,0025	0,7	-0,4
Henkilöstön lkm	14	12	10	8	6	5

KL-Kustannus Oy

Kuntalehden ulkoistettu tuottajamalli on viidessä vuodessa vakiintunut. Sisällön kehitystä on jatkettu muun muassa tiivistämällä yhteistyötä Kuntaliiton asiantuntijoiden kanssa sekä panostamalla verkkouutisointiin. Lehden levikki pystyttiin säilyttämään lähes edellisvuoden tasolla ja ilmoitusmyynnin tuotto pysyi hyvällä tasolla vastoin alan yleistä kehitystä. Kuntalehden verkkosivuston kävijämäärät kasvoivat noin 20 prosenttia ja sosiaalisen median kanavissa tunnettuus parantui huomattavasti.

Kuntamarkkinat tuotti täysin omana toimintana jälleen erittäin hyvän tuloksen. Ohjelmien suunnittelussa sovellettiin Kuntaliiton uutta strategiaa. Kuntamarkkinat oli edelleen vuoden suurin kunta-alan tapahtuma ja se keräsi syyskuussa 2016 Kuntatalolle noin 7 600 kävijää.

Kunta.tv:n liiketoiminnan kasvattamiselle luotiin paremmat edellytykset uudistamalla tekninen alusta vastamaan asiakkaiden tarpeita sekä alan yleisiä kehitysnäkymiä.

Yhtiön liikevaihto kasvoi hieman ja tulos säilyi edellisvuoden tasolla. Liiketoiminnan tulos ennen veroja oli 545 615 euroa. Tästä tuloksesta on jo vähennetty liitolle maksettu korvaus Kuntamarkkinoiden järjestämisoikeudesta, 34 407 euroa.

KL-Kustannus Oy (milj. €)	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Liikevaihto	2,85	2,55	2,52	2,69	3,01	2,83
Taseen loppusumma	1,79	1,60	1,44	1,17	1,27	1,25
Tulos	0,43	0,35	0,36	0,18	0,20	-0,17
Henkilöstön lkm	11	9	7	7	16	16

10. KUNTALIITON PÄÄTÖKSENTEKO

Kuntaliiton valtuusto päätti kokouksessaan 12.11.2015 yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta ja hyväksyi sääntöjä täydentävän valtuuskunnan vaali- ja työjärjestyksen kokouksessaan 27.5.2016. Kuntaliiton ylimmän toimielimen (valtuusto) nimi muuttui valtuuskunnaksi. Nimi otetaan käyttöön uuden toimikauden alkaessa vuonna 2018. Sääntömuutoksella on luovuttu yhdistyksen varsinaisen kokouksen eli Kuntapäivien järjestämisestä. Valtuuskunta valitsee hallituksen. Hallituksella on työvaliokunta, jonka tehtävänä on valmistella hallituksen käsittelemiä asioita sekä huolehtia muista hallituksen sille antamista tehtävistä. Kuntaliitossa on sääntöjen mukaan kaksi neuvottelukuntaa, Pienten kuntien neuvottelukunta ja Ruotsinkielinen neuvottelukunta (Svenska delegationen), jotka valtuuskunta asettaa.

Valtuusto

Valtuusto kokoontui vuonna 2016 sääntömääräisesti kaksi kertaa. Valtuusto hyväksyi kevätkokouksessaan Suomen Kuntaliiton ja Kuntaliitto-konsernin vuosikertomuksen ja tilinpäätöksen vuodelta 2015 sekä päätti Suomen kuntasäätiö sr:n perustamisesta. Säätiön tarkoituksena on kuntien elinvoimaisuuden ja demokratian sekä muiden pyrkimysten edistäminen ja kuntien itsehallinnon vahvistaminen. Säätiön toiminnan tarkoitus on yleishyödyllinen. Säätiön on suunniteltu toteuttavan tarkoitustaan tukemalla Kuntaliittoa ja muita kunta-alan toimijoita.

Syyskokouksessaan valtuusto hyväksyi Suomen Kuntaliiton strategian 2017–2021 sekä Suomen Kuntaliitto ry:n ja KT Kuntatyönantajien talousarvioesitykset vuodelle 2017. Valtuusto päätti vuoden 2017 Suomen Kuntaliiton jäsenmaksun ja KT Kuntatyönantajien maksuosuudet. Lisäksi valtuusto hyväksyi kannanoton sote- ja maakuntauudistuksesta.

Valtuuston puheenjohtaja on kansanedustaja Mauri Pekkarinen (kesk.) Jyväskylästä. Ensimmäinen varapuheenjohtaja on kansanedustaja Mika Kari (sd.) Lahdesta ja toinen varapuheenjohtaja on kansanedustaja Sampsa Kataja (kok.) Porista.

Hallitus

Hallitus edustaa liittoa sekä huolehtii liiton hallinnosta ja taloudesta. Hallituksessa on 15 jäsentä ja 15 varajäsentä, jotka myös osallistuvat hallituksen työskentelyyn.

Hallituksen puheenjohtajana toimii kansanedustaja Sirpa Paatero (sd.) Kotkasta. Hallituksen ensimmäisenä varapuheenjohtajana toimii kaupunginjohtaja Markku Andersson (kok.) Jyväskylästä ja toisena varapuheenjohtajana kansanedustaja Tapani Tölli (kesk.) Tyrnävältä.

Hallituksen työvaliokuntaan kuuluu kuusi jäsentä. Työvaliokunnan tehtävänä on valmistella hallituksen käsittelemiä asioita.

Hallitus kokoontui vuonna 2016 kaikkiaan 9 kertaa ja hallituksen työvaliokunta 20 kertaa.

Varatoimitusjohtaja Timo Kietäväinen irtisanoutui varatoimitusjohtajan tehtävästä tultuaan valituksi Kevan toimitusjohtajaksi. Kuntaliiton hallitus valitsi kokouksessaan 25.5.2016 Kuntaliitolle uudeksi varatoimitusjohtajaksi varatuomari, oikeustieteen maisteri Timo Reinan.

Neuvottelukunnat

Hallituksen apuna erityisesti asiantuntijatehtäviä varten toimivat pienten kuntien neuvottelukunta ja ruotsinkielinen neuvottelukunta. Neuvottelukunnat antavat hallitukselle ja valtuustolle omat toimintakertomuksensa.

KT Kuntatyönantajien valtuuskunta

Työmarkkina-asioissa ylintä päätösvaltaa käyttää valtiovarainministeriön nimeämä KT Kuntatyönantajien valtuuskunta. Nykyisen valtuuskunnan toimikausi on 1.10.2013–30.9.2017. Valtuuskuntaan kuuluu 11 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuuskunnan puheenjohtajana toimii apulaiskaupunginjohtaja Ritva Viljanen ja varapuheenjohtajina lääkäri Jaana Ylä-Mononen sekä palvelujohtaja Jorma Haapanen.

Kuntaliiton hallituksen, työvaliokunnan ja valtuuston jäsenet

Hallituksen jäsenet

Varsinaiset jäsenet

Paatero Sirpa, Kotka, pj.	SDP
Andersson Markku, Jyväskylä, I vpj.	Kok.
Tölli Tapani, Tyrnävä, II vpj.	Kesk.
Feldt-Ranta Maarit, Raasepori	SDP
Hautala Lasse, Kauhajoki	Kesk.
Kankaanniemi Toimi, Uurainen	PerusS
Korhonen Martti, Oulu	Vas.
Krohn Minerva, Helsinki	Vihr.
Mäkinen Tapani, Vantaa	Kok.
Raatikainen Kaisa, Keitele	Kesk.
Rautio Sari, Hämeenlinna	Kok.
Räsänen Joonas, Lohja	SDP
Salmi Pekka, Tampere	SDP
Snellman Anne, Oulu	PerusS
Tujunen Taru, Porvoo	Kok.

Varajäsenet

Heikkinen Ari, Oulu	Vihr.
Korhonen Ari, Raisio	SDP
Lankinen Sari, Kouvola	Kesk.
Lehtonen Harri, Eura	SDP
Manninen Anneli, Seinäjoki	PerusS
Nousiainen Pekka, Savonlinna	Kesk.
Parkkinen Sanna, Liperi	SDP
Pohjola Tuija, Oulu	SDP
Puhakka Sirpa, Helsinki	Vas.
Randell Aleks, Turku	Kok.
Riihelä Jouni, Mikkeli	Kok.
Rissanen Laura, Helsinki	Kok.
Talvitie Mari-Leena, Oulu	Kok.
Taponen Merja, Janakkala	Kesk.
Ylhäinen Taito, Masku	PerusS

Hallituksen työvaliokunnan jäsenet

Varsinaiset jäsenet

Paatero Sirpa, Kotka, pj.	SDP
Andersson Markku, Jyväskylä, I vpj.	Kok.
Tölli Tapani, Tyrnävä, II vpj.	Kesk.
Kankaanniemi Toimi, Uurainen	PerusS
Korhonen Martti, Oulu	Vas.
Krohn Minerva, Helsinki	Vihr.

Henkilökohtaiset varajäsenet

Feldt-Ranta Maarit, Raasepori	SDP
Rautio Sari, Hämeenlinna	Kok.
Hautala Lasse, Kauhajoki	Kesk.
Snellman Anne, Oulu	PerusS
Puhakka Sirpa, Helsinki	Vas.
Heikkinen Ari, Oulu	Vihr.

Valtuuston jäsenet

Varsinaiset jäsenet

Pekkarinen Mauri, Jyväskylä, pj.
Kari Mika, Lahti, I vpj.
Kataja Sampsa, Pori, II vpj.
Ammond Jukka, Jyväskylä
Arve Minna, Turku
Autto Heikki, Rovaniemi
Avaskari Anu, Inari
Granberg-Haakana Charlotte, Helsinki
Grankulla Sven, Luoto
Halonen Hilikka, Kemi
Happonen Aarno, Heinävesi
Harjumaaskola Jarkko, Hamina
Heinonen Kimmo, Seinäjoki
Hellén Ulla, Pietarsaari
Hentunen Mika, Espoo
Herlevi Reino, Kokkola
Hertell Sirpa, Espoo
Honkanen Hannah, Hamina
Ittonen Jarmo, Pietarsaari
Jalonen Vesa, Eurajoki
Jämsä-Uusitalo Vaili, Oulu
Järvenpää Heikki, Lappeenranta
Karjalainen Minna, Kuhmo

Henkilökohtaiset varajäsenet

Lahtinen Merja, Jämsä	Kesk.
Jalovaara Ville, Helsinki	SDP
Vepsä Kimmo, Ulvila	Kok.
Mäkinen Tuija, Jyväskylä	Vihr.
Virolainen Anne-Mari, Lieto	Kok.
Aikio-Tallgren Paula, Tornio	Kok.
Kaisanlahti Janne, Kemijärvi	Kesk.
Rantala Marcus, Helsinki	RKP
Rentola Hanne, Sulkava	KD
Lappalainen Mauri, Tornio	SDP
Virtanen Hilikka, Sulkava	SDP
Eloranta Maria, Kouvola	SDP
Koski Susanna, Vaasa	Kok.
Kuusikko Erkki, Isokyrö	SDP
Haverinen Timo, Iisalmi	SDP
Mikkola Silja, Kannus	Kesk.
Kokko Hannu, Vantaa	Vihr.
Jussila Jorma, Kangasala	KD
Träskelin Jerry, Loviisa	Vas.
Juhantalo Kauko, Kankaanpää	Kesk.
Turkia Juha, Lappeenranta	PerusS
Telkkä Tuomas, Lappeenranta	Kok.
Seppänen Juhani, Suomussalmi	Kok.

Kauppinen Markku, Joensuu	Kankkunen Jukka, Kitee	Kesk.
Keränen Pertti, Tervola	Minkkinen Mirja, Konnevesi	Vas.
Kirjavainen Marika, Kotka	Sipiläinen Kirke, Kouvola	Kok.
Koivisto Anna-Liisa, Lieto	Huittinen Ulla, Salo	Kesk.
Kokko Annika, Hyvinkää	Untamo Lauri, Tuusula	Kok.
Konttas Ari, Espoo	Noro Tiina, Vihti	Kok.
Korpela Simo, Pori	Loponen Marjo, Lahti	KD
Kotioja-Partanen Marjo, Forssa	Takala Riitta, Riihimäki	Kok.
Kuikka Seija, Mikkeli	Partio Ismo, Mäntyharju	Kesk.
Kuisma Juha, Lempäälä	Kärkelä Pilvi, Kihniö	Kesk.
Laaninen Timo, Helsinki	Kolbe Laura, Helsinki	Kesk.
Lehtosalo-Lönnberg Eevakaisa, Sysmä	Suhonen Kaarina, Lahti	Kesk.
Malmgren Varpu-Leena, Vihti	Lehtimäki Jukka, Pukkila	Kesk.
Marjeta Ari, Lieksa	Muukkonen Birgitta, Kitee	SDP
Markkanen Sallamaarit, Siilinjärvi	Sistonen Eero, Rantasalmi	Kesk.
Merikoski Riku, Vantaa	Pursiainen Terho, Järvenpää	Vihr.
Mikkonen Krista, Joensuu	Pöntinen Minna, Mikkeli	Vihr.
Minkkinen Minna, Tampere	Yrttiaho Johannes, Turku	Vas.
Mulari Keijo, Suomussalmi	Törmänen Anni-Inkeri, Sotkamo	Kesk.
Myllykangas Sari, Hämeenlinna	Hildén Sirkku, Lahti	SDP
Männistö Lasse, Helsinki	Andersson Hennariikka, Helsinki	Kok.
Nenonen Antero, Tohmajärvi	Törmälä Anssi, Joensuu	Kok.
Niinistö Jaakko, Vantaa	Niemelä Arja, Vantaa	PerusS
Nurmo Mikko, Valkeakoski	Holweg Harri, Kangasala	PerusS
Ojanen Petri, Janakkala	Holopainen Hanna, Lappeenranta	Vihr.
Parhankangas Kirsi, Hämeenkyrö	Inkeroinen Elina, Hamina	Kok.
Peltomaa Iris, Pyhäranta	Hannula Juhani, Mynämäki	PerusS
Pitko Eeva-Riitta, Kotka	Lindell Harri, Helsinki	PerusS
Puurunen Kirsti, Iisalmi	Kyllönen Sari, Kajaani	Vas.
Rissanen Helena, Pirkkala	Ahonen Jussi, Ylöjärvi	SDP
Rundgren Mikko, Kolari	Sonntag Ritva, Kemi	Kesk.
Ruotsalainen Pauli, Kuopio	Kulin Sirpa, Kuopio	PerusS
Saarinen Pauli, Honkajoki	Järvenpää Susanna, Siikainen	PerusS
Saarinen Sari, Keuruu	Partanen Pauli, Jyväskylä	Kok.
Sahala Eila, Jämsä	Ronkainen Jari, Hollola	PerusS
Sankilampi Jaana, Rovaniemi	Forsblom Tuula, Forssa	PerusS
Sarlund Katri, Turku	Ingervo Sirkku, Helsinki	Vihr.
Sillanpää Minttu, Vantaa	Järvinen Pekka, Lahti	Vas.
Simonen Pekka, Oulu	Laasonen Mira, Pieksämäki	Kok.
Sinisalo Pekka M., Kirkkonummi	Slunga-Poutsalo Riikka, Lohja	PerusS
Stenman Ulf, Luoto	Kemetter Sara, Maarianhamina	Åland
Suomi Kimmo, Jyväskylä	Björklund Mikaela, Närpiö	RKP
Taipale Kaarin, Helsinki	Kalmari Leena, Laukaa	SDP
Toppinen Taisto, Kuopio	Ranne Matti, Kaarina	SDP
Tuomela Pirjo-Riitta, Harjavalta	Berg-Väänänen Nelli, Kuopio	Kok.
Törmi Paavo, Raahe	Lepola Kaisa, Forssa	SDP
Usvasuo Tea, Ruokolahti	Lievetmursu Helena, Kempele	SDP
Vihavainen Kristiina, Lieto	Arola Tapio, Lappeenranta	Kesk.
Viljanen Ilkka, Lahti	Lahtinen Seppo, Siikainen	SDP
Walls Anders, Raasepori	Vekka Tapio, Hämeenlinna	Kok.
Wilén-Jäppinen Tiina, Imatra	Liljestrand Tom, Loviisa	RKP
Yksjärvi Kari, Jyväskylä	Salenius Pentti, Luumäki	SDP
	Lehto Taina, Vaasa	Vas.

SUOMEN KUNTALIITON HALLITUKSEN JA
TYÖVALIOKUNNAN TYÖJÄRJESTYS

SISÄLLYSLUETTELO

1 §	Määräysten soveltaminen.....	3
2 §	Eksaitti.....	3
3 §	Kokoontuminen ja kokousajat.....	3
4 §	Kokouskutsu.....	3
5 §	Kokouskieli.....	3
6 §	Puhe- ja läsnäolo-oikeus.....	3
7 §	Päätösvaltaisuus ja läsnäolo kokouksessa.....	4
8 §	Kokouksen järjestäytyminen.....	4
9 §	Asioiden käsittelyjärjestys ja käsittely.....	5
10 §	Päätöksen toteaminen ilman äänestystä.....	5
11 §	Äänestykseen otettavat ehdotukset.....	5
12 §	Äänestystapa.....	5
13 §	Äänestysjärjestys.....	5
14 §	Päätöksentekoenemmistö.....	6
15 §	Vaali.....	6
16 §	Esteellisyys.....	6
17 §	Pöytäkirja.....	6
18 §	Palkkiot.....	7
19 §	Työjärjestyksen hyväksyminen.....	7

HALLITUKSEN JA TYÖVALIOKUNNAN TYÖJÄRJESTYS

1 § MÄÄRÄYSTEN SOVELTAMINEN

Suomen Kuntaliitto ry:n (jäljempänä ”Kuntaliitto”) hallitus on hyväksynyt tämän työjärjestyksen ohjaamaan hallituksen ja työvaliokunnan työskentelyä. Tätä työjärjestystä sovelletaan hallituksen ja soveltuvin osin työvaliokunnan työskentelyssä, jollei Kuntaliiton säännöissä määrätä toisin tai hallitus päätä muuta.

2 § EKSAITTI

Hallituksella on käytössä ekstranetti, eksaitti, josta löytyvät kokouksiin liittyvät asiakirjat. Palvelun osoite on <http://www.eksaitti.fi>. Palvelun käyttö vaatii rekisteröitymistä palvelun käyttäjäksi.

3 § KOKOONTUMINEN JA KOKOUSAJAT

Hallitus kokoontuu järjestäytymiskokoukseen viimeistään kahden viikon kuluessa valtuuskunnan kokouksesta, jossa hallitus on valittu.

Hallitus vahvistaa kokouspäivät vuodeksi kerrallaan. Hallituksen puheenjohtaja vastaa siitä, että hallitus kokoontuu muuten tarvittaessa.

Puheenjohtajan on kutsuttava hallitus koolle, kun vähintään neljä hallituksen jäsentä on ilmoittamansa asian käsittelemistä varten kirjallisesti sitä puheenjohtajalta pyytänyt. (Sääntöjen 21.2 §)

Hallituksen kokousajat julkaistaan eksaitissa.

4 § KOKOUSKUTSU

Kokousaineisto sisältää kokouskutsun ja liiteaineiston.

Kokouskutsu sisältää

- kutsun kokoukseen, mistä käy ilmi kokouspäivä, paikka ja kellonaika
- esityslistan, josta käy ilmi käsiteltävät asiat ja päätösehdotukset.

Kokouskutsun liitteenä on käsiteltävien asioiden *liiteaineisto*.

Kokouskutsu ja mahdollisuuksien mukaan liiteaineisto on julkaistava eksaitissa seitsemän päivää ennen kokousta.

Esityslistaa voidaan sen julkaisemisen jälkeen muuttaa. Esityslistan muuttamisesta ennen kokousta päättää kokouksen puheenjohtaja. Muuttamisesta ilmoitetaan mahdollisuuksien mukaan ennakolta toimielimen jäsenille.

5 § KOKOUSKIELI

Kokouksen kieli on suomi.

Kokouskutsut ja pöytäkirjat laaditaan suomeksi.

6 § PUHE- JA LÄSNÄOLO-OIKEUS

Hallituksen varajäsenillä on puhe- ja läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksessa, mutta äänioikeus vain varsinaisen jäsenen ollessa esteellinen tai estynyt. Hallituksen varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia vaan ryhmäkohtaisia. Puolueiden

hallitusryhmien on ilmoitettava varajäsenten sijaantulojärjestys etukäteen toimikaudeksi kerrallaan. Sijaantulojärjestys vahvistetaan hallituksen järjestäytymiskokouksessa.

Valtuuskunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla, toimitusjohtajalla, varatoimitusjohtajalla ja ruotsinkielisen toiminnan johtajalla sekä yhdistyksen hallituksen määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksessa ja ottaa osaa keskusteluun. (Sääntöjen 21.3 §)

Talous- ja hallintojohtajalla sekä viestintäjohtajalla on läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksessa.

Seuraavilla henkilöillä on läsnäolo-oikeus hallituksen kokouksessa, jollei hallitus päättä jonkin kokouksen tai asian osalta toisin:

- Kuntaliiton valtuuskunnassa edustettujen puolueiden nimeämät henkilöt (kunnallissihteerit)
- laajennetun johtoryhmän jäsenet
- viestintäjohtajan kutsuma Kuntaliiton tiedottaja
- henkilöstöryhmien nimeämä henkilökunnan edustaja
- Kommuntorgetin toimittaja, Kuntalehden ja Kuntatekniikka-lehden päätoimittaja
- kokouksen käytännön toimenpiteitä hoitavat henkilöt.

Toimitusjohtajalla ja varatoimitusjohtajilla on oikeus kutsua hallituksen kokoukseen yksittäisen asian käsittelyä varten asiantuntijaksi liiton toimihenkilöitä tai muita asiantuntijoita.

Työvaliokunnan jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet. Jos varsinainen jäsen on estynyt saapumaan kokoukseen tai esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn, hänen on ilmoitettava asiasta työvaliokunnan sihteerille ja varajäsenelle ja pyydettävä varajäsentä saapumaan kokoukseen.

Työvaliokunnan varajäsenillä ei ole läsnäolo-oikeutta työvaliokunnan kokouksessa, jollei varsinainen jäsen ole esteellinen tai estynyt.

7 § PÄÄTÖSVALTaisuUS JA LÄSNÄOLO KOKOUKSESSA

Kokous on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen jäsenistä on läsnä. (Sääntöjen 21.1 §)

Hallituksen jäsenten ja varajäsenten sekä muiden läsnäolijoiden on allekirjoitettava läsnäololista, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

Työvaliokunnan jäsen voi olla läsnä kokouksessa myös puhelimen tai sellaisen sähköisen yhteyden välityksellä, joka mahdollistaa muiden kokouksessa läsnä olevien puheenvuorojen kuulemisen ja keskusteluun osallistumisen.

8 § KOKOUKSEN JÄRJESTÄYTYMINEN

Hallituksen kokousta johtaa hallituksen puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessa ensimmäinen varapuheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessa toinen varapuheenjohtaja.

Jos puheenjohtaja, ensimmäinen varapuheenjohtaja ja toinen varapuheenjohtaja ovat estyneitä tai esteellisiä, kokous valitsee itselleen puheenjohtajan.

Hallitus valitsee järjestäytymiskokouksessa hallitukselle sihteerin ja varasihteerin. Jos sihteeri ja varasihteeri ovat estyneitä tai esteellisiä, hallitus valitsee kokoukselle sihteerin.

Hallituksen kokouksessa valitaan yksi pöytäkirjantarkastaja.

9 § ASIOIDEN KÄSITTELYJÄRJESTYS JA KÄSITTELY

Asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei kokous päättä toisin. Kokouksessa voidaan ottaa käsiteltäväksi ja päätettäväksi myös sellainen asia, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Asiat päätetään hallituksen kokouksessa toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan esittelystä hallituksen hyväksymän vastuualuejaon pohjalta. (Sääntöjen 22.1 §)

Toimitusjohtajalla on oikeus ottaa esiteltäväkseen varatoimitusjohtajan vastuualueeseen kuuluva asia, jos hän katsoo asian laadun sitä vaativan sekä siirtää hänelle kuuluvan asian esittely varatoimitusjohtajalle. (Sääntöjen 22.2 §)

Käsittelyn pohjana on toimitusjohtajan tai varatoimitusjohtajan ehdotus. Jos toimitusjohtaja/varatoimitusjohtaja on muuttanut esityslistalla olevaa ehdotusta ennen kuin kokous on tehnyt päätöksen asiasta, muutettu ehdotus on pohjaehdotus. Jos ehdotus on peruutettu ennen kuin kokous on tehnyt päätöksen asiasta, asia on poistettava esityslistalta.

10 § PÄÄTÖKSEN TOTEAMINEN ILMAN ÄÄNESTYSTÄ

Jos keskustelun aikana ei ole tehty kannatettuja ehdotuksia, puheenjohtaja toteaa pohjaehdotuksen päätökseksi.

Jos puheenjohtaja toteaa jäsenten kannattavan yksimielisesti kokouksessa tehtyä ehdotusta, puheenjohtaja toteaa ehdotuksen päätökseksi.

11 § ÄÄNESTYKSEEN OTETTAVAT EHDOTUKSET

Äänestykseen otetaan pohjaehdotus ja kannatetut ehdotukset. Ehdotusta, jossa on vaihtoehtoisia ehdotuksia, joka on tehty ehdollisena tai menee käsiteltävän asian ulkopuolelle, ei kuitenkaan oteta äänestykseen.

12 § ÄÄNESTYSTAPA

Äänestys on toimitettava avoimesti, jollei kokous päättä muuta.

13 § ÄÄNESTYSJÄRJESTYS

Jos äänestykseen otettavia ehdotuksia on enemmän kuin kaksi, puheenjohtaja esittää kokouksen hyväksyttäväksi äänestysjärjestyksen. Äänestysjärjestys määräytyy seuraavien periaatteiden mukaan:

- 1) Ensin otetaan äänestykseen kaksi eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta. Voittanut ehdotus asetetaan jäljellä olevista ehdotuksista eniten pohjaehdotuksesta poikkeavaa ehdotusta vastaan. Näin jatketaan, kunnes saadaan lopullinen vastaehdotus pohjaehdotukselle. Kuitenkin jos äänestykseen on otettava pohjaehdotuksen kokonaan hylkäämistä tarkoittava ehdotus, se on asetettava viimeisenä äänestettäväksi muista ehdotuksista voittanutta vastaan.

- 2) Jos ehdotuksen hyväksyminen tai hylkääminen on riippumaton muista ehdotuksista, sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä on äänestettävä erikseen.

14 § PÄÄTÖKSENTEKOENEMMISTÖ

Päätökseksi tulee ehdotus, jota on kannattanut yli puolet läsnä olevista jäsenistä. Esteellistä jäsentä ei pidetä läsnäolevana. Esteellinen jäsen ei voi olla läsnä asiaa käsiteltäessä.

Jos äännet menevät tasan, ratkaisee puheenjohtajan ääni.

15 § VAALI

Vaali toimitetaan vaadittaessa suljetuin lipuin.

Vaalissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet.

Kuitenkin jos valittavana on yksi henkilö, vaalissa tulee valituksi enemmän kuin puolet ääniä saanut. Jos ensimmäisellä kerralla kukaan ehdokkaista ei saa yli puolta äänistä, vaali suoritetaan tällöin kahden eniten ääniä saaneen välillä.

Jos äännet menevät vaalissa tasan, ratkaistaan vaali arvalla.

16 § ESTEELLISYYS

Hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö ei saa osallistua hänen ja yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa. (YhdL 37 §). Mitä tässä työjärjestyksessä on todettu hallituksen jäsenen esteellisyydestä, sovelletaan kaikkiin hallituksen kokouksessa läsnä oleviin (ks. läsnäolo-oikeutetuista kohta 2.4).

Esteellinen henkilö ei voi ottaa osaa asian valmisteluun, keskusteluun, päätöksentekoon eikä täytäntöönpanoon. Mikäli asian selvittäminen vaatii esteellisen henkilön kuulemistä, esteellistä henkilöä voidaan kuulla ennen päätöksentekoa.

Esteellisyys on asiakohtainen. Esteellisyys tarkastellaan jokaisen yksittäisen päätöksen osalta erikseen.

Kokouksessa läsnä olevan tulee ennen asian käsittelyä ilmoittaa mahdollisesta esteellisyydestä puheenjohtajalle. Erimielisyyden ilmetessä esteellisyyttä koskevan asian ratkaisee kokous äänten enemmistöllä. Jäsen saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain, jos kokous ei olisi ilman häntä päätösvaltainen eikä hänen tilalleen ole ilman huomattavaa viivytystä saatavissa esteetöntä henkilöä.

Hallituksen jäsen ei ole esteellinen asiassa, joka koskee hänen valitsemista työvaliokunnan jäseneksi tai Kuntaliiton tytäryhtiön hallituksen jäseneksi. Tytäryhtiön hallituksen jäsen on esteellinen osallistumaan Kuntaliiton hallituksessa toimiohjeen antamiseen kyseisen tytäryhtiön yhtiökokoukselle.

17 § PÖYTÄKIRJA

Kokouksesta on laadittava pöytäkirja, josta käy ilmi asian esittely sekä päätökset, äänestykset ja eriävät mielipiteet.

Hallituksen pöytäkirjat jakaantuvat A-sarjaan ja B-sarjaan. A-sarja on julkinen, jollei hallitus päätä muuta. B-sarja on salassapidettävä.

Pöytäkirjat on numeroitava juoksevasti siten, että A-sarja ja B-sarja kuuluvat samaan juoksevaan numerointiin. Käsiteltävät asiat on numeroitava juoksevasti siten, että A-sarja ja B-sarja kuuluvat samaan juoksevaan numerointiin.

Pöytäkirjan allekirjoittaa puheenjohtaja ja sihteeri.

Pöytäkirjan oikeellisuuden tarkastaa kokouksen siihen valitsema jäsen. Pöytäkirjantarkastajan on allekirjoitettava pöytäkirjaan tarkastuksen suorittamista koskeva merkintä. Jos pöytäkirjan tarkastaja on eri mieltä pöytäkirjan oikeellisuudesta, hän voi jättää asiasta lausunnon pöytäkirjaan tai sen liitteeksi.

Hallitus päättää edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksymisestä, jollei pöytäkirjaa saada tarkastettua sekä muulloin tarvittaessa.

A-pöytäkirja julkaistaan, jollei hallitus päätä yksittäisen pöytäkirjan osalta toisin. Ennen pöytäkirjan julkaisemista pöytäkirjasta on poistettava yksityisyyden suojan edellyttämät henkilötiedot ja muut salassapidettävät tiedot.

18 § PALKKIOT

Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenille maksetaan kokoukseen osallistumisesta palkkio valtuuskunnan päätöksen mukaisesti.

Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenen ja varajäsenen on oltava kokouksessa läsnä vähintään puolet kokousajasta, jotta hän on oikeutettu saamaan kokouspalkkion.

Palkkion maksamisesta voidaan ohjeistaan toimitusjohtajan määräämällä tavalla tarkemmin erikseen.

19 § TYÖJÄRJESTYKSEN HYVÄKSYMINEN

Hallitus on hyväksynyt tämän työjärjestyksen ♦.♦.2018.

Kuntaliiton hallintoon liittyvät kokoukset - kokousohjelma 2018

Ajankohta 2018	Hallintoelin/kokous
Ke 31.1. klo 17	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous
To 1.2. klo 8.30 10.00 - 12.00	Työvaliokunnan kokous <i>Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus</i>
7. - 9.2.	<i>Talous- ja rahoitusfoorumi</i>
To 15.2. klo 10.00-16.00	Valtuuskunnan järjestäytymiskokous
Pe 16.2. klo 10.00-14.00	Hallituksen järjestäytymiskokous
To 1.3. klo 8.00 8.30 10.00 - 12.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous <i>Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus</i>
To 15.3. klo 8.30 10.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous
To 5.4. klo 8.00 8.30 10.00 - 12.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous <i>Suomen kuntasäätiö sr:n sijoitustoimikunnan kokous</i>
To 19.4. klo 8.30 10.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous
To 3.5. klo 8.00 8.30 10.00 - 12.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous <i>Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus</i>
Ti 22.5. klo 16.00-18.00	<i>Suomen kuntasäätiö sr:n sijoitustoimikunta</i>
Ke 23.5. klo 8.30 10.00 14.00 -	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous Valtuuskunnan kevätkokous
To 24.5. klo 9.00 - 16.00	Valtuuskunnan kevätkokous
To 7.6. klo 8.30 10.00 - 12.00	Työvaliokunnan kokous <i>Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus</i>

Ti 12.6. klo 15 - 16 16 -	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen ja FCG:n hallituksen yhteiskokous
13.-14.6.	<i>Kuntapuheenjohtajapäivät, Seinäjoki</i>
9. - 10.8.	<i>Kuntajohtajapäivät, Joensuu</i>
22.8.	<i>Kuntaliiton International Forum</i>
Ke 29.8. klo 16.00 - 20.00	Työvaliokunnan suunnittelukokous
To 30.8. klo 10.00	Hallituksen kokous
To 6.9. klo 8.30 10.00 - 12.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous <i>Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus</i>
12. - 13.9.	<i>Kuntamarkkinat</i>
To 20.9. klo 8.30 10.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous
To 4.10. klo 8.00 8.30 10.00 - 12.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous <i>Suomen kuntasäätiö sr:n sijoitustoimikunta</i>
To 18.10. klo 8.30 10.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous
To 8.11. klo 8.00 8.30 10.00 - 12.00	Kuntaliitto Holding Oy:n hallituksen kokous Työvaliokunnan kokous <i>Suomen kuntasäätiö sr:n sijoitustoimikunta</i>
Ti 20.11. klo 16.00 - 18.00	<i>Suomen kuntasäätiö sr:n hallitus</i>
Ke 21.11. klo 8.30 10.00 14.00 -	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous Valtuuskunnan syyskokous
To 22.11. klo 9.00 - 16.00	Valtuuskunnan syyskokous
To 13.12. klo 8.30 10.00	Työvaliokunnan kokous Hallituksen kokous